

SERGEI KOURDAKOV

VERGEEF MIJ, NATASJA!

Nederlandse vertaling: A. C. van de Ven

UITGEVERIJ T. WEVER B.V. – FRANEKER

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2019**

Eerste druk juli 1974. Tweede druk oktober 1974. Derde druk november 1974. Vierde druk december 1974. Vijfde druk januari 1975. Zesde druk februari 1975. Zevende druk april 1975. Achtste druk december 1975

Oorspronkelijke titel.' Sergei

Copyright by Underground Evangelism 1973. *Underground Evangelism* is in Nederland vertegenwoordigd door de *Stichting Vervolgd Christendom*. Deze beoogt een groter publiek voor de "Tweede Wereld" te interesseren dan tot dusver het geval is geweest. Daartoe wordt o.m. een informatieorgaan uitgegeven, dat iedere belangstellende op verzoek wordt toegezonden.

Voor de vervaardiging en het transport van Bijbels en andere christelijke lectuur voor gelovigen in communistische landen is het zendingsgenootschap aangewezen op de ondersteuning door individuele Christenen in de vrije wereld.

Wikipedia.

Sergei Kourdakov werd geboren op 1 maart 1951 in Novosibirsk Oblast , Sovjet-Unie. Zijn vader Nikolai Ivanovich Kourdakov was een soldaat in het Sovjetleger en een politieke activist die een zeer loyale voorstander was van Joseph Stalin. Hij leidde een brigade in de Winteroorlog en leidde een eenheid onder generaal Konstantin Rokossovsky in de Tweede Wereldoorlog . Na de oorlog hielp Nikolai bij het opzetten van een militaire basis en werd hij de basischef. Hoewel Sergei te horen kreeg dat zijn vader stierf door te worden neergeschoten, ontdekte hij veel later van een vriend van zijn vader dat toen Nikita Chroesjtsjov werd Premier van de Sovjetunie , hij had opdracht gegeven tot de eliminatie van belangrijke officieren die Stalin hadden gesteund om zijn macht te consolideren, en dat Nikolai Kourdakov een van hen was geweest.

Sergei woonde bij zijn moeder totdat haar gezondheid begon te verslechteren en toen hij vier jaar oud was, werd ze erg ziek en stierf. Hij werd uitgenodigd om bij een gezin te wonen dat zijn moeder had gekend. Daar leerde hij lezen en rekenen. Sergei kon goed opschieten met iedereen in de familie, behalve met hun zoon Andrei, van wie hij geloofde dat hij geestelijk gehandicapt was . Op zesjarige leeftijd besloot hij weg te rennen nadat Andrei hem probeerde te doden door zijn hoofd in een gevulde badkuip te duwen.

Tien dagen lang woonde hij in Novosibirsk , waar hij vanuit voedselopstanden stal totdat hij werd gepakt en naar de politie werd gestuurd. Hij werd onmiddellijk naar een weeshuis gestuurd dat toen bekend stond als Children's Home Number One, waar hij zich bij de Octobrianiks aansloot , een Sovjet-jeugdorganisatie die voor alle kinderen een tot drie nodig was. Na drie jaar werd hij overgebracht naar een weeshuis voor oudere kinderen veertig

mijl verderop in Verkh-Irmen. Daar sloot hij zich aan bij Youth Pioneers , de communistische jeugdorganisatie die nodig was voor kinderen van negen tot en met vijftien. Sergei sloot zich ook aan bij een bende die in een schrikbewind voor de stad veranderde. Als reactie op deze dreigende dreiging beval de politie het weeshuis in 1961 te sluiten en alle kinderen te scheiden in verschillende weeshuizen.

Sergei ging toen terug naar Novosibirsk om opnieuw in het treinstation te wonen en van de kraampjes te stelen. Uiteindelijk werd hij gepakt en naar een ander weeshuis gestuurd, deze in Barysevo. Hij zei later dat het leven in dat weeshuis een keerpunt in zijn leven was geweest. In zijn autobiografie schreef hij: "Een atmosfeer van angst heerste door het hele huis. We waren bang voor de tantes en ooms (weeshuismedewerkers). Ze waren bang voor 'Big' Irene en Oom Nichy, die op hun beurt bang waren voor de partijleiders. Barysevo werd een kamp van haat en angst, verdeeld tussen de opzichters en de kinderen."

Hij ontdekte al snel dat het weeshuis op Barysevo had een kasteel-systeem es que samenleving gecreëerd door de weeskinderen, met "slaven" op de bodem, "luitenanten" in het midden, en de "koning" aan de top. Beginnend als slaaf daagde hij al snel een luitenant uit en won zijn positie. Tegen de tijd dat hij veertien jaar oud was, werd hij koning, ter vervanging van zijn vriend Nikolai die werd overgeplaatst naar een ander weeshuis. Als koning ontmoette hij een dertienjarige jongen wiens ouders vanwege hun religieuze overtuiging ongeschikt werden verklaard als ouders. Vanwege de eigen christelijke overtuigingen van de jongen kreeg hij de bijnaam "de diaken". Sergei raakte al snel bevriend met hem en beval om hem te plagen.

Op vijftienjarige leeftijd trad Sergei Kourdakov toe tot Komsomol, ook bekend als de *Communistische Unie van Jeugd*. De directeur van de school die hij bezocht, bekend als kameraad Skripko, zag belangstelling voor hem en had hem overtuigd om mee te doen. Sergei cultiveerde een grote interesse in het marxisme-leninisme, een die niet bijzonder werd gedeeld met zijn vrienden in zijn weeshuis. Tijdens de middelbare school blonk hij ook uit in al zijn schoolvakken en leerde hij Duits spreken. De directeur van de school bood hem uiteindelijk de mogelijkheid om jongere lessen te geven over verschillende onderwerpen, over het algemeen onderwerpen die met het communisme te maken hadden.

In de zomer van 1965 verkregen Kourdakov en twee goede vrienden van hem een grote hoeveelheid hasj uit Turkestan en begonnen een narcoticabedrijf. Aanvankelijk succesvol, eindigde zijn bedrijf nadat een groep bendeleden die ontdekten dat hij het verdovende middel droeg hem in een steegje nam en hem daarvoor in de rug stak en hem bijna doodde. Terwijl hij herstelde van zijn verwonding, besefte Sergei dat hij een beslissing moest nemen over wat hij met zijn leven zou doen: ofwel de loop van zijn vrienden volgen en doorgaan met handelen in de onderwereld of serieus focussen op het opbouwen van een carrière in het communisme. Hij koos voor het communisme.

Tegen die tijd was Sergei Kourdakov al de leider van de Communistische Jeugdliga van zijn gebied geworden. Hij studeerde in juni 1967 af van zijn school en kreeg een zilveren medaille voor het feit dat hij de tweede beste student in zijn leerjaar was. Het grootste deel van het laatste schooljaar concentreerde hij zich op het pushen en verbeteren van de League zo veel als hij kon, in de hoop dat het de meest succesvolle in zijn district zou worden, een positie die er inderdaad aan werd toegekend tijdens het beoordelen van Leagues, die gebeurde jaarlijks.

Na zijn afstuderen werd Kourdakov geconfronteerd met de beslissing over welk carrièrepad te nemen voor zijn militaire verplichting en koos voor de marine. Met hoge onderscheidingen en cijfers, en een uitstekende aanbeveling van zijn directeur van de oude school, solliciteerde hij en werd hij aangenomen in de Alexander Popov Naval Academy in Leningrad. Hoewel een nieuwkomer, werd hij gekozen als leider van de communistische jeugdorganisatie van de school vanwege het record van zijn

leiderschap in zijn vorige organisatie. Op de academie ontmoette Kourdakov Pavel Sigorsky, een Pool die hem Pools leerde. Na een jaar studie aan de Academie in juli 1968, vervolgde hij zijn studie aan de Petropavlovsk Naval Academy in Kamchatka, aan de oostelijke grens van Rusland.

Voordat hij naar de academie ging en tijdens zijn militaire zomervakantie, reisde hij opnieuw naar Novosibirsk om zijn oude vrienden te bezoeken, die allemaal bij bendes betrokken waren. Kort na het bijwonen van een vredesconferentie werd hij uitgenodigd tussen een bende waar zijn vrienden in zaten en een andere bende in de buurt, Kourdakov werd uit wraak beschoten door een lid van de andere bende. Wonder boven wonder overleefde hij omdat de kogel eerst door meerdere lagen kleding en door zijn dikke adresboek en al zijn identificatiepapieren schoot voordat hij zich in zijn huid nestelde.

Petropavlovsk, de stad Sergei Kourdakov, woonde tijdens zijn studie aan de Petropavlovsk Naval Academy en leidde meer dan honderd invallen tegen christenen.

Voordat hij naar de marine-academie ging, bracht Sergei Kourdakov twee weken door in Blagoveshchensk, een stad die grenst aan China en diende in een marine-militaire eenheid tegen het Chinese leger. Op een gegeven moment nam hij deel aan een kleine strijd. Eind september 1968 arriveerde hij uiteindelijk in de havenstad Petropavlovsk. Nogmaals, vanwege zijn ervaringen in het verleden en zijn reputatie werd hij gekozen als leider van de Communistische Jeugdliga van de academie. Vanaf dat moment was hij, samen met zijn studie, verantwoordelijk voor het uitvoeren van orders verzonden vanuit het Komsomol- hoofdkwartier in Moskou, luisterend naar de grieven van cadetten pleiten voor hen als hij ervan overtuigd was dat de cadet gelijk had, en discipline elke cadet die communistische verplichtingen leek te ondermijnen, vaak schokkend om beter te presteren. In slechts dat ene jaar op de academie, diende Kourdakov als de leider van de Liga, presteerde hij goed in zijn studies, organiseerde hij entertainmentevenementen voor de cadetten, gaf hij lezingen op nabijgelegen scholen over veel actuele evenementen en deed hij mee aan alle sporten die door de academie werden aangeboden.

Terwijl hij in zijn kantoor in de Communistische Jeugdliga in mei 1969 werkte, werd Sergei Kourdakov bezocht door Ivan Azarov, een bekende KGB- functionaris. Hij kwam om hem te vertellen over een 'speciaal-actieteam' dat hij vormde als een officiële maar geheime afdeling van de politie van de stad. Nadat hij Kourdakov had verteld dat hij zijn verslag tot in zijn dagen in *Children's Home Number One* had doorgenomen en hem complimenteerde met zijn vermogen om mensen zo goed te boeien tijdens toespraken, verklaarde hij dat hij hem als leider van deze nieuwe groep wilde plaatsen. Hoewel Sergei probeerde te denken aan redenen om het aanbod af te wijzen terwijl Azarov hem dit allemaal vertelde, verzoende hij onmiddellijk na het horen van het loon dat hij voor elke operatie moest ontvangen -

vijfentwintig roebel. Destijds ontving hij zeven roebel per maand als zeekadet en als hij officier bij de marine zou worden, zou hij nog steeds slechts zeventig roebel per maand ontvangen.

Een van de belangrijkste taken van de leider van deze organisatie was om de beste mannen van de academie te kiezen om in de organisatie te werken, meestal bestaande uit ongeveer vijftig mannen. Kourdakov schreef later dat hij ervan uitging dat hij met deze 'speciale actie-ploeg' te maken zou hebben met 'dronkaards, moordenaars, vrouwendrijvers en andere wetsovertreders waar de reguliere politie geen tijd voor kon nemen'. En trouw aan zijn veronderstellingen, dat was waar hij en zijn team mee moesten omgaan. Voor het grootste deel zouden ze naar bars en clubs worden gestuurd om gevechten te verbreken.

Maar na een paar operaties, de groep werd verteld dat hun vermogen om een ander gebruik zou worden gebracht, namelijk het openbreken of overvallen geheime christelijke huis erediensten. Onder leiding en invloed van Ivan Azarov raakten Kourdakov en de anderen in zijn groep ervan overtuigd dat christenen, 'gelovigen' zoals ze altijd werden genoemd, een ernstige bedreiging vormden voor de communistische partij en de Sovjetunie. Afgezien van het "opruwen" van de leden van een dienst, kregen ze ook de opdracht om de leiders van de groep te arresteren en eventuele bijbels en andere religieuze teksten in beslag te nemen. Soms werd hen verteld om elke deelnemer te arresteren.

Het vervolg van Kourdakov's levensloop wordt verteld in het onderstaand document.

Kourdakov in Canada

Op 1 mei 1972 sloot Kourdakov zich aan bij Underground Evangelism en verhuisde naar Californië waar hij bij een gezin ging wonen dat zijn verhaal had gehoord en hem een verblijfplaats bood. Hij bracht zijn tijd door met reizen door heel de Verenigde Staten en sprak op scholen, universiteiten en Bijbelstudies over zijn leven en de staat van christelijke gemeenschappen in de Sovjetunie. Hij bracht ook veel van zijn tijd door met het maken van live radio-uitzendingen over het christendom en de kwaden van het communisme in het Russisch, die werden uitgezonden naar de Sovjet-Unie. Terwijl hij in de Verenigde Staten woonde, bracht Kourdakov drie weken door in het Pentagon om te demonstreren hoe Sovjet-onderzeeërs worden gemaakt.

De dood van Sergei Kourdakov was 'vreemd en onzeker' genoemd. Toen hij naar Californië verhuisde, trok Kourdakov in bij een christelijk gezin. Omdat hij zo vaak in het openbaar verscheen, begon hij zich zorgen te maken om zijn veiligheid, dus begon hij een revolver die bij de vader van de familie hoorde, overal mee naartoe te nemen. Om het nieuwe jaar te vieren, ging Sergei op vakantie met Ann Johnson, de zeventienjarige dochter van het gezin waarmee hij samenwoonde, eerst naar Disneyland en vervolgens naar een skihut in Running Springs, Californië.

Op 1 januari 1973 werd Sergei Kourdakov dood aangetroffen in zijn motelkamer in Running Springs, Californië, gedood door een schot op het hoofd. In zijn kamer was een onvoltooid getypt papier (dat hij aan het voorbereiden was voor senator Strom Thurmond met betrekking tot het ontvangen van permanent verblijf in de VS), een champagnefles en het pistool geleend van de vader van de familie.

Vanwege de omstandigheden werd Sergei Kourdakov aanvankelijk aangekondigd te zijn overleden door zelfmoord. Veel, met name *Underground Evangelism* oprichter en

toenmalig president L. Joe Bass, verwierpen deze claim. Na een grondiger onderzoek werd de dood van Kourdakov op 1 maart 1973 geregeerd door een ongeluk, waarin stond dat terwijl hij met zijn revolver speelde, hij zichzelf waarschijnlijk per ongeluk had neergeschoten. Echter, vanwege de status van Kourdakov als een voormalige KGB-agent van hoge rang die overliep naar Noord-Amerika en publiekelijk tegen het communisme was, geloven sommigen dat hij werd vermoord door een ander KGB-lid om hem het zwijgen op te leggen. Sergei had zelf de mogelijkheid van een moordaanslag overwogen, vandaar de revolver, die verklaarde dat hij "in de Sovjet-inlichtingendienst was. Ze waarschuwen niet twee keer", en dat, als er ooit iets met hem zou gebeuren, "het zou gebeuren alle schijn van een ongeluk hebben."

L. Joe Bass werd geciteerd in een Underground Evangelism nieuwsbrief waarin hij zei. "Wat is er beter dan middernacht op oudejaarsavond en wat is een betere plaats dan dat kleine, toeristische resort voor Sergei Kourdakov om een 'ongeluk' te krijgen?"

Na zijn dood werd zijn lichaam op 10 januari 1973 naar Washington, DC gestuurd, waar een Engelse begrafenisdienst door dominee Richard Halverson, een presbyteriaanse predikant en een Russische dienst in een Russisch-orthodoxe kerk werden gehouden. Sergei Kourdakov werd begraven op een Russische sectie van Rock Creek Cemetery in Washington, DC, Verenigde Staten op 11 januari 1973.

Daaropvolgende controverse

De dood van Kourdakov veroorzaakte veel controverse onder christelijke anti-communistische organisaties en elders. Jezus aan de algemene communistische werelddirecteur Richard Wurmbrand, zelf een voormalig gevangene en slachtoffer van marteling in het door de Sovjet gecontroleerde Roemenië, beschuldigde Underground Evangelism van het uitbuiten van de jonge overloper.

Op 4 januari schreef hij een open brief aan de organisatie waarin stond dat Sergei Kourdakov 'niet met zijn gevaren op het podium had moeten worden gebracht voordat hij lid was geworden van een kerk die groeide in gratie en kennis.' Andrew Semenchuk, de westkustvertegenwoordiger van de Slavische Gospel Association verklaarde dat hij en andere leden van de Russische baptistenkerk die Sergei in een Santa Ana hoorden, vonden dat hij 'niet in een dergelijke situatie had moeten worden gestuwd - over onderwerpen die hem volledig te boven gingen'.

Een deel van de kritiek op Underground Evangelism was de vermeende uitbuiting van Kourdakov voor winst. Volgens de *Los Angeles Times* was de jonge christen in 1973 'het kenmerk geworden van de literatuur van de organisatie'. Naast het plaatsen van Kourdakov op een tour van meer dan twintig sprekende opdrachten tijdens zijn korte tijd in de organisatie, verkocht Underground Evangelism afgeplakte versies van zijn verhaal geprijsd op vier dollar. Myrus Knutson, bestuursvoorzitter van Jezus aan de Communistische Wereld, legde een verklaring af dat "het misschien oneerlijk is om het te zeggen, maar zij [Underground Evangelism] rook geld."

Er zijn ook enkele tegenstrijdige claims met betrekking tot de werkelijke religie van Kourdakov. Terwijl Sergei Kourdakov zichzelf identificeerde als een evangelische christen tijdens zijn tijd in Noord-Amerika tot het punt van zijn dood, beweerde vader Sergius Shukin, een orthodoxe priester, dat Kourdakov hem tijdens een interview

onthulde dat hij een orthodox christen was. Deze claim werd voor het eerst openbaar gemaakt in *het orthodoxe woord* bijna twee jaar na de dood van Kourdakov.

KORTE INHOUD

Het aangrijpende, met veel authentieke documenten en foto's geïllustreerde getuigenis van de jonge Russische politiefunctionaris SERGEI KOURDAKOV, wiens taak het was de christenen in de Sowjet-Unie te vervolgen. Reeds vroeg ouderloos geworden kreeg Sergei zijn opvoeding in een staatsinrichting voor weeskinderen. Van jongsaf geïndoctrineerd met de beginselen van het marxisme groeide hij op tot een veelbelovend Sowjetburger.

Na een modeltraining als marine cadet met goed gevolg te hebben doorlopen, wordt hij samen met enkele collega's opgeleid voor de opsporing en molestatie van "staatsgevaarlijke elementen", w.o. christenen, wier enige misdaad is dat zij niet tot een officieel geregistreerde kerk behoren en die daarom op geheime plaatsen bijeenkomen. Belast met de leiding van deze pogroms, kwijt hij zich aanvankelijk met geestdrift van zijn taak, maar door de houding van zijn slachtoffers en gesprekken met enkele van deze mensen, o.w. Natasja, een christenmeisje dat meermalen onder de terreur van Sergei's commando te lijden had, komt hij geleidelijk aan tot inkeer en zint op wege om zich aan zijn opdracht te onttrekken.

Zich bewust van het feit, dat er binnen het Russische systeem geen "terug" mogelijk is, vraagt hij, zogenaamd om studieredenen, tijdelijke overplaatsing aan als marconist bij de Russische koopvaardij. Dit verzoek wordt toegestaan en Sergei maakt zijn eerste vaart over de Pacific.

Na zijn vlucht grondig te hebben voorbereid springt hij tijdens een vliegende storm overboord en weet zwemmend, maar totaal uitgeput, de Canadese kust te bereiken. Nadat hem door de Canadese autoriteiten asiel is verleend komt hij in contact met de internationale hulporganisatie "Underground Evangelism", die zich o.m. bezighoudt met de verspreiding van Bijbels in de landen achter het IJzeren Gordijn. Sergei herkent die Bijbels uit de tijd van zijn pogroms en ziet ook daarin een teken van Gods bijzondere leiding met zijn leven.

Vanaf dat ogenblik stelt hij zich volledig in dienst van het Evangelie en van de geestelijke hulpverlening aan zijn onderdrukte landgenoten. Ook en alleen met dié bedoeling heeft hij zijn levensverhaal verteld.' een ontroerend en diepmenselijk getuigenis, dat besluit met de aangrijpende woorden.' *"God heeft mij vergeven. Ik hoop dat jij dat ook kunt, Natasja!."*

NASCHRIFT VAN DE UITGEVER

Kort nadat dit boek in concept gereedgekomen was, stierf Sergei.

Wat hij zijn *'nieuwe leven'* noemde had hij geheel gewijd aan de taak om de Christenen van Noord-Amerika te doen beseffen in welke situatie de Russische Christenen verkeerden en om op te roepen tot het verschaffen van Bijbels en verdere hulp aan deze geloofsgenoten.

Van januari tot april 1972 vertelde hij zijn levensverhaal in vele kerken in Canada. Op 1 mei van dat jaar sloot hij zich aan bij *Underground Evangelism*, een organisatie die hulp verleent aan de vervolgde kerk in de communistische wereld, o.m. door middel van Bijbelverspreiding.

Hij trad op in kerken, voor de televisie, gaf interviews en sprak voor

vertegenwoordigers van de overheid, waarbij hij steeds de communistische vervolging en de geheime praktijken van zijn vroegere kameraden bij de Sovjet-politie aan de kaak stelde.

Hij hield zich bezig met Bijbelstudie, werkte aan dit boek en kondigde aan dat hij vooral uitzag naar mogelijkheden om de Russische jeugd via de radio te benaderen.

Ten tijde van zijn dood was de realisering van deze uitzendingen reeds in een gevorderd stadium.

Hoewel Sergei had gewaarschuwd dat als er iets met hem gebeurde, het "alle kenmerken van een ongeluk" zou hebben, was hij optimistisch, reisde veel en hield zich bezig met de toekomst. Waar hij kwam, maakte hij veel nieuwe vrienden. Tot deze vriendenkring behoorde ook een gezin in Los Angeles in California, evenals hij Christenen, die hem beschouwden als een "aangenomen kind." Als hij in de buurt was, nam hij bij hen zijn intrek.

Meermalen zinspeelde hij erop dat hij voelde dat zijn leven in gevaar was. Voor zelfbescherming leende hij een pistool van zijn "pleegvader." Dat pistool nam hij ook mee, toen hij in gezelschap van de dochter des huizes een wintersportcentrum bezocht in de buurt van Los Angeles.

Op 1 januari 1973 stierf hij in zijn hotelkamer, getroffen door een schot uit zijn eigen pistool.

Hoewel de berichtgeving aanvankelijk zelfmoord als doodsoorzaak aangaf, werd deze mogelijkheid op grond van getuigenverklaringen al spoedig uitgesloten geacht.

Na een onderzoek werd op 1 maart 1973 vastgesteld dat zijn dood het gevolg was geweest van een ongeluk. Juist op die dag zou Sergei tweeëntwintig jaar geworden zijn.

INHOUD

1. Storm op de 'Pacific'
2. Op leven en dood
3. Alleen op de wereld
4. Het straatkind
5. Avontuur en terreur op V-I
6. Oorlog met de 'ooms' en 'tantes'
7. 'Koning' van Barysevo
8. Opleidingskamp voor misdadigers
9. En nu ... in dienst!
10. Bestemming.' 'De ogen van Rusland' Blz. 100

De eerste 10 hoofdstukken zijn niet gedigitaliseerd; zijn niet van belang voor het doel van de Stichting Gihonbron

- 11. De geheime politie**
- 12. De eerste overval.' een ramp!**
- 13. Een onverwacht sterfgeval in Elizovo**
- 14. Neem de lectuur in beslag!**
- 15. 'Jij bent onze beste man'**
- 16. De mooie 'religioznik'**
- 17. Politie-acties**
- 18. Het liet me niet meer los**
- 19. De laatste overval**
- 20. Op zoek naar een nieuw leven**

HOOFDSTUK 11

DE GEHEIME POLITIE

Toen ik op een dag, begin mei 1969 in mijn kantoor in het gebouw van de Communistische Jeugdbond aan het werk was, werd er op de deur geklopt en ik riep. "Binnen."

Er kwam een mij onbekende man binnen. Hij was vrij klein, fors gebouwd, had dik zwart achterovergekamd haar en was in burger. Blijkbaar had hij een aangeboren spraakgebrek waardoor hij moeilijk te verstaan was; ik moest heel goed luisteren om te begrijpen wat hij met die snelle, kort-uitgestoten klanken bedoelde. Hij stelde zich voor als Iwan Azarov.

Ik had deze naam wel eens gehoord bij de 'Gorkom'; hij was majoor bij de K.G.B., de geheime politie in Kamsjatka. Dat is een élite-corps met meer bevoegdheid dan de geüniformeerde politiemacht. Toen ik zijn naam hoorde moest ik even iets wegslikken; wat wilde de K.G.B. van me?

Azarov nam een dossier uit zijn tas en legde dat op de tafel die tussen ons in stond; op sommige papieren zag ik mijn naam staan.

"Kourdakov", zei Azarov, "ik heb je staat van dienst eens bekeken vanaf de tijd dat je als zesjarige in Kindertehuis Nummer Eén zat tot vandaag. Niet onverdienstelijk voor zo'n jonge vent."

Ik haalde bescheiden mijn schouders op.

"Weet je", ging hij door, "we zitten met een ernstig probleem in ons land dat we op een speciale manier moeten oplossen. Zoals je misschien weet, ben ik bij de politie." Toen vertelde hij dat men het plan had een speciaal corps op te richten, dat als geheime politie dienst zou doen naast de gewone politie in Petropawlowsk.

"Deze groep zal met speciale acties worden belast waarvoor de gewone politie om bepaalde redenen niet geschikt is", legde hij uit. "In heel Rusland zijn dergelijke groepen gevormd en de Partij en Moskou hebben ons opgedragen er hier ook een op te richten." Hier wachtte hij even en vervolgde toen. "Nu hebben we gezocht naar een man die aan het hoofd van deze groep kan komen te staan."

'Daarom is hij dus hier', dacht ik en begon al een paar uitvluchten te verzinnen. Ik had meer dan genoeg te doen op het ogenblik.

Maar Azarov liet zich niet van zijn stuk brengen en zei. "Ik weet niet of je mij nog herkent, maar ik heb jou op een van de scholen gezien waar je lezingen hield." Ik kon me hem niet herinneren. "Je hebt toen een geweldige speech gehouden, jongeman", zei hij, "een van de beste lezingen voor jongelui over het communisme, die ik ooit heb gehoord. Die kinderen aten zowat uit je hand."

En toen kwam hij met zijn vraag op de proppen. "Dat is het soort leider dat we zoeken, Kourdakov. Hij moet zijn mensen kunnen recruteren en trainen, organiseren en leiding geven. Dit dossier hier heb ik met zorg bestudeerd", zei hij, terwijl hij er even op tikte. "Wij vinden dat jij de meest geschikte man bent om onze nieuwe politiegroep te organiseren en te leiden."

Natuurlijk kon hij me zonder meer bevelen die taak op me te nemen, maar desondanks dacht ik over een middel om er van af te komen. We begonnen tegelijk te praten; maar ik kon merken dat hij niet gewend was tegengesproken te worden. "En je begrijpt zeker wel, dat je voor dit speciale werk speciaal betaald wordt. We hebben hiervoor een fonds en kunnen je vijftientig roebel geven voor elke actie."

Ik kon m'n oren niet geloven; had ik het wel goed verstaan? Tenslotte kwamen de

woorden als pistoolschoten uit zijn mond; ik kon het dus best verkeerd verstaan hebben. "Zou u het laatste nog eens willen zeggen?" vroeg ik daarom.

Hij begon te lachen en zei. 'Ik weet wat je denkt, maar je hebt het goed gehoord. Het is een speciale politiegroep, waarvan de onkosten bestreden worden uit een door Moskou ingesteld fonds. Je krijgt inderdaad vijftientig roebel per keer."

Als marinecadet kreeg ik zeven roebel per maand! En voor deze 'acties' kreeg ik vijftientig roebel -per keer! Als scheepscommandant bij de marine zou ik na het behalen van mijn diploma maar zeventig roebel per maand verdienen. Met drie 'acties' van de politiegroep had ik dus meer dan in een hele maand bij de marine! Azarov zag mijn ogen blijkbaar schitteren.

"Ga je met ons voorstel accoord?" vroeg hij.

"Ja natuurlijk", zei ik. "Maar waarom hebt u juist mij uitgekozen daarvoor?"

"Om drie eenvoudige redenen.

Ten eerste, omdat je als cadet in dienst bent en je tijd dus toch al aan de staat toebehoort; je hoeft er geen andere baan voor op te zeggen. Alles verloopt heel simpel.' ik maak afspraken met je commandant om je vrij te geven voor het politiewerk.

Ten tweede, omdat ik me nog goed je lezingen kan herinneren op de academie over het communisme en wereldaangelegenheden. Je hebt precies de kwaliteiten die voor deze baan nodig zijn.

Ten derde, en dat is de voornaamste reden, omdat je over contacten beschikt om de juiste mensen te kiezen voor deze speciale politiegroep."

D

at laatste was zeker waar. Als leider van de Communistische Jeugdbond op de basis was ik met vele partijsecretarissen bevriend geworden, en zij kenden elke marinecadet daar. Ik hoefde maar te zeggen. 'Geef me de drie beste mannen die je hebt", en ze zouden het doen. Ik had de macht en de contacten om de beste mannen uit te zoeken van de twaalfhonderd cadetten op de basis.

"Hoeveel man heeft u nodig?" vroeg ik Azarov.

"Minstens twintig", antwoordde hij. "Het zal niet altijd nodig zijn ze allemaal tegelijk in te schakelen en ook niet bij iedere actie, maar we willen op minstens twintig kunnen rekenen voor het geval er iemand uitvalt." Ik begon in gedachten de twintig al te selecteren.

"Zoek jij ze maar bij elkaar, Kourdakov, en kom ze me binnen tien dagen voorstellen. Ik zal jullie dan allemaal instrueren en daarna ontvang jij instructies voor de dagelijkse leiding."

"Oké", zei ik. De majoor stond op en ging weg.

Nu was ik niet bepaald op m'n achterhoofd gevallen en ik wist best wat zijn bedoeling was. We zouden moeten optreden tegen dronkaards, moordenaars, vrouwenbeulen en andere wetschenders, gevallen waar de gewone politie niet aan toekwam. Ik wist dat er in Petropawlowsk als zeehaven nogal wat onguere elementen rondzwierven; ik kon daarom mijn ploeg het beste samenstellen uit ruwe onverschrokken kerels, die het gevaar niet uit de weg gingen en sterk en bekwaam genoeg waren om bij gevechten tegen beide betrokken partijen op te treden.

Zelf kon ik zo'n karwei wel klaren; ik was altijd lichamelijk sterk geweest, kon goed worstelen en was onlangs judokampioen van de provincie Kamsjatka geworden. Nu nog twintig andere kerels zien te vinden die net zo waren als ik, waarbij ik in de eerste plaats dacht aan m'n vrienden die ik bij de atletiekbeoefening had leren kennen! Toen ik naar mijn barak liep, had ik al een heel stel in m'n gedachten.' jongens met wie ik

via de Communistische Jeugd-sportbond kennis had gemaakt, kampioenboksers, judo-experts en nog wat andere goede atleten.

Mijn eerste keus viel op **Victor Matwejev**, bijna 2 meter lang, sterk, met een gewicht van 230 pond. Hij had de lichaamsbouw van een beer, maar stond met beide voeten stevig op de grond. Hoewel hij een aardig, vriendelijk gezicht had, was hij zo hard als een bikkel. We waren zeer bevriend; hij was een van degenen die onder me stonden in de Communistische Jeugdbond en had de leiding over tweehonderd cadetten van de radio-afdeling. Bovendien behoorde hij tot de beste spelers van ons hockey-team. De enige keer dat we ruzie hadden was toen een vriendschappelijk gevecht - judo of worstelen of iets dergelijks - ineens uitliep op een werkelijk gevecht, waarbij we allebei onze kalme verloren en het menens werd.

In zijn eigen vriendenkring en bij de overige mensen waarmee hij te maken had, was hij nogal geliefd, maar als het op vechten aankwam was hij stapelgek, volkomen overgeleverd aan zijn dierlijke instincten. Op zulke ogenblikken kon hij iemand behoorlijk aftuigen, wat later ook bij de politionele acties zou blijken.

Victor had een ideaal dat hem frustraties bezorgde.' hij wilde piloot worden bij de militaire luchtmacht. Hij slaagde er echter niet in zijn brevet te halen, ook al deed hij twee jaar lang z'n best daarvoor. Wat hem óók dwars zat, was dat hij een rang beneden mij stond, hoewel hij twee jaar ouder was.

Maar met judo bracht hij het tot kampioen van heel Oost-Rusland. Nadat hij deze titel had behaald, moest ik het eens tegen hem opnemen in een judocompetitie in Petropawlowsk en, hoewel hij in een zwaardere klasse thuis hoorde, zag ik kans hem in bedwang te houden.

Mijn tweede keus viel op **Anatoly Litowsjenko**, Petropawlowsk's play-boy; groot, sterk en knap en een opvallend charmante, vriendelijke verschijning. Zijn lange zwarte haar en snor gaven hem het voorkomen van een 'Romeins minnaar', waartoe ook zijn grote donkere ogen bijdroegen. Echt een 'ladykiller', maar niemand behalve zijn beste vrienden zou hem zo durven noemen, zelfs niet voor de grap. Anatoly was een zeer bekwaam, klassiek geschoold bokser en werd derde bij de Russische kampioenschappen. Men was algemeen van oordeel dat hij eigenlijk kampioen had moeten zijn, maar in een van zijn rondjes liep hij een schouderfractuur op. Daarvóór werd hij door iedereen in Kamsjatka gezien als favoriet voor de Olympische Spelen; dat was zijn niveau.

De volgende was **Alexander Guljajev**, een nerveuze gespannen jongen; een reuze driftkop, wat hem ook later het leven zou kosten. Alex was geen atleet, alleen maar groot, sterk en gewelddadig. Bovendien was hij erg impulsief en stortte zich hals over kop in allerlei avonturen. Hij was evenals ik afkomstig uit Novosibirsk en we waren dik bevriend.

Van allen die ik had uitgekozen was Alex waarschijnlijk wel de meest vastberadene; als hij zich eenmaal iets in het hoofd had gezet, kon niemand ter wereld hem ervan afhouden. Hij had een rond gelijkmatig gezicht met een neus die praktisch gelijk was aan die van Victor. We noemden Victor en Alex de 'Gebroeders Neus'.

Wladimir Zelenov was een van de kleineren, die ik voor onze patrouille uitzocht. Niettemin was hij een zeer bekwaam bokser en geweldig sterk. Hij was een zorgeloze knaap, zo iemand voor wie het leven alleen maar uit lolletjes bestaat. Hij was naar de Marine Zeevaartschool gegaan, niet omdat hij dat nu zo graag wou, maar alleen om

niet in het leger te hoeven. Hij wou trouwens nergens in, maar hij dacht dat de marine beter was dan een van de andere militaire mogelijkheden. "Al dat gemarcheer in het leger", zei hij altijd. "Alles liever dan dat!" Toen hij dan ook eenmaal bij de marine was, deed hij al het mogelijke om eruit te komen. Sommige van de cadetten gaven zich een jaap in hun vingers of sneden hun pezen door; enkelen probeerden tuberculose of een andere gevaarlijke ziekte op te lopen om zodoende ontslagen te worden. Zoiets had Wladimir nooit geprobeerd, maar hij praatte er wel vaak over een middel te vinden om eruit te stappen, bijvoorbeeld een been te breken, een van zijn vingers afsnijden, een hartaanval simuleren of wat hij ook maar kon verzinnen. Het bleef echter altijd bij grootspraak. Het enige wat hij wel met plezier en enthousiasme deed, was boksen; hij was kampioen middengewicht van de provincie Kamsjatka.

De langste vent van onze politiegroep was **Joeri Berestennikov**. Zijn moeder was directrice van openbare school no. 14 in Petropawlowsk en had veel relaties bij de Communistische Partij. Joeri was buitengewoon sterk en gek op vechten, speciaal in bussen; soms stapte hij alleen maar op de bus om een goede knokpartij mee te maken, niet om ergens heen te gaan. Onze bussen zaten meestal propvol, dikwijls allemaal militairen.

Als Joeri eenmaal binnen was kon hij er altijd wel op rekenen dat iemand tegen hem opbotste als de bus met een schok wegreed. Dat was voor hem dan een excuus om met de aanvaller op de vuist te gaan; de jongere buspassagiers kozen dan meestal voor de ene of de andere partij en Joeri kon rekenen op een openlijk handgemeen. Het was hem eens gelukt een vechtpartij te veroorzaken tussen burgers en militairen in uniform; de chauffeur keek achterom en toen hij het woeste gedrang achter zich zag, reed hij de bus met zijn lading van vechtende passagiers regelrecht naar het politiebureau.

Zo was Joeri - hij leefde om te vechten, maar desondanks kon niemand een hekel aan hem krijgen. Hij had een goede opvoeding genoten, was vriendelijk, erg geestig, maar hij moest altijd iets geks doen. Volgens mij was hij de minst geschikte jongen die ooit voor een officiersopleiding aan de Zeevaartschool werd toegelaten. Hij zou er ook wel dank zij de positie van zijn ouders op gekomen zijn. Als hij in de les bij het bord werd geroepen om een vraag te beantwoorden van de leraar, stond hij stram in de houding en gaf met een stalen gezicht een verkeerd antwoord. Als de leraar dan zei dat het niet goed was, boog hij zogenaamd vol schaamte z'n hoofd en gaf een schreeuw af die niet erg paste voor een militair, maar de hele klas in een bulderende lach deed uitbarsten. Bij een van die gelegenheden gaf hij de oudere officier een tik op zijn hoofd en zei: "Op een goed dak groeit geen gras."

Joeri werd natuurlijk vaak op het matje geroepen voor zijn ongedisciplineerd gedrag, maar dat kon hem niets schelen. Zijn plezier in het leven bestond uit het laten lachen of vechten van de mensen, het liefst met hemzelf als middelpunt. Eindelijk zagen zijn superieuren wel in dat hij niet uit het goede hout was gesneden om officier te worden, ondanks de invloed van zijn ouders. Ze staakten zijn opleiding en maakten hem gewoon matroos. Maar bij de actiegroep bleek hij een van mijn flinkste mannen te zijn, met een angstaanjagende reputatie als het op vechten aankwam.

Een andere sleutelfiguur was **Sergei Kanonenko**, een jongen uit de Oekraïne, een van mijn assistenten in de Jeugdbond. Hij was onverschrokken, betrouwbaar en onmenselijk hard, toonde zelden enige emotie en was zeer efficiënt. Hij zat ook in onze worstelploeg, een indrukwekkende verschijning - ongeveer tweehonderdtien pond - en ongeveer 1.85 meter lang. Bij gevechten had hij graag een mes in zijn hand

en ik moest hem steeds in de gaten houden, opdat hij het niet onnodig zou gebruiken.

Verder waren er vrienden als **Wladimir Litovka** en **Victor Latarov**, allemaal sterke krachtige atleten en geweldige kerels, die met mij samen de kern van mijn politieploeg zouden vormen. Voor de overige posten vroeg ik mijn afgevaardigden in de Jeugdbond mij de namen op te geven van de sterkste en ruwste mannen, die men had, bekwaam in boksen, worstelen en judo. In heel Rusland kon geen sterkere ploeg bestaan volgens mij. Kameraad Azarov had om de beste mannen gevraagd en die kreeg hij dan ook!

Toen ik met mijn lijst klaar was, ging ik al die mannen langs. Ze hadden bijna allemaal wel uitvluchten en bezwaren. Sommigen zeiden.' "Nee Sergej, ik heb het te druk, ik ben met teveel andere dingen bezig op 't ogenblik." Zulke uitvluchten hadden ze bijna allemaal ... tot ik het bedrag noemde dat ze ervoor zouden krijgen, daarna hoefde ik niet meer aan te dringen. Zij waren aan het woord.' "Bergej, wanneer kunnen we beginnen? Nu meteen?" Die vijftientig roebel voor een werkje van slechts een paar uur waren een magneet waaraan niemand weerstand kon bieden. Behalve Joeri, die zou het alleen al voor het vechten hebben geaccepteerd!

Weldra beschikte ik over een groep van *eenentwintig man*. Ik had nog nooit in m'n leven een kamer met zoveel grote, gevaarlijk-uitziende kerels gezien. Toen ze er allemaal waren, namen we er een borreltje op, een paar wel. Ik deelde hun mede dat we de volgende dag naar Iwan Azarov zouden gaan in zijn hoofdkwartier van de Communistische partij in Petropawlowsk.

We verzamelden ons op zijn kantoor, waar we - toen hij binnenkwam - allemaal stonden aangetreden. Hij keek naar m'n mannen en zei.' "Oké Kourdakov, ik zie dat je mijn woorden serieus hebt genomen toen ik je vroeg een goede ploeg uit te zoeken." Ik zag dat hij geïmponeerd was toen hij het rijtje langs keek. Azarov zelf werd helemaal in de schaduw gesteld door zo'n groot aantal sterke, gespierde mannen, maar desondanks zei hij op autoritaire toon dat wij konden plaatsnemen, waarna hij begon uit te leggen waarom hij om zo'n groep had verzocht.

"Ik heb Kourdakov gevraagd jullie hier te brengen en ik had daar een speciale reden voor. We hebben in het hele land moeilijkheden met vijanden van het volk.

Daarom hebben we een speciale politiegroep gevormd, die in nauwe samenwerking met de gewone politie tegen hen zal worden ingezet. Formeel gesproken werken jullie dus voor de politie hier in Petropawlowsk, maar jullie krijgen aanwijzingen 'achter de schermen' van mijn kantoor op het hoofdkwartier van de Partij. Er wordt een eenheid gevormd, die onder direct bevel staat van Moskou, om bepaalde staatsvijanden te behandelen. Het is dus géén normaal politiewerk. Heeft iemand iets te vragen?"

Toen niemand reageerde, ging hij door.' "Na deze inleiding zal ik jullie voorstellen aan je commandant, die met de dagelijkse leiding is belast. Ikzelf blijf de uiteindelijke verantwoording dragen en toezicht houden op je activiteiten. Ik weet dat de meesten van jullie samen met Kourdakov op de Marine Zeevaartschool zitten; ik zal je commandant mededelen dat jullie zijn aangewezen om speciale politionele acties uit te voeren en die zal ervoor zorgen dat je een pas krijgt om de militaire basis te verlaten op ieder ogenblik dat het hoofdkwartier van politie jullie nodig heeft. Jullie zijn uiteraard in de eerste plaats verantwoording verschuldigd aan de marine-basis, maar je plichten bij de politie als onderdeel van de actiegroep komen direct daarna. Begrepen?"

Er waren nog steeds geen vragen. "We zullen jullie wat inleidende aanwijzingen verstrekken en daarna hoor je wel verder. Ik zal jullie nu aan je commandant voorstellen, degene die jullie je orders zal geven."

Voordat hij uitgesproken was, was er iemand in burger binnengekomen en enige plaatsen van ons af gaan zitten. Hij was óf militair óf politiemann, dat was met één oogopslag te zien, al liep hij dan in burger. Hoewel waarschijnlijk niet met opzet, was zijn jas van onder tot boven dichtgeknoopt en hij droeg hem alsof hij zich meer thuisvoelde in een dwangbuis.

"Mag ik jullie voorstellen aan politiekapitein **Dimitri Nikiforov**", zei Azarov.

Kapitein Nikiforov stond op en betuigde op een onhandige manier zijn dank aan Azarov, terwijl hij enige hakkellende woorden van welkom tot ons richtte. Hij maakte aanvankelijk niet veel indruk op me, maar daar kon je je vaak in vergissen. Hij was klein en gedrongen, had sluk blond haar en koude, staalblauwe ogen. Bijna al het andere aan hem was groot - een grote, bolvormige, rode neus, een mond van meer dan gemiddelde grootte, zware botten maar geen spieren. De opgeblazen zwarte zakken onder zijn ogen gaven hem een vermoeid uiterlijk. Het was om zo te zien geen man om grapjes mee te maken en je moest hem volgens mij ook niet onderschatten als het er op aan kwam.

Nikiforov was in 1947 als jonge man naar de provincie Kamsjatka gekomen en in 1953 benoemd tot politiechef van Petropawlowsk, waar hij een man opvolgde die in een dronken bui vanuit een raam van het politiebureau met een jachtgeweer op voorbijgangers had geschoten, waarbij verscheidene mensen gedood werden voordat hijzelf onschadelijk werd gemaakt.

Ik had gehoord dat Nikiforov niet bepaald een verbetering betekende vergeleken met zijn schietgrage voorganger. Hij was zelf zo verzot op acties dat hij dikwijls zijn administratieve plichten ervoor verzaakte. Hij was nooit getrouwd geweest maar leefde samen met een prostituée in een grote tweede- etagewoning, waarin - behalve de absoluut noodzakelijke, zoals koelkast, bed, stoelen en tafel - totaal geen meubelen waren. Zijn leven behoorde geheel toe aan de politie en de staat. Zijn huis betekende niets voor hem. Achter zijn rug noemden we hem 'Niki de ijsberg'.

Hij had goede contacten in politiekringen en sterke bindingen met de Communistische Partijleiders in Kamsjatka. Ik zou niet graag in zijn handen vallen, bedacht ik me terwijl ik hem zo eens zat op te nemen.

Na zijn stuntelige inleidingsspeech ging Nikiforov langzaam en bedachtzaam verder, de nadruk op ieder woord leggend dat hij zei. "Jullie", zo zei hij, "zijn geselecteerd om een speciale actiegroep te vormen, toegevoegd aan het hoofdkwartier van politie. Als zodanig vallen jullie onder mij en hebt mijn bevelen op te volgen. Ik zal, samen met kameraad Azarov, de verantwoording dragen voor jullie training en opdrachten." Ons recht in het gezicht kijkend, verplaatste hij even z'n voeten. "De moeilijkheden in ons land met de staatsvijanden worden steeds groter. Zij voeren ondergrondse acties teneinde het gezag van onze regering te ondermijnen. Het is nu onze taak deze vijanden op te sporen en uit te roeien. Ik zal jullie eerst wat routinewerkjes laten doen om erin te komen. Daarna zullen kameraad Azarov en ik wat theorie geven ter ondersteuning van jullie training. Jullie moeten op elk ogenblik van de dag en de nacht beschikbaar zijn en wanneer je daartoe opdracht krijgt moeten jullie je zo vlug mogelijk bij mij melden op het hoofdkwartier van politie. Jullie zullen opdrachten krijgen waar de politie geen tijd voor heeft en ook opdrachten die zogenaamd niets met politiewerk te maken hebben. Daarom zullen jullie ook nooit in uniform lopen

maar eruit zien als gewone burgers, die alleen in actie komen tegen misdadige elementen. Heb je dat begrepen?"

We knikten bevestigend waarna hij vervolgde.' "Nu wil ik even onder vier ogen met jullie leider spreken. Jullie kunnen gaan, behalve jij, Kourdakov. Kom hier, kameraad."

De anderen verlieten de kamer.

Nikiforov deelde me mede dat mijn verantwoordelijkheid voor de politionele actiegroep nu direct inging en dat ik me over drie dagen met mijn mannen moest melden op het hoofdkwartier.

Toen we na drie dagen weer bij elkaar kwamen, deelde kameraad Nikiforov ons mede dat we de eerste paar weken met routine-opdrachten op pad gestuurd zouden worden en elke dag drie uur dienst moesten doen op het hoofdkwartier van politie.

Al gauw werden we ingezet om de politie te assisteren bij de gewone arrestaties. Er waren zo'n twee of drie moorden per week; er waren gevechten tussen dronken zeelui aan de wal, waarbij we tussenbeide moesten komen. Ook pleegden we overvallen op bars, waar matrozen slaags waren geraakt. De rust werd dan spoedig hersteld.

Op een keer moesten Victor, Wladimir en ik naar een club vlakbij de havenopslagplaatsen waar gevechten waren uitgebroken. Bij zulke gelegenheden maakte we gebruik van een politie-auto, waarbij de chauffeur en twee passagiers voorin zaten en de rest op banken tegenover elkaar achterin de auto. Er kon tien tot vijftien man in zo'n wagen. Die bewuste avond reden we met een flinke vaart naar het strijdtoneel en drongen de bar binnen.

Nikiforov had tegen ons gezegd.' "Nooit kijken wie er gelijk heeft en wie niet. Alleen op de snelst mogelijke manier er een eind aan maken." Dat was voor bokkers, judokampioenen en worstelaars nu net of je een hond een kluit toegooide! Victor vloerde al direct vier kerels, elk met slechts één klap. Ik stond midden in de vechtende troep toen twee kerels gelijk op me afsprongen. Ze waren allebei groter dan ik, maar ik was ze gauw kwijt, een met een karateslag achter in zijn nek en de andere met een judoworp. Ik amuseerde me kostelijk!

In ongeveer twintig minuten hadden we de zaak geklaard en zag het interieur van de club eruit of er een orkaan gewoed had. Ik keek om me heen om te zien hoe we het eraf gebracht hadden. Victor en Anatoly en nog drie, vier andere knapen stonden om me heen en lachten. En dan Joeri! Die was in de zevende hemel. Hij had het gevecht niet eens behoeven uit te lokken, het was er al toen hij binnenkwam; hij was gewoon buiten zichzelf van blijdschap. We vonden het een reuze-grap. Waar mocht je zoveel vechten als je zelf wou en werd je er nog voor betaald ook?

Het gevecht was ten einde; het merendeel van de kerels die begonnen waren, lag kreunend op de vloer. Dronken zeelui waren geen partij voor een goedgetrainde, gedisciplineerde groep vechtjassen. We namen niemand gevangen, het was alleen onze taak het gevecht te beëindigen. Daar waren we nu mee klaar, dus riep ik.' "Kom jongens, we gaan weer!" We kropen in de politie-auto en reden terug naar het politiebureau om het resultaat aan Nikiforov te melden, die ons een pluim gaf.

"Prachtig", zei hij, "jullie hebben je prima van je taak gekwetend."

De maanden gingen voorbij en we werden zo'n drie of vier keer per week opgeroepen om ruzies te beslechten of de politie te helpen iemand op te sporen. Soms moesten we allemaal naar het bureau komen, alleen maar om er te zijn als zich iets voordeed; we zaten daar dan maar wat te praten, te drinken en te roken. Als er dan gebeld werd en

iemand aan Nikiforov vertelde dat er ergens weer een vechtpartij was of een moord stond te gebeuren, zei deze.' "Vooruit, Kourdakov, er op af!" Dan renden we het bureau uit, sprongen in de truck, meestal met Victor als chauffeur, en haastten ons naar het opgegeven adres. We scheurden door de straten met loeiende sirenes en rode knipperlichten zonder ons aan iemand te storen.

Na iedere overval kregen we elk onze vijftewintig roebel, waarmee we naar een bar of club gingen om er te eten, te drinken en met meisjes te dansen en waar we verder nog een plezierige avond hadden alvorens naar de basis terug te gaan. Al met al was het een prettige tijd.' we konden elk moment de basis verlaten, iets wat niemand van de andere cadetten was toegestaan en we mochten uitblijven na onze opdracht vervuld te hebben om ergens iets te gaan drinken en ons te amuseren.

We kwamen door ons werk wel met het uitschot in aanraking en zagen ze weldra niet meer als mensen. Waarom zouden we, als we daar de kans toe kregen, een moordenaar niet tot moes slaan? Nikiforov zou staan lachen en ons feliciteren met het feit dat we iemand 'een ander uiterlijk' hadden bezorgd. Hadden we niet hard genoeg geslagen, dan schold hij ons uit voor 'sullen'. Dat lieten we ons geen tweede keer zeggen, de volgende zou ervan lusten!

Toen kreeg ik op een dag een telefoontje van Nikiforov. "Kameraad Kourdakov", zei hij, "ik zou graag willen dat je met je manschappen morgenmiddag om vier uur hier kwam. Azarov komt ook, want wij samen willen met jullie praten.

Ik stelde m'n mannen ervan op de hoogte en we kwamen bij elkaar op het politiebureau. Azarov nam het eerst het woord. "Ik heb allerlei goeds over jullie gehoord, jongens", zei hij. "Jullie doen allemaal goed je best. Maar nu komen we aan het eigenlijke doel van jullie taak, het werkelijk belangrijke werk."

Ik vroeg me af wat hij daarmee bedoelde. We deden dit werk nu al een paar maanden; wat konden we nog meer doen?

"Ik wilde dat jullie eerst wat ervaring opdeden met het werk", ging hij voort, "voordat ik jullie werkelijk belangrijke opdrachten gaf. Wij hebben vele soorten misdadigers hier in de Sowjet-Unie. Mensen die vijanden zijn van de staat omdat het moordenaars zijn, dronkaards en prostitués. Daar zijn jullie al tegen opgetreden, maar dat betekent niets vergeleken met de rest. Er zijn misdadigers die een veel grotere bedreiging voor de veiligheid van ons land en onze levenswijze vormen. Ze zijn veel gevaarlijker omdat men amper merkt dat ze zich onder ons bevinden, terwijl ze in wezen de grondslagen van ons systeem ondermijnen en het bestaan van ons land bedreigen. De mensen waarover ik spreek zien er onschuldig uit, maar vergis je daar niet in. Ze verspreiden hun giftige geloofsovertuiging, daarmee het leven in onze maatschappij bedreigend, de gedachten van onze kinderen bezoedelend met verkeerde voorstellingen en de leerstellingen van Lenin en Marx ondermijnend. Het zijn de *'religiozniki', de godsdienstige gelovigen.'*"

Ik begreep eerst niet goed wat hij bedoelde, maar hij herhaalde het nog eens. "Het zijn de 'religiozniki'." Hij wilde er zeker van zijn dat we allemaal begrepen wat hij had gezegd.

"Het zijn de gelovigen", ging hij verder, "die op intensieve wijze plannen hebben ontworpen om al het grootse dat het Russische volk tot stand heeft gebracht, te bedreigen. Zij helpen daadwerkelijk de vijanden van ons land. Ze gaan hand in hand met de imperialisten en proberen alles wat de Communistische Partij tot nu toe in de Sowjet-Unie bereikt heeft, teniet te doen." Hij was nu hevig geëmotioneerd en er vast van overtuigd dat hij ons de waarheid vertelde.

"Ze zijn des te gevaarlijker omdat je het niet aan ze ziet, zoals bij moordenaars en dieven. Deze mensen zijn bedrieglijk, listig en intelligent. Voordat je het weet hebben ze alles waarvoor wij zo hard gewerkt hebben, ondermijnd, het volk vergiftigd en hun verwoestingen aangericht. Dat is nu de reden waarom we jullie hebben uitgekozen voor deze politiegroep; om in actie te komen tegen deze vijanden. Je hebt genoeg praktische ervaring gehad; het wordt nu tijd voor het eigenlijke werk. Zoals je weet is jullie eenheid er een van de vele die in ons land zijn opgericht; de vijand móet een halt worden toegeroepen!

Onmiddellijke actie! Dat is jullie taak. De bevelen komen direct van het Partijbureau en Kameraad Brezjnev. Moskou stuurt zijn bevelen rechtstreeks naar de 'Gorkom' hier en wij geven ze dan weer door aan kameraad Nikiforov, evenals tot nu toe jullie directe chef. Jullie worden uit een speciaal fonds betaald om het kwaad te bestrijden en de verderfelijke invloed van de godsdienst op het leven in Rusland."

Ik luisterde met verbazing. Sinds ik deze gelovigen, zo'n tweeduizend in getal, voor het eerst had gezien in Inskaja bij Novosibirsk, hadden ze mijn belangstelling. Natuurlijk wist ik wel dat er geen God was en dat godsdienst opium voor het volk was. Daar was geen plaats voor in het moderne Russische leven. Dat wist ik allemaal heel goed; in de lezingen die ik op de universiteit en op scholen had gehouden en ook bij mijn samenkomsten van de Jeugdbond, had ik dat meermalen verklaard. Wat me echter verbaasde was dat de godsdienst en de gelovigen zo sterk waren dat ze een speciale bedreiging vormden voor ons land en zo hard aangepakt moesten worden. Er kwamen er natuurlijk wel steeds meer, dacht ik, net als een ziekte die je al onder de leden had voor je het wist. Ze moesten zeker worden tegengehouden en verwijderd uit de samenleving.

Azarov wees naar een paar aanplakbiljetten aan de muur, waarop een groep "gezochte" personen was afgebeeld en zei: "Kijk daar eens." Naast de aanplakbiljetten van moordenaars hing een foto van een man die aangehouden diende te worden wegens "acties tegen het volk."

"Die man", stelde Azarov vast, "heeft kinderen vergiftigd met zijn verdovende godsdienstige praatjes. Hij heeft geheime Bijbel-bijeenkomsten gehouden. Als we hem hebben, krijgt hij zeven jaar."

Al die tijd was ik natuurlijk blij geweest met het geld dat ik kreeg, maar het bestrijden van moordenaars, dieven en andere misdadigers leek mij toch niet in de lijn te liggen van mijn communistische activiteiten. Maar dit hier, vijanden van de Partij te bestrijden, was iets heel anders, dat wél in dat kader paste. Dat waren de problemen die ik in mijn lezingen had aangesneden en waarover wij gediscussieerd hadden. Nu kon ik er iets aan gaan doen en werd er nog goed voor betaald ook! Was dat even groot nieuws!

Toen vroeg 'ladykiller' Anatoly: "Kameraad Azarov, u zei zo net dat deze mensen gevaarlijker zijn dan de moordenaars waar we mee te maken hebben gehad. Mag ik u ook vragen waarom?"

"Dat zal ik je gauw vertellen, kameraad Litowsjenko", zei Azarov. "Kijk, moordenaars doden maar een paar mensen en worden dan gepakt. Maar *deze gelovigen vermoorden de ziel en de geest van ons Russische volk* en verbreiden hun giftige geloofsideoën onder vele, vele duizenden mensen.

Dit probleem is de laatste twee jaar veel ernstiger geworden; in plaats van uit te sterven en hun strijd tegen onze staat te beëindigen, hebben ze ons hele land vergiftigd en onder bedrieglijke voorwendsels vele volgelingen gekregen. Overal vergiftigen zij

de hersens van onze Sowjet jeugd. Eindelijk heeft de Partij nu besloten tot actie over te gaan.

Er is een speciaal bevel van Moskou uitgegaan om tegen de 'religiozniki' op te treden en jullie worden daarbij ingezet. Alle organisaties die tot taak hebben de godsdienst te bestrijden, zijn onder het centrale leiderschap van de Partij geplaatst. Er is bovendien een coördinatiegroep samengesteld om de plannen uit te werken voor het bestrijden van de gelovigen en hun godsdienstige gevoelens. De knapste koppen en onze beste professoren houden zich op 't ogenblik met dit probleem bezig. Er is ook een organisatie opgericht die met computers werkt om aantekening te houden van alle gelovigen, zodat we de vijanden die zich in ons midden bevinden, kunnen laten checken en nagaan. Jullie taak is het nu om de namen en alle verdere bijzonderheden van de gelovigen onder ons aan de weet te komen en door te geven.

Die gegevens worden dan naar Moskou gezonden en in de computers gestopt. Zo kunnen we deze sluwe en gevaarlijke vijanden in 't vizier houden.

Daarnaast is er nog een andere organisatie in Moskou opgericht om de leerstellingen van deze gelovigen te bestuderen, zodat we beter stelling tegen hen kunnen nemen en hen verslaan. Onze beste geleerden bestuderen hun literatuur, inclusief hun Bijbel, opdat ze weten hoe ze de godsdienstige gevoelens het beste kunnen bestrijden. Het is een soort Bijbelinstituut op grote schaal.

Toen ik het woord 'Bijbelinstituut' hoorde, dacht ik onmiddellijk aan de 'Diaken' van Barysevo, die zo graag naar een Bijbelinstituut was gegaan. Hij zou alleen wel niet hetzelfde bedoeld hebben als kameraad Azarov! Ik zette me weer tot luisteren, terwijl Azarov ononderbroken doorging.

Ik keek eens om me heen en zag dat de anderen net zo gefascineerd zaten te luisteren als ik. We hadden ook nooit kunnen vermoeden dat deze godsdienstige gelovigen zo'n grote bedreiging voor onze levenswijze zouden vormen, maar dat was ons nu wel duidelijk geworden. En nu was daar dat dynamische actieprogramma ter verdediging van ons land! Het overtuigde ons weer eens van de vitaliteit en de kracht van de Communistische Partij en bovenal van de mannen die de leiding hadden in de Partij; ze wisten wat ze deden! Dat was ook de reden waarom de Partij niet insliep; men bleef niet zitten wachten tot de vijand ons van binnenuit zou vernietigen. Wij hielden van actie en luisterden daarom met bewondering toen we hoorden van de rigoureuze maatregelen die genomen gingen worden. En dan te bedenken dat wij daaraan zouden deelnemen! Innerlijk zwol ik van trots op de Communistische Partij. 'Eindelijk mogen we er dan op los slaan', dacht ik. Zover had de vijand ons gebracht en wij, het Russische volk, zouden hun wel eens wat laten zien. De Communistische Partij mocht dan al veel geduld hebben, maar als men te ver ging, wist zij te handelen. En ik zou daarbij in de voorste gelederen staan!

Azarov had het ook nog over een andere speciale macht, die tot taak had de grenzen te bewaken om te voorkomen dat Bijbels of andere lectuur het land werden binnengesmokkeld. Ik wist niet eens dat zoiets gebeurde.

"Mannen", ging Azarov verder, "jullie moeten proberen alle religieuze literatuur te pakken te krijgen, waarna wij het zullen censureren en naar Moskou doorsturen. Daar proberen ze dan uit te vinden uit welk land het vandaan komt en hoe het is binnengesmokkeld. Als we dat weten kunnen we er een eind aan maken. Een lichaam sterft als je er de hersens uithaalt", zei Azarov. "Zorg dat je de leiders te pakken krijgt, de stuwende kracht van de geheime organisatie van gelovigen, en de misleide

teleurgestelde volgelingen zullen naar het rechte pad terugkeren."

Toen Azarov was uitgesproken konden we de gelovigen niet anders zien dan als een kwaadaardige groep samenzweerders, die geheime samenscholingen hielden om onze regering omver te werpen en de kinderen te vergiftigen. We wilden er zo wel op afgaan, ze een lesje leren en onschadelijk maken.

Gedurende de veertien dagen na de toespraak van Azarov kregen we nog een paar soortgelijke uiteenzettingen, waarbij we de methoden en de techniek leerden kennen waarvan de gelovigen zich bedienden. Tijdens een van die toespraken vroeg ik waarom men de term 'gelovigen' gebruikte in plaats van 'godsdienstigen' of 'Christenen'.

"Dat is een goeie vraag, Kourdakov", zei Azarov, "waar ik je het volgende op kan antwoorden.' Heeft kameraad Lenin ons lang geleden niet geleerd dat het niet de godsdienst is die wij moeten vrezen, maar het geloof? Dat is onze grootste vijand. Kijk, de godsdienst kunnen we vernietigen, de kerken kunnen we sluiten, maar kijk eens om je heen in Kamsjatka! Zie je hier kerken? Nee, natuurlijk niet, daar krijgen ze hier geen kans voor. In heel Kamsjatka zul je geen enkele gelegenheid vinden waar men kan samenkomen. Maar het is niet de kerk die een bedreiging vormt en ook niet de godsdienst op zich, het zijn de gelovigen zelf."

Hier wachtte hij even om te zien wat de uitwerking van zijn woorden was. Blijkbaar voldaan ging hij verder.' "Kameraad Lenin heeft eens gezegd, dat we de kerken kunnen sluiten en hun leiders in de gevangenis kunnen gooien, maar dat het erg moeilijk is het vertrouwen en het geloof te verwijderen uit het hart van hem die erdoor besmet is. En dit, kameraad Kourdakov, is de reden waarom het geloof onze vijand is en niet de godsdienst. Daarom noemen we ze ook geen christenen of kerkgangers, maar 'gelovigen'. Hun geloof zit van binnen en het is moeilijk dat uit te roeien."

Volgens mij was hier niets tegen in te brengen. Tenslotte was ook ons clubgebouw van het Kindertehuis in Barysevo eens een kerkgebouw geweest. Het was dus helemaal niet moeilijk kerken te sluiten, begreep ik wel, maar het was onze taak het geloof te beletten ons volk te vergiftigen en speciaal de jeugd en onze kinderen.

"Dank u, kameraad Azarov", zei ik mede namens mijn mannen. "Dit zijn onthullende toespraken geweest. We hadden er geen idee van wat voor moeilijkheden deze op het oog zo onschuldige mensen ons volk berokkenen."

HOOFDSTUK 12

DE EERSTE OVERVAL.' EEN RAMP

Een paar dagen daarna, toen ik op de universiteit voor radiotelegrafie zat te studeren hoorde ik een stem door de luidspreker.' "Kourdakov, Kourdakov, direct melden op het politiebureau!" Mijn leraar knikte toestemmend, dus borg ik mijn studieboeken op en ging me zoals me bevolen was melden.

De dienstdoende politie-agent zei.' "Kourdakov, er is een telefonische boodschap voor je binnengekomen van kapitein Nikiforov. Je moet je om tien uur vanavond met je mannen hier op het bureau melden; je zou wel weten waar het over ging."

"Inderdaad", zei ik. "Dank u wel." Met veertien man, alles wat ik in die korte tijd bij elkaar kon krijgen, waren we die avond op het politiebureau.

"Laat je mannen maar zolang in de achterkamer gaan zitten om zich wat te ontspannen, het is toch nog te vroeg", zei Nikiforov. Ik stuurde ze weg naar het conversatiezaaltje achter in het politiebureau en bleef zelf achter om aan het bureau van Nikiforov een en ander door te praten.

"Ik zal je eerst nog wat instructies geven", zei hij. "We zijn erachter gekomen dat er om elf uur vanavond een samenkomst is van gelovigen."

"En waar is dat?" vroeg ik.

Op de enorme kaart die aan de muur van zijn kantoor hing, wees hij een buurt met particuliere huizen aan in district 75, even buiten de stad. "Er zijn daar maar een stuk of twaalf mensen, hooguit vijftien; je zult er niet de minste moeite mee hebben", vervolgde Nikiforov.

"Hoe weet u dat allemaal?" vroeg ik. De bijeenkomst was nog niet eens begonnen, dus de burens konden nog niets verdachts gemeld hebben.

Er kwam een grijns op zijn gezicht. "Dat heeft een klein vogeltje me natuurlijk verteld, Kourdakov", zei hij. "Wil je nu zo vriendelijk zijn om niet te veel te vragen?"

Dat was helemaal niet m'n bedoeling; ik wilde alleen maar iets aardigs zeggen, maar dat viel niet in de smaak bij Nikiforov. Ik kon het beter kalm aan doen met hem, besloot ik, want ik wilde op goede voet met hem komen.

Intussen zaten mijn mannen in het achterzaaltje. "Vooruit kameraden, drink eens wat en ontspan jezelf een beetje", riep Nikiforov met een gebaar naar de flessen wodka en glazen die op de tafel stonden. Dat lieten ze zich geen twee keer zeggen. Victor stond zijn glas al vol te schenken en het duurde niet lang of iedereen zat te drinken en te kletsen. Toen Nikiforov zag dat de wodka zijn werk begon te doen en iedereen uit de plooi kwam, zei hij.' "Jullie gaan hier weg om elf uur. De gelovigen hebben dan een half uur de tijd om hun bijeenkomst te openen en wat op hun gemak te geraken. Dan denken ze dat alles in orde is. Het gaat om de raddraaiers, hun geheime voorgangers. Dit zijn de namen van de twee mannen die je hier moet brengen."

"Goed kameraad", antwoordde ik, "en wat moet er met de anderen gebeuren?"

"De anderen? O, deel maar een paar rake klappen uit, dan hebben ze iets leuks om aan terug te denken. Vergeet alleen niet, dat het om de leiders gaat, die moeten we hebben", zei hij op besliste toon, terwijl hij hun namen aanwees op het papier dat hij me in de hand stopte.

"Ja kameraad", zei ik weer en toen begon ik me af te vragen waar al die aanwijzingen voor nodig waren. Het zou toch wel net zoiets zijn als al die andere gevallen? Maar als we er op uit werden gezonden om een ruzie in een bar te beslechten, was Niki' altijd ronduit en zonder omwegen geweest; vanavond was hij zenuwachtig en ik vroeg me

af waarom.

"Zorg er goed voor dat niemand buiten op straat jullie ziet", ging hij door. "Er moeten geen relletjes komen; het is weliswaar al elf uur, maar mochten jullie toch nog mensen zien voorbijkomen, wacht dan even tot ze weg zijn voor je naar binnen gaat."

Ook Azarov had tijdens het geven van de instructies betreffende de gelovigen steeds met nadruk gewezen op het feit dat alles zo onopgemerkt mogelijk moest gebeuren. Het publiek mocht er onder geen enkele voorwaarde lucht van krijgen. Dat bevreesdde me wel wat, want als we op dronkemansrelletjes afgingen, stormden we gewoon naar binnen en was er geen enkel probleem. Ik vroeg hem naar de reden en hij zei. "Nou ja, Kourdakov, er zouden wel eens mensen kunnen zijn die niet goed begrijpen wat we doen en waarom we het doen. Mensen, die het gevaar dat die groep de maatschappij berokkent, niet inzien. Maar er zijn natuurlijk ook altijd staatsvijanden, imperialistische tussenpersonen, die graag het praatje rond zouden strooien dat wij de gelovigen vervolgen. En daarom is het absoluut noodzakelijk en van vitaal belang dat er geen getuigen zijn en vooral geen mensen die foto's willen maken. Geen enkele staatsvijand moet de wereld kunnen wijsmaken dat wij gelovigen vervolgen en geen godsdienstvrijheid hebben, is 't wel?" zei hij en lachte. 'Hij heeft groot gelijk', dacht ik.

Ik gaf Nikiforov de verzekering dat we zouden wachten tot er niemand meer te zien was voordat we naar binnen gingen. "Oké Kourdakov", zei hij. "Ga nu maar terug naar je mannen; ik zal je wel roepen als het zover is."

Terug in de hal bij mijn mannen, nam ik nog een paar borrels. De uitwerking van de wodka was inmiddels duidelijk te zien; ze zaten er allemaal ontspannen bij en Wladimir vertelde zelfs een mop, waar iedereen om moest lachen. Het duurde niet lang of Nikiforov kwam binnen en zei. "Kom op, Kourdakov, het is elf uur, tijd om weg te gaan." Toen we van tafel opstonden, viel Alex er tegenaan en gooide alle glazen om. Hij stamelde een excuus.

Nikiforov gaf me op de valreep nog een paar instructies voor we naar buiten gingen en zei. "Nogmaals Kourdakov, je moet goed zoeken naar Bijbels en andere literatuur. Die lui hebben anti-Sowjet geschriften, dat weet ik zeker en daar moeten we zoveel mogelijk van zien te krijgen om naar de 'Gorkom' te sturen, die het dan weer aan Moskou kan doen toekomen. Dus sla geen plekje over en breng ons alle literatuur die ze hebben." Ik knikte toestemmend.

Achter het politiebureau stond de truck al klaar met Victor aan het stuur. Ik ging naast hem zitten, de anderen achterin op de banken en weg stoven we. Zonder sirenes deze keer, die hadden we niet nodig zo laat in de avond, als er praktisch geen verkeer was. We wilden de gelovigen trouwens niet laten merken dat we naar hen onderweg waren.

Er was alleen straatverlichting in het centrum, niet in de buitenwijken. We moesten in het aardedonker de weg weten te vinden naar het huis waar de *Christelijke gelovigen* bijeen waren. Eindelijk vonden we de straat en reden erin, langzaam om het huisnummer te kunnen ontdekken. We kwamen trouwens maar moeilijk vooruit in die modderige ongeplaveide straat. Ik lette goed op of ik ergens mensen buiten zag, maar de straat lag helemaal verlaten. Turend door de duisternis zocht Victor aan de linker- en ik aan de rechterkant de huisnummers langs tot ik eindelijk zei. "Het is daar in dat volgende blok, Victor. Stop hier maar."

Hij reed naar de kant van de weg, zette de motor af en we stapten uit. Ik zei tegen de jongens die achterin zaten, dat ze zich koest moesten houden, want als we lawaai maakten zouden er al gauw nieuwsgierige blikken uit de vensters geworpen worden en

mensen in de straat verschijnen om te zien wat er aan de hand was.

We stapten uit en samen liepen we naar het huis toe. Het lag een paar huizen naar links, een houten blokhut met een houten dak. Het stond achter een schuttinkje en zag eruit als duizenden andere huizen in Petropawlowsk. De gordijnen waren neergelaten, maar er viel nog een flauw schijnsel door naar buiten.

Wat nu? Plotseling voelde ik me een beetje bezwaard. De situatie leek in niets op die van het beëindigen van relletjes in de een of andere bar. Dáár stoven we op af, stortten ons in de man-tegen-man gevechten en werkten net zo lang met onze vuisten en voeten totdat we de vloer hadden schoongeveegd.

Maar in plaats van het gebruikelijke vechten, schreeuwen en vloeken, waren hier enkele mensen rustig bijeen; we konden ze zachtjes horen zingen binnen. We keken elkaar eens aan, niet wetend wat te doen. Omdat de beslissing toch uiteindelijk bij mij lag, liep ik naar de deur toe en klopte; toen nog eens een keer, iets harder nu. Een beetje stuntelig stonden we te wachten tot de deur geopend werd. Het was een idiote situatie, dat voelden we allemaal. Het moet ook een gek gezicht geweest zijn.' veertien van die grote potige kerels achter elkaar op een smal paadje, dat naar de voordeur van een huis leidde, 's avonds in een verlaten straat, met aan het hoofd daarvan een man die beleefd aanklopte!

Spoedig hoorde ik binnen voetstappen. De deur werd geopend door een man van middelbare lengte, die beleefd vroeg.' "Wel, waarmee kan ik u van dienst zijn?"

Hij nam ons eens op, terwijl hij langs mijn schouder een blik wierp op al die andere mannen achter me en begreep toen. Hij boog neerslachtig het hoofd, maar behield zijn waardigheid toen hij zei.' "Komt u binnen."

We gingen naar binnen en ik liet mijn blik door de ruimte gaan. Het huis bevatte alleen deze ene kamer, waarin een paar armoedige meubeltjes stonden en waar achterin een plaats was om te koken. Op de punt van het bed en op enkele stoelen die bij elkaar waren geschoven zaten zo'n twaalf, dertien mensen Russische kerkgezangen te zingen. Ze gingen gewoon door, zelfs toen we begonnen te praten, hoewel ze zenuwachtige blikken in het rond wierpen.

De man die de deur had opengedaan fluisterde zachtjes.' „Bent u van de politie?" Hij wist zelf natuurlijk al het antwoord.

En ik zei, automatisch op dezelfde fluistertoon.' "Ja inderdaad." Dit is te gek om los te lopen', dacht ik bij mezelf. 'We worden er op uit gestuurd om een bijeenkomst van gelovigen uiteen te drijven en nou sta ik hier te fluisteren om ze niet te storen!'

Ze kregen nu toch wel in de gaten dat er een eind was gekomen aan deze godsdienstoefening, maar vreemd genoeg gingen ze door met zingen. Toen we echter door bleven praten hielden ze op, draaiden zich om en keken naar ons. Het huisje was nu propvol met de gelovigen en mijn mannen.

Min of meer in verlegenheid gebracht, begon ik voorzichtig mijn gezag te laten gelden en vroeg.' "Wat zijn jullie hier aan het doen?"

De leider van de groep antwoordde.' "*Wij bidden tot God.*"

"Er is helemaal geen God", zei ik.

"Wij geloven van wel en alles wat we doen is Hem aanbidden," zei de man die volgens mij in het geheim als voorganger fungeerde.

"Dat mag u niet!" zei ik hard.

"Waarom niet?"

"Omdat het tegen de wet is en wij hebben het bevel gekregen u ermee te doen ophouden."

Toen zei hij op dezelfde beleefde toon.' "Maar we gaan toch niet tegen de wet in?"

Kameraad Lenin heeft zelf gezegd dat alle inwoners van ons land het recht en de vrijheid hebben om God te aanbidden."

Ik wist werkelijk niet wat ik nu moest zeggen. Toen hij dat in de gaten kreeg, zei hij met iets meer overtuiging.' "Ja, kameraad Lenin heeft gezegd dat iedere burger van ons land het volste recht heeft zijn geloof te belijden, of niet te geloven als hij dat verkiest."

"Heeft hij dat werkelijk gezegd?" vroeg ik.

"Natuurlijk en ik kan u ook laten zien waar deze woorden van Lenin staan."

Ik kon geen kant meer uit; ik was verward en verbijsterd en merkte aan mijn mannen ook dat zij doorkregen dat we aan de verliezende hand waren. De predikant begon daarop enige gedeelten te citeren uit de Sowjet grondwetten, waarin bepaalde artikelen vermelden, dat iedere burger het recht heeft zijn godsdienstige gevoelens te belijden. "Dus alles wat we doen kameraad", zei hij, "is gebruik maken van de rechten die de stichter van ons land en onze Sowjet grondbeginselen heeft bepaald. Doen we daar iemand kwaad mee? Kijk maar eens om u heen. Wij geloven in God en aanbidden Hem, dat is alles Dat is ons goed recht en we hinderen er niemand mee. Kunt me zeggen wat we fout doen?"

Ik voelde me in de val gelokt, want ik wist dat dit inderdaad in de wet stond; ik herinnerde me dat Lenin ergens iets over vrijheid van godsdienst had gezegd. Ook herinnerde ik me dat ik in Leningrad gelovigen naar de kerk had zien gaan en hoe ik toen had gedacht dat er inderdaad godsdienstvrijheid in ons land was.

Toch protesteerde ik nog.' "Maar u overtreedt de wetten van ons land. Begrijpt u dat niet?"

"Wilt u me dan eens uitleggen hoe?" vroeg de leider.

"Nou ja, het enige dat ik weet is, dat u de wetten overtreed en daarom moet ik u tot mijn spijt de namen van de twee leiders vragen; die moeten met mij mee."

De gelovigen keken elkaar aan en beseften dat er mensen gearresteerd gingen worden. De man met wie ik gesproken had, was een van de twee, wier namen ik had opgekregen Toen beide mannen hun jas aantrokken om naar het politiebureau gebracht te worden was ik ten prooi aan tegenstrijdige gedachten! Onze beide gevangenen waren eindelijk zover, drukten rustig hun vrienden de hand en zeiden zoiets als.' "Bid voor ons." Toen we het huis verlieten hoorden we dat de achterblijvende gelovigen begonnen te bidden.

Toen we weer in de politie-auto zaten die hobbelen en bonkend door de duistere straten van Petropawlowsk naar het hoofdbureau van politie reed, was ik heus in de war. Liever had ik gevechten in bars beslecht en twintig messentrekkende mannen te lijf gegaan dan nog eens zoiets als dit mee te moeten maken! Niets voor mij!

We parkeerden de auto achter het politiebureau en stapten uit. Niki stond al met een brede grijns op z'n gezicht te wachten, maar die grijns was weldra verdwenen toen we binnenkwamen. Hij wierp een blik op ons en de beide mannen die we hadden gearresteerd en werd toen woedend. Hij wendde zich tot een van zijn luitenants en schreeuwde.' "Breng die gevangenen weg en sluit ze op!", waarop deze onmiddellijk een cel in werden geduwd. Daarop richtte Niki zich tot ons; we stonden erbij als een troep schapen. Veertien mannen die van een overval terugkwamen en niets anders konden laten zien dan twee kleine mannetjes van middelbare leeftijd, die geen enkele tegenstand hadden geboden.

Nikiforov had de situatie spoedig overzien. "Zo, kindertjes," zei hij sarcastisch, "het lijkt wel of jullie een picknickfeestje hebben gevierd." Toen liet hij zijn sarcasme varen en schreeuwde. "Waar denken jullie eigenlijk naar toe te zijn geweest, stompertjes?" Van woede op de grond stampend ging hij door met ons uit te veteren op een manier die we niet licht zouden vergeten.

"Maar kameraad Nikiforov", protesteerde ik, "die mensen deden niets terug. Het was heel iets anders dan de andere politie-acties die we uitgevoerd hebben. Dit waren heel andere mensen, zodat we ook een andere tactiek moesten gebruiken!"

"Wat, andere tactiek en andere mensen!" schreeuwde hij. "Het zijn sluwe, bedrieglijke staatsvijanden! Je bent uitgestuurd om ze gevangen te nemen en onze staat te beschermen en wat gebeurt er? Ze hebben jullie bijna bekeerd!"

Hij bleef ons maar uitleggen hoe gevaarlijk en verraderlijk ze wel waren. Het feit alleen al dat we ze als ongevaarlijk beschouwden, zei hij, en eventueel hun rechten wilden overwegen, was een bewijs hoe bedrieglijk, slecht en sluw ze in werkelijkheid waren. Konden we dat dan niet begrijpen? Hij liet zich op z'n stoel vallen, kennelijk uitgeput door zijn tirade.

Maar na een poosje scheen hij weer wat bij te komen, sprong op en vervolgde zijn scheldpartij. "Hoe krijg ik het ooit in jullie harde koppen gestampt dat het onze ergste vijanden zijn, de grootste misdadigers die zich onder ons bevinden. Het zijn net slangen, ze blijven onzichtbaar tot het moment waarop ze aanvallen en dan is het te laat! Ik zou nog liever zien dat er honderd moordenaars losliepen dan een half dozijn van deze volksvergiftigers! Van de moordenaars weten we wie het zijn en die kunnen we elk moment gevangen nemen, maar deze lui - je weet nooit wat ze zullen gaan doen. Overal verspreiden zij hun dodelijke propaganda en ze zijn doorlopend achter onze rug bezig. En jullie", schreeuwde hij, "jullie laten ze lopen!" Hij kon gewoon niet meer ophouden.

"Het zijn bloedzuigers, die het bloed van het Russische volk uitzuigen", gilte hij. "We moeten deze elementen verpletteren en uitroeien. Nou, wat zeggen jullie nou, vind je ze nog steeds zo sympathiek?"

We begonnen nu allemaal de feiten in een ander licht te zien en de schaapachtige uitdrukking op de gezichten van m'n mannen veranderde in woede, omdat we door de gelovigen bij de neus waren genomen, iets wat niemand leuk vindt. We maakten Nikiforov ons excuus en mompelden dat we het niet goed begrepen hadden, waarop hij schreeuwde. "Nou, ik hoop dat jullie het de volgende keer dan wèl goed begrijpen! Wat zijn jullie voor activisten voor de Partij?"

Dit laatste trof me pijnlijk; ik had alles wat ik had voor de Communistische Partij gegeven. Ik was van streek en kwaad -- op mezelf en op de mensen die me hadden bedrogen. De volgende keer zou ik zo stom niet meer zijn. 'Wacht maar, de volgende keer ...' dacht ik.

Nikiforov was van mening dat we nog wat ervaring op moesten doen met gewoon politiewerk. Als hij ons nu nog eens opriep was het voor relletjes of ander normaal politiewerk.

Nikiforov kende de menselijke natuur. Hij was leraar in de psychologie en bestudeerde de ziel en het gedrag van de mensen, van welke kennis hij veel profijt had bij zijn optreden tegen misdadigers. En hij gebruikte deze wetenschap ook tegenover ons, hij wist precies hoe hij ons moest opjagen.

Speciaal tijdens de twee weken die volgden liet hij geen gelegenheid voorbijgaan om ons hogelijk te prijzen als we weer eens van een buitengewoon gewelddadige overval terugkwamen. Toen we eens twee dieven hadden gearresteerd en hen binnenbrachten,

riep Nikiforov na een blik op hen geworpen te hebben.' "Wat is dát voor een arrestatie? Moet je eens naar die kerels kijken, ze zien er net zo fris uit als op de dag van hun geboorte! Wat is er met jullie aan de hand, jongetjes? Leren jullie dan nooit hoe je iemands gezicht moet veranderen? Breng ze weg en laat ze met een ander gezicht terugkomen!"

Wladimir en Anatoly, onze twee bokskampioenen, namen de arme kerels mee naar buiten en al gauw hoorden we hijgen en schreeuwen. Ze gebruikten de dieven net als boksballen en toen ze hen weer binnenbrachten, waren hun gezichten onherkenbaar. "Goed zo, jongens", zei Niki, "zo is het beter! Nu treden jullie op als de mannen waarvoor ik jullie heb gehouden!" We dronken er een paar glazen wodka op, lachten en vertelden moppen.

Dit was een der eerste stappen in de richting van Nikiforov's bruutheidsprogramma, maar als ik eerlijk ben moet ik bekennen dat hij niet alleen schuldig was; wij reageerden enthousiast, want we begonnen dit leven van gewelddadigheid al even leuk te vinden als hij.

We waren in mei ermee begonnen en nu was het begin augustus. De meeste van onze acties waren gericht geweest tegen gangsters en ruziemakers, maar geleidelijk aan begon hij die af te wisselen met overvalletjes op gelovigen; eerst een rel in een bar, dan een arrestatie van een gelovige, enz. We leerden ook de gezichten van de gelovigen te 'veranderen', met hetzelfde gemak als wij dat deden bij de dronken, vechtende zeelui. Maar onze overvallen op de gelovigen waren nog steeds in de minderheid; ze betroffen slechts kleine groepjes, die samenkomsten hielden in huizen.

HOOFDSTUK 13

EEN ONVERWACHT STERFGEVAL IN ELIZOVO

Op een vrijdag in augustus 1969 belde Nikiforov me op aan de academie. Toen ik de telefoon aannam zei hij. "Kourdakov, je moet vanmiddag om vijf uur hier zijn." Uit de manier waarop hij sprak maakte ik op dat we eindelijk de laatste kans zouden krijgen om onszelf waar te maken, om eens en vooral de vernederende eerste ontmoeting met de verachtelijke gelovigen ongedaan te maken,

Na het college stapte ik op de bus en reed dwars door de stad naar het hoofdbureau van politie, waar Nikiforov al op me stond te wachten in zijn kantoor. Hij bestudeerde de grote kaart aan de muur. "O Kourdakov, kom binnen", zei hij en ging daarop, zoals altijd, regelrecht op zijn doel af.

"Kourdakov, ik heb zojuist van mijn geheime bronnen gehoord dat de gelovigen hier *aanstaande zondag een doopdienst* willen gaan houden", zei hij en wees een plaats op de kaart aan.

Ik kwam wat dichterbij en zag dat hij het kleine dorpje Elizovo aanwees in de heuvels, ongeveer vijfendertig mijl ten noorden van Petropawlowsk aan de rivier de Awasja.

"Ze hebben wel een mooie omgeving uitgekozen!" riep ik uit.

"Dat hebben ze zeker", zei hij, "midden in de bossen, voor hen dus een ideale plaats."

Ik was het helemaal met hem eens. De rivier de Awasja begint boven in het rotsgebergte van het schiereiland als een klein stroompje, maar wordt op zijn weg naar beneden steeds breder. Ter hoogte van het dorp Elizovo is hij al tweehonderd voet breed, maar nog steeds ondiep. Vandaar stroomt hij naar de Pacific en mondt uit in de baai waaraan Petropawlowsk ligt.

Uit eigen beweging gaf Nikiforov nog wat meer inlichtingen over de gelovigen. "Het is niet de eerste keer dat zij deze plaats uitzoeken", zei hij. "Ze worden een beetje onvoorzichtig; ze hebben deze al eens eerder voor een geheime doopdienst gebruikt, maar onze zegslieden hoorden dat pas toen de dienst al aan de gang was. Toen we er aankwamen waren ze verdwenen. Deze lui zijn meestal nogal uitgekookt; ze gaan nooit tweemaal achter elkaar naar dezelfde plaats, maar volgens onze zegsman doen ze dat deze keer toch wel. Omdat het zo'n ideale plek is ..."

Met een onheilspellend plezier liet hij erop volgen. "We hebben ze de eerste keer gemist, maar dat zal ons ditmaal niet overkomen!" Ik begreep dat hij van mij verwachtte dat deze woorden bewaarheid zouden worden.

"Wanneer komen zij daar samen?" vroeg ik.

"Zondagmiddag om vier uur."

Ik vroeg me af waar hij zulke nauwkeurige inlichtingen vandaan had; volgens mij kon het niet anders of er zat een spion bij de gelovigen.

"Kourdakov", zei hij, "ik wil dat jij en je groep zondagmorgen om negen uur hier zijn. De gelovigen moeten jullie niet kunnen zien aankomen, dus jullie moeten daar al geïnstalleerd zijn voordat zij arriveren."

"In orde kameraad", riep ik opgewonden uit bij de gedachte aan dit geweldige uitstapje aanstaande zondag. Ik ging terug, stelde me in verbinding met mijn mannen en verzocht hun zich op tijd bij me te melden op het politiebureau en hun gitaren mee te brengen.

"We gaan een picknick houden", zei ik tegen hen, "en er een prettig dagje van maken." 'Als we er dan toch moeten zijn', dacht ik, 'waarom zouden we dan niet maken dat .we er vroeg zijn? Dan konden we nog wat pret hebben.'

De zondag daarop kwamen we met z'n twaalven om acht uur 's morgens bij elkaar en kregen van Nikiforov het bevel iedereen te arresteren en het politiebureau binnen te brengen die we maar te pakken konden krijgen.

We droegen drie kratjes wodka en wat levensmiddelen achter in de politiewagen, en Alexander Guljajev nam zijn en mijn gitaar mee. Daarop stapten we in de auto en verlieten Petropawlowsk in noordelijke richting.

Toen we al een poosje op weg waren vroeg ik Victor waar de wodka vandaan kwam. "O, dat is een cadeautje van Nikiforov", zei hij, "dat stond al voor ons klaar voordat we naar het politiebureau kwamen."

Ik keek eens in de tas die op de vloer van de cabine stond en zag daar ook wat kaviaar in zitten. "Nou, die ouwe ijsberg van een Niki schijnt toch niet zo slecht te zijn als hij eruit ziet", zei ik.

We moesten ongeveer een uur over slingerende wegen door de heuvels klimmen voordat we het dorpje Elizovo bereikten. Daarna sloegen we een smalle zijweg in die door een groot donker bos liep. Wat was het een mooie, zonnige dag! We gingen almaar verder het koele groene bos in en ik zag op mijn kaart dat we nu zowat bij de Awasja rivier moesten zijn, die door het dichte bos stroomde. We stopten en haalden de spullen uit de auto en ik vroeg Victor deze in een ravijn te parkeren zodat niemand hem zou kunnen zien. Toen haalden we de flessen wodka en de sandwiches met kaviaar uit de tas in de cabine. We zochten een mooi plekje uit voor onze picknick, nog iets verder het struikgewas in. Alexander begon op zijn gitaar te tokkelen, iemand maakte een paar flessen wodka open en weldra hadden we een volslagen picknick!

Daar kwam Victor over de heuvel aansjouwen en zei. "Nou, er is geen mens die de auto daar kan zien staan; ik heb hem in een greppel gezet, helemaal uit het gezicht."

"Geweldig", zei ik. "Hier, pak een sandwich en een borreltje."

De hele dag brachten we zowat door met drinken, eten, zingen en moppen tappen; we amuseerden ons best. Van lieverlede kregen we allemaal de hoogste; we dachten eens aan de jongens die nu op de basis zaten en er zelden of nooit vandaan kwamen. Nee, dan wij, wij waren vrij om te komen en te gaan!

Ik geloof dat ik wat teveel wodka gedronken had, want ik sukkelde in slaap en toen ik eindelijk wakker werd, was het kwart over drie. De gelovigen konden nu ieder ogenblik de weg' opkomen; we moesten opschieten. Het was een rustige vrije dag geweest, maar nu moest er weer gewerkt worden.

Ik keek eens om me heen naar mijn groep en zag met ergernis dat de meesten halfdronken waren. Wel niet zo dat ze niet meer op, hun benen konden staan, maar ze waren allemaal licht in 't hoofd, stommelden wat rond en waren aan het ruziemaken en vechten.

"Vooruit jongens", schreeuwde ik, "hou daar nou mee op, we moeten aan 't werk. Pak je knuppels."

"Knuppels, waar zijn die dan?" vroeg iemand.

"Die hebben we in de auto laten liggen", riep een ander.

We móesten onze knuppels hebben! Ze waren in Tsjechoslowakije speciaal voor het Russische politiewerk gemaakt.' staal van binnen en stevig rubber van buiten, zwaar en ontzettend hard. Een licht tikje met één zo'n knuppel kon al een verwoestende uitwerking hebben. Ze waren ook telescopisch en hadden een knopje op het handvat; als je daarop drukte sprong er binnenin een veer waardoor nog een stuk met rubber bekleed staal naar buiten schoot. Voor het werk binnenshuis lieten we de knuppels ingeschoven zitten, op het kleinste formaat, maar voor het buitenwerk - zoals vandaag

- schoven we ze zo ver mogelijk uit. Door ons werk zowel binnen als buiten waren mijn mannen en ik met deze politieknuppel vertrouwd geraakt.

De knuppels werden uit de auto gehaald en rondgedeeld. We klommen over een hoge heuvel heen en kwamen na een paar minuten op een van de twee plaatsen die de gelovigen volgens ons voor hun doopdienst zouden uitkiezen. We namen er eens poolshoogte.

"Hier moet het zijn", riep Victor. "Kijk maar eens hoe 'n ideale plek dit is." Het was inderdaad een van de mooiste landschappen die ik ooit had gezien.' een zacht glooiende helling naar een zandige oever; de rivier was hier maar ongeveer anderhalve meter diep.

De plek was geheel aan het gezicht onttrokken door bomen en hoge rotsen. Hij was moeilijk te bereiken en niemand kon ongemerkt naderen.

'Die gelovigen toch!' dacht ik, 'ze zijn stom om in God te geloven, maar ze weten hun ontmoetingsplaatsen goed te kiezen.'

Maar toen ik de plek wat beter bekeek, ontdekte ik toch een gevaarlijk punt. Omdat de rivier hier vrij ondiep was, zouden de gelovigen gemakkelijk kunnen proberen te ontsnappen door de rivier over te steken en in het grote bos aan de andere kant te verdwijnen, als we onze aanval begonnen. Door mijn militaire opleiding wist ik dat ik beter een paar wachtposten aan de andere kant van de rivier kon opstellen om elke mogelijke ontsnapping te verhinderen. Sergei Kanonenko en Joeri Berentennikov werden met deze opdracht belast.

"Mochten er een paar proberen langs deze weg te ontsnappen", zei ik, "dan moeten jullie ze de pas afsnijden."

"Maar Sergei", protesteerden ze, "dat zal niemand proberen, het is veel te ver en wij lopen alles mis, alle pretjes."

Dat kon me echter geen steek schelen. Kanonenko trok veel te gauw zijn mes en ik wilde niet dat er iemand overhoop gestoken werd. Het belangrijkste was dat er niemand ontkwam. Kanonenko en Joeri waadden en zwommen dus naar de overkant en ik kon ze de hele weg lang horen kankeren. Mijn andere mannen plaatste ik nu in een halve cirkel achter de struiken en de bomen op de top van de heuvel, zodat we de gelovigen in ieder geval te pakken kregen, waar ze ook heen wilden vluchten. Van geen van de mannen was een glimp te zien. 'Zouden die gelovigen vandaag even een verrassing krijgen', dacht ik voldaan.

Toen we onze stelling hadden ingenomen, bleef ons niets anders over dan rustig af te wachten. De hinderlaag was volmaakt.' twee man aan de andere kant van de rivier en tien van ons aan deze kant.

Ons geduld werd niet lang op de proef gesteld. Om kwart over vier ongeveer hoorden we stemmen en het geluid van krakende takjes in het bos achter ons.

Spoedig kwam het geluid van voetstappen en zachte stemmen dichterbij en toen zag ik een rij mensen, achttien, twintig op z'n hoogst die achter elkaar het smalle pad afliepen in onze richting. Hun leider was een man van ongeveer achtendertig jaar. Rustig pratend liepen zij door. Sommige gelovigen droegen witte gewaden, waarschijnlijk degenen die gedoopt zouden worden. Tot mijn verbazing zag ik hoeveel jongelui er bij de groep waren.

We wachtten kalm af tot zij zich bij de waterkant hadden verzameld. Toen ook de achterblijvers gearriveerd waren en men zich bij de waterkant had opgesteld, begon een van de mannen te spreken. Met alle inspanning probeerde ik te horen wat hij zei, maar ik kon alleen maar een paar flarden opvangen. Van Nikiforov had ik gehoord dat

hun leider Wasil Litowsjenko heette, een van de mannen uit Petropawlowsk die gezocht werden. 'Wat een ironie van het lot', dacht ik, 'dat hij dezelfde achternaam heeft als Anatoly Litowsjenko, een van m'n beste mannen'.

Er waren er nog een paar die uit Petropawlowsk kwamen; ook waren erbij uit het nabijgelegen dorp Elizovo en dan nog vier uit een gemeenschappelijk landbouwbedrijf, Pogranishny geheten. Blijkbaar had de parasiet Wasil niet alleen volgelingen gevonden in de stad, maar ook op het land.

Het was weer eens een bewijs hoe deze mensen, als men er niets aan deed, zich vermenigvuldigden en hun giftige leer overal verspreidden.

Toen ik naar de groep gelovigen keek, die nu aan de waterkant verzameld waren, telde ik er zeven met witte gewaden. De Partij had ons wel steeds gezegd dat godsdienst niet aansloeg bij de jeugd, maar wat ik hier zag met mijn eigen ogen en ook al bij eerdere gelegenheden had gezien, was daarmee toch in regelrechte tegenspraak. Het hinderde me en maakte me ook een beetje nijdig.

Na enige minuten gesproken te hebben en hun uit een boekje iets te hebben voorgelezen, ging Wasil Litowsjenko de groep voor in gezang. Nogmaals probeerde ik woorden op te vangen, maar ik kon er praktisch niets van verstaan. Het had in ieder geval iets met God te maken, dat wist ik wel, want dat woord hoorde ik het meest. Na het zingen liep Litowsjenko het water in, gevolgd door de zeven gelovigen in de witte gewaden, één voor één totdat ze allemaal tot hun middel in het water stonden, zo'n vijftientwintig voet van de oever af. De overigen bleven aan de kant zachtjes staan zingen. De zon scheen lekker warm en uit het bos kwam geen enkel geluid behalve het sjirpen van de krekels. Op de achtergrond hoorde ik water ruisen en ik kon er niets aan doen, maar ik werd getroffen door de schoonheid en de rust, die van het schouwspel uitgingen.

Maar het ogenblik om te handelen was nu aangebroken; mijn mannen zaten in elkaar gedoken te wachten. Ik sprong ineens op en gilte luidkeels. "Vooruit, er op los! Nu!" Onmiddellijk sprongen de mannen achter de struiken vandaan en renden naar beneden langs de heuvel, de knuppels in de aanslag, waarna ze in volle vaart op de zandoever langs de rivier belandden. We stortten ons midden in de groep verraste gelovigen, en sloegen ze links en rechts de rivier in. Niemand bleef overeind bij deze eerste stormaanval. Totaal verrast dreven ze rond, waarop we ze een voor een te pakken kregen.

Ik ging als laatste achter m'n mannen het water in en hoorde dat de gelovigen begonnen te gillen. Een vrouwenstem schreeuwde. "O lieve God, nee. Nee! !!" Maar een voor een werd hun het zwijgen opgelegd, na een laatste doordringende kreet, wanneer een van mijn mannen hen te pakken had gekregen. Het mooie berglandschap was plotseling veranderd in een wilde warreling van handen, voeten en knuppels, opspattend water en de hartverscheurende kreten van de gelovigen.

"Gooi die daar in de rivier", schreeuwde ik, waarop enige van m'n mannen de in witte gewaden gestoken mensen grepen, die in het water stonden, klaar om gedoopt te worden. Ze sloegen hen met hun knuppels, die op volle lengte waren uitgetrokken. Een jongeman die probeerde te vluchten door zijn arm los te rukken raakte ik nog net met mijn knuppel op zijn achterhoofd.

Ik keek om me heen en zag Alex Guljajev een van de meisjes met zijn vuist op de zijkant van haar hoofd slaan, waarbij haar oor openscheurde. Ze greep ernaar toen het bloed eruit begon te stromen. Ik pakte een van de gelovigen om zijn nek met een

judogreep en drukte hem in elkaar tot zijn geschreeuw ophield, waarna ik hem in het water gooide. Het was één grote janboel van vloekende, schreeuwende en gillende mensen, waar tussendoor men de gelovigen kon horen bidden.' *"Help ons God! Help ons God!"*

Hun gebeden deden me in woede ontsteken. "Laat ze hun bek houden!" beval ik, bukte me naar het water en schepte een flinke handvol zand op. Terwijl ik de mond van een der gelovigen openrukte, propte ik het zand naar binnen net zolang tot hij niet langer kon bidden. De anderen volgden mijn voorbeeld; we stopten al hun monden vol met zand en hoorden geen enkel gebed meer.

Toen hoorde ik een tumult achter me en draaide me om net op het moment dat Anatoly Litowsjenko de predikant Wasil Litowsjenko had bereikt. Het meisje dat had staan wachten om gedoopt te worden, had geprobeerd weg te lopen toen ze Anatoly aan zag komen.

Wladimir Zelenov zag het, rende achter haar aan en gaf haar een klap met zijn knuppel achter in de nek, waarop ze zonder ook maar één geluid te geven in het water in elkaar zakte. Wladimir sleepte haar naar het strand en liet haar daar vallen.

Ik zag dat Anatoly met de predikant bezig was, dus draaide ik me om en ging terug. Overal om me heen hadden mijn mannen m'n voorbeeld gevolgd en propten zand in de monden van de gelovigen - steentjes, zand, vuil, alles. Eén man had zijn mond nog open en bad, toen ik hem recht in het gezicht sloeg met mijn vuist en bijna al zijn tanden uitsloeg, waarbij ik mijn knokkels verwondde. Ik vervloekte hem hevig, terwijl het bloed langs zijn kin liep.

"Oké, zo is 't genoeg!" schreeuwde ik toen ik de toestand overzag. "Sleep ze maar weg en gooi ze op het strand!"

We begonnen ze uit het water te trekken en op de oever te slepen. Een van de oudere vrouwen die zand in haar mond had gekregen, dobberde op het water en stond op het punt te verdrinken, terwijl ze kokhalzend naar haar keel greep. Ik pakte haar beet, trok haar uit de rivier en smet haar ruw op het strand.

Toen keek ik eens om me heen en daar lagen ze allemaal, de naar adem snakkende, .hijgende gelovigen; bij velen hunner stroomde het bloed langs het gezicht. Het meisje, van wie het oor door Wladimir was stukgeslagen, bloedde hevig. We dreven ze samen en mijn mannen bewaakten ze. Het leek een eeuwigheid geleden sinds we onze overval begonnen, maar een blik op mijn horloge vertelde me dat het slechts vijf minuten had geduurd. We hadden die mensen een lesje geleerd dat ze niet gauw zouden vergeten en dat was het voornaamste.

"Leg de mannen en de vrouwen apart", beval ik. We grepen de mannen op ruwe manier beet en bonden hun handen op de rug samen. Toen keek ik om me heen en begon te tellen ... Er was iets mis ... Ik telde er een te weinig ...

"Waar is Litowsjenko?" vroeg ik.

"Hier", antwoordde Anatoly.

"Nee, jij niet, idioot", snauwde ik. "De predikant bedoel ik."

"Dat weet ik niet, Sergeï. Nadat ik hem een klap op z'n kop had gegeven heb ik hem niet meer gezien."

Nou ja, ik had nog meer te doen en dacht voorlopig niet meer aan de vermiste predikant. We dreven de mannen samen op het pad dat naar de auto voerde en wendden ons toen tot de vrouwen en meisjes. Sommige jongens waren begonnen de natte, met bloed besmeurde kleren van de jonge meisjes uit te trekken.

Poedelnaakt hurkten de meisjes op het strand en trachtten zich vol schaamte te verbergen. Wij porden ze op en zeiden lachend.' "Zeg jongens, zo zien gelovigen er dus uit!"

De oudere vrouwen bogen het hoofd en snikten toen we die angstige verslagen meisjes beschimpten.

Al die tijd hadden Joeri en Sergei aan de andere kant van de rivier gezeten en kwamen nu terug, zich beklagend en woedend omdat zij dat pleziertje waren misgelopen.

"Vooruit, laten we gaan!" riep ik. We trokken de meisjes overeind en mijn mannen pakten ze waar ze hen maar grijpen konden. Daarop gingen we weg, terwijl we de gelovigen voor ons uit duwden naar de politie-wagen; velen van hen liepen te snikken. "Hou toch je kop dicht!" schreeuwde Wladimir, maar ze konden niet meer ophouden. Weduwden en porden ze het pad over naar de wachtende auto, waar ik de mannen begon te tellen. Geen twijfel aan ... we misten er één.' Wasili Litowsjenko, de leider van de groep.

"Waar is Litowsjenko? Heeft iemand hem ergens gezien?" vroeg ik m'n mannen, maar ze haalden allemaal de schouders op behalve Anatoly.

"De laatste keer dat ik hem heb gezien, Sergei, dreef hij bewusteloos in het water."

'Nou ja', dacht ik, 'Nikiforov zal het wel begrijpen'.

We hesen de mannen in het voorste gedeelte van de wagen met hun handen op de rug gebonden en duwden de vrouwen en meisjes achterin. Mijn makkers zaten op de banken achter in de auto en de vrouwen en meisjes in het midden op de grond. De vier jongere meisjes waren nog steeds naakt. Ze verborgen het gezicht in de handen en snikten. De mannen voorin hielden hun blik afgewend. De oudere vrouwen zaten geloof ik te bidden, ik zag hun lippen tenminste zachtjes bewegen.

We waren om ongeveer vijf uur terug in de beschaafde wereld, reden eerst door een paar dorpjes en kwamen toen in de buitenwijken van de stad Petropawlowsk. Het was nog licht en iedereen kon zien dat zich in de voorbijrijdende politie-auto naakte meisjes bevonden, die in elkaar gehurkt op de grond zaten, terwijl de grote mannen achterin hun handen geen moment thuis hielden.

We waren nu zowat door de wodka heen; ons middagkarweitje zat erop en iedereen was stomdronken. We hadden het grootste plezier wanneer sommigen van de jongens een sigaret opstaken, rookten en het brandende uiteinde op de blote huid van de meisjes uitdrukten, die dan opsprongen en kronkelden van de pijn.

Een van de meisjes, de zestienjarige *Nina Rudenko*, werd speciaal uitverkoren om te misbruiken omdat ze er nog zo jong en onschuldig uitzag. Wladimir Zelenov had nogal belangstelling voor een vrouw van zo'n jaar of zesentwintig, die hij luid schaterend zat te sarren en overal betastte, totdat ze zich omdraaide en hem een harde klap in zijn gezicht gaf.

Die rit naar het politiebureau moet wel een afgrijselijke nachtmerrie voor deze jonge Christenmeisjes geweest zijn. Zij waren van huis gegaan om als gelovigen in God gedoopt te worden en deze doop was veranderd in een hel.

Op het bureau keek ik nog eens naar de zestienjarige Nina Rudenko. Ze had prachtige blauwe ogen, lang bruin haar en een slank figuurtje. Haar lippen trilden en ze stond almaar te snikken en te beven.

Nikiforov bleef in de deuropening staan en overzag met één blik wat zich had afgespeeld. "Kourdakov!" klonk zijn donderende stem. "Heb je deze meisjes zó door de straten laten rijden?"

"Natuurlijk", antwoordde ik, "waarom niet?"

"Idioot! Heb je er dan geen ogenblik aan gedacht dat zoiets de bevolking tegen de politie kan innemen? Dit maakt een slechte indruk", riep hij woedend uit. "Als je

ergens bent waar niemand je kan zien, kun je met deze mensen doen wat je wilt, maar in het openbaar, in het publiek.' nooit!"

Nikiforov riep een paar luitenants, die direct kwamen aanhollen en beval hun.' "Neem die lui mee naar binnen en sluit ze op."

De mannen werden in een cel gestopt. De meisjes, waaronder ook Nina, werden de hele nacht in een cel opgesloten, vol met dronken mannen. Deze kwelden en misbruikten hen en deden de hele nacht alles met hen wat ze maar wilden. Het was een afgrijselijke ervaring voor deze meisjes en vooral Nina Rudenko is er nooit meer overheen gekomen.

Wij zaten bij elkaar op het politiebureau. Victor begon te lachen en zei.' "Hebben jullie die arme ouwe Wladimir gezien, de grote bokskampioen van Kamsjatka? Z'n bewegingen zijn zó traag dat hij door een Christenmeisje in zijn gezicht werd geslagen." Hij lachte luid en nog lang daarna plaagden we Wladimir hiermee en zeiden dat hij eindelijk zijn maat had gevonden in een klein Christenmeisje dat er in geslaagd was hem in zijn gezicht te slaan.

Het behoorde tot mijn taak om een rapport te maken over het gebeurde en over degenen die we gevangen hadden genomen.

Een paar dagen na de arrestatie hoorde ik dat Nina Rudenko van school gestuurd was. De directeur van de school zei me.' "Nina deed tot voor kort goed haar best, toen ze om de een of andere onbegrijpelijke reden emotioneel en geestelijk gestoord werd. Ze kon haar gedachten niet meer bij haar werk houden en stoorde vaak de lessen doordat ze onsamenhangend zat te wauwelen. Dikwijls begon ze zo maar als vanzelf te schokken en te huilen. Telkens moesten we de lessen ervoor onderbreken en haar uit de klas verwijderen. Tenslotte moesten we haar helemaal van school af sturen, want het werd te hinderlijk. Ik denk dat het meisje een soort zenuwzinking had, al kan ik er geen oorzaak voor vinden."

Ik had de directeur wel kunnen vertellen wat de oorzaak was, maar ik deed het niet.

"We hebben haar moeder nog hier laten komen om eens te praten", zei de directeur, "en die vertelde dat Nina soms midden in de nacht met een schok wakker werd, recht overeind in bed ging zitten en met een schelle stem begon te schreeuwen, die door het hele huis klonk en zelfs buiten werd gehoord."

De directeur van de school beëindigde het onderhoud met de opmerking.' "U kunt zich dus wel voorstellen, kameraad Kourdakov, dat we zo'n kind hier onmogelijk op school kunnen houden. Ze zou een belemmering betekenen voor de andere kinderen." Ik zat daar maar naar dat verhaal van de directeur te luisteren en was blij dat hij niet wist wat er met dit meisje gebeurd was.

Wat de mannen betreft die bij de overval in Elizovo gevangen waren genomen; ze werden in een cel gesmeten, waarna Nikiforov tegen ons zei.' "Kom nu maar even binnen, jongens, drink wat en rust een beetje uit. Ik zorg zelf verder voor dat zootje en dan krijg ik jullie rapporten nog wel."

Deze rapporten, mondeling of schriftelijk, waren een vereiste en behoorden tot onze opdracht. Ze werden naar de 'Gorkom' gestuurd en vandaar naar Moskou. De Partij hield nauwkeurig in de gaten wat we deden en zond ons regelmatig brieven, waarin men ons prees voor de prestaties.

Toen we in het politiebureau zaten te wachten om Nikiforov verslag uit te brengen en een borreltje dronken, zei Anatoly tegen mij.' "Zeg Sergei, je ziet er nou net uit of je een vrije dag hebt gehad. Hoe komt het dat jij er niet aan meegedaan hebt, daar?"

"Nou moet jij eens goed luisteren", schreeuwde ik de hele kamer door. "Ga niet buiten

je boekje, knaap, anders zal ik je de "Elizovo-behandeling" geven."

We begonnen allemaal te lachen. De "Elizovo-behandeling" werd de vaste benaming voor het grapje om handenvol vuil en zand op te graven en in de monden van de gelovigen te proppen. Na die overval zeiden we iedere keer als er een paar jongens ruzie kregen.' "Pas op, anders krijg je de "Elizovo-behandeling."

Een poosje later fluisterde ik iets tegen een paar jongens dat Anatoly Litowsjenko niet mocht horen. Ik was getroffen door het feit dat hij en de leider van de gelovigen, Wasil Litowsjenko, dezelfde achternaam hadden en daarom vertelde ik hun iets zonder dat Anatoly het kon horen. Net op dat moment kwam Nikiforov de kamer binnen, waarop we zwegen en wachtten totdat hij iets zou gaan zeggen.

"Wel, kindertjes", begon hij. 'Kindertjes', dacht ik, 'dat is voor het eerst sinds lange tijd dat Niki de ijsberg ons zo noemt.' Hij keek zeer voldaan. "Ik feliciteer jullie. Eindelijk leren jullie hoe je de zaken moet aanpakken."

Hij straalde als nooit tevoren. Hij wachtte even en vroeg toen.' "Tussen haakjes, wat is er met de **predikant** gebeurd, **Wasil Litowsjenko?**"

Ik wist dat hij dat zou vragen en had mijn mannen erop voorbereid. Ik knikte even naar ze, waarop we allemaal tegelijk uitriepen.' "Litowsjenko vermoordde Litowsjenko."

Daarmee bedoelden we natuurlijk dat Anatoly Litowsjenko de geheime predikant, Wasil Litowsjenko, had gedood.

Maar zoals we het zeiden klonk het net of de predikant zelfmoord had gepleegd. Nikiforov deed of hij de mop snapte en lachte met de rest mee. We waren allemaal in een reuze goede stemming. Maar opeens werd hij ernstig en vroeg streng.' "Oké Kourdakov, vertel me nou maar eens wat er werkelijk met Litowsjenko is gebeurd."

Ik begon te lachen en zei.' "Dat hebben we u toch al verteld, kapitein, Litowsjenko doodde Litowsjennko."

Iedereen barstte hierop weer in lachen uit en eindelijk zei Nikiforov met een goedkeurend, vaderlijk lachje.' "Nou goed dan, ik merk wel dat ik vanavond toch niets meer uit jullie kan krijgen. Kourdakov, neem ze mee, ga vanavond uit en pak een stevige borrel. Kom morgen maar terug om me te vertellen wat er gebeurd is."

We sprongen op en wilden de kamer al uitgaan, maar Nikiforov hield ons tegen en zei.' "Vóór jullie gaan wil ik jullie zeggen hoe trots ik op jullie allemaal ben. Jullie hebben geweldig je best gedaan en de gelovigen een lesje gegeven, dat ze niet licht zullen vergeten. Jullie beginnen nu eindelijk wat vechtlustiger te worden, mijn kindertjes."

Het was de tweede keer deze avond dat hij die uitdrukking gebruikte, en ik vroeg me af wat dit betekende. Misschien waren we dan toch eindelijk bij Nikiforov in de gunst gekomen. Misschien ontdooiden Niki de ijsberg.

Toen ik me de volgende dag weer bij hem meldde vroeg hij.' "Kourdakov, geloof je nog steeds dat Litowsjenko Litowsjenko vermoordde of was dat maar een grapje?"

Na een nacht geslapen te hebben was ik weer helemaal nuchter en zei dan ook ernstig.' "Om u de waarheid te zeggen, kapitein, ben ik daar niet helemaal zeker van. Het was op dat ogenblik zo'n verwarde toestand; iedereen gilte, schreeuwde, stamelde gebeden - om niet te spreken van alle andere geluiden - dat ik werkelijk niet meer weet wat er gebeurd is."

"Nou, dan heb ik een nieuwtje voor je", zei hij. "Een paar kilometer van Elizovo

hebben enige dorpsbewoners in de rivier het lijk van Wasil Litowsjenko gevonden, dat tegen een boomstronk was gedreven. Ze waarschuwden de plaatselijke politie en nu is het lichaam op weg hierheen voor de lijkschouwing."

Ik haalde mijn schouders op, volgens mij stak er geen kwaad in. De avond tevoren was Nikiforover prat op gegaan dat hij de ondergrondse predikant kwijt was. Hij had er samen met ons hartelijk om gelachen.

Toen vervolgde hij ernstig.' "Kourdakov, ik wil nog eens even met jou over die overval praten. Ik heb helemaal geen bezwaren tegen het gebeurde behalve één ding.' de manier waarop je die meisjes open en bloot door de straten hebt gereden. Je kunt met de vrouwen en de andere gelovigen doen wat je wilt wanneer niemand het ziet, maar maak de politie nooit meer op een dergelijke manier belachelijk."

"Nee meneer," zei ik. Het feit dat er een man was gedood, betekende blijkbaar niets voor Nikiforov, noch het misbruik van die meisjes; dat trof me toch wel.

De volgende dag was ik erbij op het politiebureau toen het rapport betreffende de lijkschouwing werd vrijgegeven. Daarin stond dat de predikant Litowsjenko gestorven was tengevolge van een harde klap op het hoofd die zijn schedel had gespleten en door een inwendige bloeding de onmiddellijke dood had veroorzaakt.

Het was voor het eerst dat we iemand hadden gedood en ik voelde me niet erg prettig als ik daarover nadacht.

"Luister eens, Kourdakov", zei Nikiforov, die blijkbaar aanvoelde wat er in me omging, „je mannen hebben zich goed van hun taak gekweten in Elizovo. Maak je er nou maar niet te druk om en bedenk dat dit staatsvijanden zijn! Het zijn gevaarlijke lui, die besloten hebben onze levenswijze te verwoesten en ze dienen te worden uitgeroeid. Ik had deze man trouwens al eens gearresteerd. We hebben hem gewaarschuwd en hem onder handen genomen, maar hij tartte ons door regelrecht naar de gelovigen terug te gaan en zijn werk daar weer op te nemen. Hij was niet onschuldig, Kourdakov, vergeet dat nooit!"

Ik moet zeggen dat ik me na deze woorden beter voelde.

Nikiforov had gelijk, maar toen ik naar het lijk van Wasili Litowsjenko keek, een tenger mannetje, leek hij me toch niet zo'n verschrikkelijke vijand toe. Later hoorde ik dat hij een man was met een vast karakter en een sterke geest. Hij had veel voor zijn geloof over gehad. Moedig was hij ook en liet zich door niets en niemand intimideren.

"Kourdakov", vervolgde Nikiforov, "de mensen hier in de buurt hebben gehoord dat er iemand gedood is en dat het jouw groep was die de overval heeft gepleegd en er verantwoordelijk voor was."

"Weet zijn vrouw dat ook?"

"Inderdaad. Je moet naar haar toegaan en haar de waarheid vertellen."

"Haar de waarheid vertellen?"

"Zoals wij die zien natuurlijk", zei hij lachend.

Iets dergelijks had ik niet voorzien, maar ik antwoordde gehoorzaam.' "Goed meneer; waar kan ik haar vinden?"

"In het ziekenhuis."

"In het ziekenhuis? Zij was toch niet aanwezig bij de overval?"

"Nee, maar het is blijkbaar een gevoelige vrouw en de dood van haar man was een te grote schok voor haar. Ze heeft een beroerte gekregen. Toen hebben ze haar opgenomen in de afdeling noodgevallen van het Kempfi Ziekenhuis, dat in een wijk langs de rivier ligt. Ik zou graag willen dat je haar daar ging opzoeken."

"Wat moet ik haar dan vertellen?"

"Vertel maar een of ander verhaaltje over die gapende wond aan zijn hoofd."

Ik vroeg me af waaróm we eigenlijk iets moesten zeggen. Wat er gebeurd was ging niemand iets aan, behalve de politie, en als hij een gat in zijn hoofd had was dat zijn eigen schuld. Hij was gewaarschuwd en had niet willen luisteren. Maar bevel was bevel en ik moest. erheen.

Ik ging het politiebureau uit en begaf me op weg naar het Kempí Ziekenhuis.

Toen ik daar aankwam en naar mevrouw Litowsjenko vroeg, bracht men mij naar een grote afdeling, waar zij in het vierde bed van rechts vlak bij het raam lag. Ze zag er zielig uit.

Van de verpleegster hoorde ik dat ze vanaf haar middel verlamd was en met een hevige shock en totaal van de kaart was binnengebracht. Ik keek naar haar en zag dat ze eens een mooie vrouw geweest moest zijn. Ze leek me een jaar of vijfendertig. Ze was slank, had mooi donker haar en knappe, ja zelfs mooie gelaatstreken. Maar nu lag ze daar verlamd en zou waarschijnlijk nooit meer kunnen lopen. Haar leven was verwoest door de dood van haar man.

Toen ik haar daar zo zag liggen was mijn eerste gedachte.' 'Wat zonde dat zo'n mooie vrouw zich in een dergelijke hopeloze toestand bevindt!'

Toch voelde ik me niet werkelijk verdrietig, ze had gewoon pech gehad. Het enige wat ik voelde was een soort sympathie die men nu eenmaal altijd voor iemand in een dergelijke toestand heeft. Maar ik had geen spijt van wat haar echtgenoot was overkomen. Tenslotte kunnen staatsvijanden niet ver-; wachten dat ze hun familieleden geen leed zullen berokkenen.

De verpleegster maakte mevrouw Litowsjenko wakker en ze keek me met zwaargeloken ogen aan. Er lag verwarring en ontzetting in haar starende blik. Ik voelde plotseling medelijden opwellen in mijn hart, maar ook niet langer dan één tel. Onbewogen liep ik naar haar toe en zei opgewekt, maar op zakelijke toon.' "Goedendag, mevrouw Litowsjenko, ik ben van de politie in Petropawlowsk, de leider van de actiegroep die u echtgenoot en de anderen heeft gearresteerd in Elizovo."

Ik verwachtte een of andere reactie, een boze trek op haar gezicht of in ieder geval iets waaruit bleek dat ze zich tegenover degene bevond die verantwoordelijk was voor de dood van haar man. Maar zij lag daar maar, ogenschijnlijk helemaal verdoofd en blijkbaar ontoegankelijk voor wat ik zei. Nikiforov had me gezegd, dat ik het haar moest vertellen; als zij het niet kon bevatten, was dat niet mijn schuld.

Ik ging dus verder en zei.' "Ik ben hier uit hoofde van mijn functie om u de oorzaak van uw mans dood te verklaren." Opnieuw keek ik naar haar gezicht om te zien of mijn woorden tot haar doordrongen, maar dat was niet het geval. Zou ze soms met de verlamming ook haar verstand verloren hebben? Het enige levensteken bestond uit een zielig gekreun dat diep uit haar binnenste opsteeg.

Ik vertelde haar dat haar man, toen we hem arresteerden, trachtte te ontsnappen, in een ondiep gedeelte van de rivier sprong en met zijn hoofd tegen een rots sloeg, waardoor hij een diepe hoofdwond opliep. Het was net of ze me recht aankeek, echter zonder me te zien. In haar wazige, nietsziende ogen lag een blik van diepe, diepe smart.

Nogmaals legde ik haar uit, dat als haar man zich aan de bevelen had gehouden van mijn politiegroep en niet getracht had te vluchten, hij op dit moment nog in leven zou zijn. Toen probeerde de arme vrouw met zeer veel moeite te praten, maar ik kon er geen woord van verstaan. Eindelijk slaakte ze een kreet en viel weer terug op het kussen.

'Laat ik er verder maar geen tijd aan verspillen', dacht ik, 'ik heb mijn plicht gedaan'. Toen ik me omdraaide om de kamer te verlaten, ontmoette ik haar ogen en de rillingen liepen me over de rug. Nooit zal ik die laatste blik van mevrouw Litowsjenko vergeten. Het was net of er binnen in haar een schreeuw zat die naar buiten wilde uitbarsten of een hartverscheurende kreet die vergeefs probeerde zich te bevrijden. Dagenlang werd ik nog achtervolgd door die ogen.

Ik liep naar buiten, de stralende zonneshijn van Petropawlowsk tegemoet, met het geluid van het ruisende water van de rivier achter me en begon langzaam mijn terugtocht naar het politiebureau. Toen ik daar was aangekomen, zei Nikiforov.' "Kourdakov, denk er niet meer aan. Je werkt voor de staat. Er zullen altijd mensen zijn die daaronder lijden, maar het zijn onze grootste vijanden en het zijn misdadigers. Vergeet dát nooit." Maar dat was gemakkelijker gezegd dan gedaan.

Later hoorde ik dat *dominee Litowsjenko twee kinderen* had gehad.' een dochter die ziek geworden was en gestorven en een achttienjarige zoon, die nu in dienst was. We moesten hem schrijven om hem officieel van de dood van zijn vader op de hoogte te stellen.

Drie dagen daarna moesten we naar het huis van dominee Litowsjenko om naar illegale lectuur te zoeken. Op blaffende toon gaf Nikiforov weer zijn bevelen.' "Doorzoek het huis, laat niets na om die lectuur te vinden."

Vier van ons gingen daarop naar het huis dat in het centrum van Petropawlowsk lag. Het was een armelijk, bouwvallig huisje. We zagen met één oogopslag dat dominee Litowsjenko het niet breed had gehad. Ook de meubels waren versleten en gammel. We haalden het huis van onder tot boven overhoop en onze pogingen werden beloond. We vonden met de hand geschreven gezangenboekjes, een nieuwe Bijbel die het land was binnengesmokkeld en dan nog een oude, gescheurde Bijbel die helemaal aan flarden lag.

Toen we de literatuur aan Nikiforov overhandigden, vertoonde zijn gezicht een brede grijns. "Fantastisch! Fantastisch!" zei hij. "Dat sturen we naar Moskou, dan kunnen ze zien dat we hier niet stilzitten."

Later op de avond dacht ik nog eens terug aan het huis van de Litowsjenko's. Nooit zou daar meer de vader des huizes terugkeren en geen vrouw zou er meer zijn om hem op te wachten. Plotseling kwam ik weer tot bezinning en dacht.' 'Nou Sergei, je begint aardig weekhartig te worden! Vergeet niet dat het de ergste vijanden zijn van de staat. Blijf dat steeds tegen jezelf zeggen, zodat je het nooit meer kunt vergeten.'

Vijf dagen na de overval in Elizovo werden we opgeroepen om opnieuw een aanval te doen op een groep gelovigen, die ergens in het geheim een bijeenkomst zouden hebben in een kerk. Ook bij deze overval gaven we de gelovigen iets om 'aan terug te denken'. We namen de leiders gevangen. Sommigen van hen werden verscheept naar gevangenkampen in Siberië, meestal naar Magadan op het Siberische vasteland.

De dag na deze overval zei Nikiforov tegen mij.' "Sergei, jij en je groep hebben mijn stoutste verwachtingen overtroffen; ik zou me geen betere groep mannen kunnen denken." Ik voelde dat er nog meer kwam, misschien nog meer verantwoordelijk werk voor de politie, en ik begon in gedachten eens op te tellen, wat ik zoal deed.' ten eerste mijn plichten als leider van de Communistische Jeugdbond; verder organiseren, lezingen houden, voorbereidingen treffen voor opdrachten aan de vrijwillige

werkbrigades, controleren van de politieke zuiverheid van twaalfhonderd toekomstige Sowjet-officieren.

Daarbij mijn normale werkzaamheden op de radio-afdeling van de Marine Zeevaartschool, teneinde telegrafist te worden bij de Sowjet Marine. Dan was ik ook nog lid van de sportclub en atletiekclub van de academie. Het was ook in die tijd dat ik kampioen judo-worstelen van de provincie Kamsjatka werd. Vaak maakte ik, wanneer ik de tijd ervoor had, voetreizen met een paar vrienden of deed aan hardlopen.

Zowel met Nikiforov als met mijn groep kon ik goed opschieten. De jongens waren een beetje bang voor me vanwege mijn functie als leider van de Communistische Jeugdbond; het behoorde tot mijn taak verslag uit te brengen over alle cadetten. Toen Joeri Berestennikov eens boven zijn theewater was, zei hij tegen mij. 'Zeg Sergei, je vindt jezelf zeker wel een hele piet, hè?'

'Oh, oh,' dacht ik, 'Joeri heeft te diep in het glaasje gekeken'.

"Ja", ging hij verder, "dat heb ik tenminste gehoord, dat jij jezelf een reuzevent vindt. Je bent de grote baas van de Communistische Jeugdbond, maar alles wat je eigenlijk doet is de andere jongens bespioneren."

"Neem dat terug, Joeri", waarschuwde ik hem.

"Moet je hem zien", verdedigde hij zich. "Hij denkt ons hier zelfs te kunnen bevelen."

Ik begon te begrijpen dat Joeri niet alleen een beetje aangeschoten was, maar dat hij probeerde uit te vinden hoever hij gaan kon. Het leek me beter de kaarten op tafel te gooien, dus ik zei. "Joeri, als jij óóit mocht denken dat je het beter kunt dan ik, moet je het me bewijzen."

"Dat denk ik nu al."

"Goed, dat zullen we dan wel eens zien."

We gingen dus naar buiten. Joeri was veel groter dan ik, maar ik had een voorsprong op hem dank zij mijn judotraining. Het duurde dan ook niet lang of hij lag verslagen op de grond.

"Zeg zulke dingen nooit meer Joeri", waarschuwde ik hem. Hij knoopte het in zijn oren net als trouwens iedereen. Niemand waagde het meer mijn gezag aan te tasten.

Na dat incident begon ik me weer op mijn militaire plichten toe te leggen. Tot de belangrijkste behoorden de zogenaamde "open huis"-dagen. Dan werden alle inwoners van Petropawlowsk uitgenodigd de basis te bezoeken om de gang van zaken aldaar van dichtbij te kunnen zien. Het hoogtepunt werd gevormd door een groot bal, waarvoor alle meisjes van de stad werden uitgenodigd. Er mocht niet gedronken worden, dus liet ik enige mannen aan de deur staan om erop toe te zien dat de meisjes geen drank in hun tassen naar binnen smokkelden.

Wodka is Ruslands vloek. Overal kan men het aantreffen. Wij, marinecadetten kregen aan het eind van iedere maand zeven roebel, en elke betaaldag gingen we na de dienst de stad in om ons geld te besteden aan het kopen van twee flessen wodka. De cadetten gingen dan met een fles in hun zak op zoek naar een meisje. Als ze hun jas opendeden en de meisjes de wodka lieten zien, konden ze niet alleen het meisje zelf krijgen, maar alles wat ze wilden. Doorlopend moesten we strijd leveren tegen het alcoholisme onder de cadetten. En de ironie wilde dat wij, die verantwoordelijk waren voor de controle op het drankgebruik - dat openlijk werd afgekeurd - tot de ergste zondaren behoorden.

Nadat we weer eens zo'n "open huis"-dag gehad hadden, hielden we onze

gebruikelijke inspectie om er zeker van te zijn dat niemand illegaal op de basis was achtergebleven. Toen we de deur opendeden van de dameszitkamer, konden we de vloer niet eens meer zien door de lege wodka flessen die een halve meter hoog lagen. De volgende dag moest ik een militaire truck achteruit laten rijden tot onder het raam van de dameszitkamer, waar de cadetten de lege flessen naar beneden in de truck gooiden.

De Partij beschouwde wodka als de voornaamste reden van het teruglopen van de produktie in de industrie. Ik had gehoord, dat er elke zaterdagavond in Petropawlowsk en ook in andere steden dronkaards rondwaggelden en in de goten neervielen alsof het de gewoonste zaak van de wereld was.

Wij, van de actiegroep, konden beter weten dan wie ook wat de gevolgen waren van het gebruik van wodka, speciaal voor de jeugd. De meeste ruzies, messentrekkerijen en schietpartijen werden veroorzaakt door de drank. Ondanks het feit dat we ons dat zeer wel bewust waren, dronken we zelf zoveel we wilden als we overvallen gingen plegen op de gelovigen. Het enige dat ons ervan weerhield om evenals de anderen in excessen te vervallen, was onze liefde voor de atletiek. Om een goed atleet te zijn en in goede lichamelijke conditie te blijven moesten we het drinken in de hand houden. Alleen om praktische redenen waren we er bezorgd, over.

De regelmatige stroom van instructies die uit Moskou kwam om ons te waarschuwen voor het alcoholprobleem was voor mij een bewijs hoe 'n grote bedreiging het vormde voor de jeugd van de Sowjet-Unie. Het was probleem Nummer Een!

HOOFDSTUK 14

"NEEM DE LECTUUR IN BESLAG!"

Toen ik weer eens op een avond zat te studeren, kreeg ik het bevel me met een klein groepje mannen om negen uur die avond op het politiebureau te melden. Ik zocht zeven jongens uit om met me mee te gaan. Na aankomst gingen we regelrecht naar de hal achter in het gebouw om zoals gewoonlijk onze instructies te ontvangen van Nikiforov. In de hal stond de wodka al weer klaar en Nikiforov had er voor deze keer nog wat kaviaar bijgedaan. Ik vroeg me af waar hij al dat dure spul vandaan haalde; dat moest ik hem toch eens vragen . . .

Nikiforov zei de jongens hun gemak ervan te nemen en nam mij mee naar zijn kantoor om te praten. Op heel serieuze manier legde hij me uit wat onze opdracht voor deze avond was. "Het gaat dit keer om iets, wat heel belangrijk voor ons is" zei hij. "We zijn erachter gekomen dat een groep gelovigen om tien oir vanavond een bijeenkomst houdt. Ze hebben een Bijbel, een nieuwe, en wat met de hand geschreven lectuur. Dat hebben we nodig om als bewijs tegen hen te gebruiken. Zie het te krijgen, dan kunnen we het naar Moskou sturen."

"Sturen we alles daarheen?" vroeg ik.

"Nee, alleen wat gedrukt is. Men is niet geïnteresseerd in met de hand geschreven rommel."

"Wat gaan we dáármee dan doen?"

"Kom mee, dan zal ik het je laten zien. Het is een deel van onze taak om het op te ruimen." Hij ging me voor op de schaars verlichte trap naar beneden, waar we in de zogenaamde "koude kamer" kwamen, een onverwarmde kelderruimte, waar zelfs 's zomers nog een temperatuur van beneden nul heerste. Het was de kamer waar we de dronken kerels ingooiden tot ze weer nuchter waren. Er stond een kleine kachel waarin een houtvuurtje kon worden gestookt voor de bewakers; de rest van de ruimte was ijskoud. Nikiforov wees naar een kist, die vol zat met kranten en brandhout en zei: "Gooi hier de rommel maar in als je terugkomt. We zullen er dan dankbaar gebruik van maken.' de bewakers warm houden!" Hij lachte om zijn eigen grapje.

Wanneer we opgebeld werden voor de een of andere overval, konden we er zo goed als zeker van zijn dat er in de betreffende kerk een spion aan het werk was geweest. Nikiforov had een goed-georganiseerd en efficiënt werkend netwerk van spionnen opgericht. Ik vroeg me af wáárom zulke spionnen het deden; niet uit ideologische overwegingen, niet omdat het communisten waren. Nee, zij deden het net als wij voor geld. "Een roebel kan iemands hart veranderen", zegt men en er waren meer roebels voor dit werk in omloop dan ik ooit voor mogelijk had gehouden.

De spionnen onder de gelovigen werden dik betaald; ze kregen zelfs meer dan wij. Overigens niet zonder reden. Zij kregen net zo vaak een pak slaag als de gelovigen omdat we nooit wisten wie het waren. Om geen argwaan te wekken moesten de spionnen de bijeenkomsten van de gelovigen bijwonen en als een spion het ongeluk had door ons gegrepen te worden bij een overval, werd hij net zo erg geslagen als de gelovigen zelf. We konden ze niet van elkaar onderscheiden. [dat was de reden waarom ze ook meer betaald kregen. Zonder die spionnen konden we overigens niets uitrichten.

Men had mij verteld dat het de spionnen niet gelukte om tot de leiding van de geheime kerkgenootschappen door te dringen. De enige informatie die we daarom van hen konden krijgen was hoe en waar ze bijeenkwamen. Maar voor ons doel was dat

genoeg; wij deden de rest wel.

Om ongeveer tien minuten over negen liet Nikiforov me weer bij zich komen in zijn kantoor om de kaart te bestuderen. "Waar is het vanavond?" vroeg ik. Hij wees een plaats aan in een van de voorsteden, waar we in vijftien á twintig minuten konden zijn. "Hoeveel denkt u dat er zijn?"

"Tussen de tien en vijftien, hebben ze me verteld", antwoordde Nikiforov. Zeven man zou dus wel genoeg zijn om ze onder handen te nemen.

Ik keek nog even op de kaart om de route te bepalen. Het was kwart over negen, dus we hadden nog alle tijd. We hadden er een gewoonte van gemaakt niet eerder een bijeenkomst te onderbreken voordat deze zo'n twintig of dertig minuten aan de gang was. De gelovigen waren dan wat minder voorzichtig geworden en voelden zich op hun gemak. Ze dachten dat -als ze niet binnen twintig of dertig minuten ontdekt waren - het gevaar voorbij was.

"We gaan pas om kwart voor tien weg", zei ik tegen m'n mannen.

Een paar jongens zaten met hun benen op tafel, wodka te nippen en te praten. De kaviaar was weldra verdwenen; cadetten kregen zoiets niet vaak te eten! Victor zat een boek over judo te lezen, wat ons allemaal nogal vreemd voorkwam. Victor had wel een boek over judo kunnen schrijven! Hij was notabene kampioen van heel Oost-Rusland!

Plotseling legde hij het boek weg, sprong op en begon een paar judogrepen en karateslagen te oefenen. "Dat is de nieuwe karateslag die ik vanavond ga uitproberen", zei hij, "het lijkt me een goeie."

"Zeg Victor, heb je deze wel eens geprobeerd?" vroeg ik en deed het hem voor door de binnenkant van mijn hand dwars over de voorkant van mijn hals te leggen, boven de Adamsappel. "Als je ooit iemand vlug om zeep wilt helpen, moet je het zó doen." De anderen zaten het lachend aan te kijken.

Wladimir Zelenov en Anatoly Litowsjenko, onze beide bokskampioenen, begonnen nu ook allerlei grapjes uit te halen. Wladimir, die kampioen van Kamsjatka was, probeerde altijd te wedijveren met Anatoly, die kampioen van heel Siberië was. "Wacht maar, broertje", plaagde hij, "ik zal je vanavond eens een paar foefjes laten zien." Anatoly begon te lachen. "Als je klaar bent met je kinderspelletjes, kijk dan eens naar mij, dan zal ik je de stoot leren waardoor ik kampioen van Siberië werd."

Ze begonnen allebei te lachen en wij deden mee; onze stemming werd steeds beter. De wodka stroomde overvloedig, de uitdagingen gingen over en weer en we waren van plan al onze kunsten op die nietsvermoedende gelovigen uit te proberen, die nu al bezig waren te vergaderen in dat kleine huisje buiten de stad en hun- geschriften te bestuderen.

Ik keek op mijn horloge en zei. "Kom jongens, we gaan. Ophouden met die grapjes en die grootspraak. Laten we maar eens gaan zien of jullie werkelijk wat doen of alleen maar praatjes verkopen."

Weldra reden we in de politietruck door de donkere straten van Petropawlowsk. Toen we de stad achter ons hadden gelaten en de buitenwijken bereikten, kwamen we in ongeplaveide straten en op de wegen, die altijd modderig waren door de voortdurende regenbuien die Kamsjatka teisterden. We reden langzaam verder om de straat te kunnen vinden die we moesten hebben.

"Kalm aan Victor, hier moet het ergens zijn ... ja, daar is het", zei ik, toen ik de plek herkende. "Het is ongeveer drie blokken verder in deze straat. Rustig aan, kalm

rijden."

Victor minderde vaart en zocht zijn weg door de modderige straat, terwijl ik door de duisternis tuurde om het bewuste huis te vinden. Achter de huizen konden we de vage omtrek van de hellingen der bergen zien, die kenmerkend zijn voor dit deel van Siberië.

"Daar is het", fluisterde ik. Het was een klein houten huis, typerend voor deze streek.

"Stop hier maar", zei ik tegen Victor, "we gaan verder lopen."

We stapten uit en de mannen liepen achter me aan over de modderige weg naar het huis. Wijzend op Alex Guljajev en Joeri zei ik. "Jullie tweeën bewaken de voordeur en het raam. Zorg dat niemand het huis verlaat."

Alex wilde tegenspreken, maar ik zei. "Ja Alex, ik weet wel wat je wilt zeggen, maar toch moet jij deze uitgangen in de gaten houden. Als de pret begint mag je binnenkomen en meedoen." Joeri klaagde, zoals gewoonlijk, maar ging toch.

De voordeur was op slot; er brandde ook geen licht behalve in het achterhuis. Het was een donkere, maanloze avond. We liepen zachtjes maar vlug om het huis heen naar de achterkant, waar nog een gedeelte was aangebouwd, dat half zo groot was als het huis. Het was voorzien van een schuin dak en een achterdeur. Binnen was er licht aan. Dus dáár zaten zij!

Toen we zo naar het achterhuis slopen, schopte iemand iets omver. Een emmer begon te rollen en plotseling klonken er binnen verontruste stemmen. Mensen begonnen door het vertrek te lopen. We hoefden ons nu niet langer rustig te houden; ze wisten dat we er waren.

"Erop los! Gauw!" schreeuwde ik. We vlogen naar de achterdeur, maar ook deze was gesloten. Hij zag er echter niet zo stevig uit, dus zei ik tegen de anderen dat ze een eindje er vanaf moesten gaan staan. Ik zelf liep een meter of zes terug en ramde met mijn schouder tegen de deur in de hoop dat deze zou opengaan. Ik voelde een hevige pijn, en werd languit teruggeworpen in de modder. Ik kon mijn woede haast niet bedwingen toen ik daar, al was het maar even, op de modderige grond zat.

"Hier heb ik iets gevonden", riep iemand en wees op een stuk hout. Ze raaptten het op en liepen ermee naar de deur om het als stormram te gebruiken.

"Ram die deur open", beval ik.

Ze begonnen de deur met het stuk hout te bewerken, maar het was een stevige deur; eindelijk sprong hij toch open. Onze woede was er inmiddels niet minder op geworden, vooral de mijne niet. Binnen, bij het licht van petroleumlampen, liepen tien of elf mensen door elkaar. We stormden in volle vaart naar binnen en sloegen de gelovigen vloekend tegen de grond.

In de hoek van de kamer zag ik een man staan. Hij hield een Bijbel in zijn handen en keek met een angstig gezicht om zich heen naar een plekje waar hij hem kon verbergen. Ik sprong op hem af en deed een forse greep naar de Bijbel, maar hij liet hem niet los. Nogmaals rukte ik eraan en trok hem uit zijn handen. Des te kwader omdat mijn schouder pijn deed door het rammen tegen de deur, begon ik de pagina's uit de Bijbel te scheuren en op de grond te gooien. De man, die ongeveer vijftenzestig jaar oud was, raapte ze op en riep op smekende toon. "*Niet doen! Alstublieft! Ik smeek het u!*"

Zijn mond stond open, smekend. Ik draaide me om en sloeg mijn vuist in zijn gezicht, die op de punt van zijn neus belandde en op zijn bovenste tanden. Een krachtige straal bloed sprong uit zijn mond en neus. Hij kwam met moeite weer overeind en rukte de Bijbel uit mijn hand.

'Wat is dát voor een idioot?' vroeg ik me af, 'die meer waarde hecht aan dat boek dan aan zijn gezicht.' Ik griste het weer uit zijn handen en sloeg hem nog eens op zijn gezicht. Deze keer zwaaide hij heen en weer en viel toen bewusteloos op de grond. Daar zouden we geen last meer van hebben. Alleen mijn hand zat onder het bloed van die gek.

Ik keerde me om en zag nog net hoe een gelovige een paar boeken onder een tafel gooide waarop een lang tafelkleed lag dat bijna tot op de grond hing.

Toen ik langs Victor en Wladimir heen rende om die boeken te pakken te krijgen, zag ik dat Wladimir net een jongeman van een jaar of vijftwintig een klap toediende. De man vloog de hele kamer door en sloeg toen tegen de muur, waarna hij bewusteloos op de grond viel.

Ook mijn andere mannen hadden hun handen vol. Victor ontfermde zich over een man van middelbare leeftijd en sloeg hem door de kamer als een lappenpop. Hij viel met zijn hoofd tegen een kast en begon hevig te bloeden. De kamer was trouwens één bloederige chaos geworden nu.

Maar ik moest die boeken onder de tafel hebben. Nikiforov had gezegd dat we die mee moesten brengen. Anatoly greep de man die ze daar neergegoot had. Hem bij zijn kraag vattend, keek hij hem even in het gezicht en liet zijn vuist neerkomen op de plaats die hij had uitgezocht; een klap die zijn kaak wel in duizend stukjes geslagen zou kunnen hebben. Zonder een kik te geven viel de man neer.

Bijna even vlug als het was begonnen, was alles weer voorbij. Er stond niemand meer overeind. De mannen lagen als een bloederige massa bij elkaar en de oude man die ik had geslagen lag met zijn gezicht in een plas bloed. Drie oudere vrouwen zaten in een hoekje bij elkaar gehurkt te bidden.

"Pak al de Bijbels en de andere lectuur", blafte ik tegen mijn mannen. Toen greep ik onder de tafel om te zien wat men daaronder gegooid had. Op dat moment kwamen Alex en Joeri binnen, die inmiddels hun wachtpost hadden verlaten. Kwaad omdat ze de actie gemist hadden, keek Joeri naar mijn achterkant die weer onder de tafel uitstak en denkend dat het een gelovige was die zich trachtte te verbergen, sprong hij toe en hief zijn knuppel die op volle lengte was uitgetrokken. Voor iemand hem kon tegenhouden sloeg hij met de knuppel op het onderste deel van mijn rug, ontzettend hard! Ik kreeg een gevoel alsof het huis op me neerkwam. Ik gilte van de pijn, ik zal het nooit vergeten; ongelooflijk was het! Ik zag sterretjes en voelde hevige pijscheuten door mijn rug; toen zakte ik in elkaar. De anderen schreeuwden nog naar Joeri, maar het was al te laat. Buiten zichzelf schoof hij de tafel opzij en zag toen wie hij had geslagen.

"Sorry, Sergei", riep hij. "Ik dacht dat een van de gelovigen zich probeerde te verstoppen."

Ik had zó'n pijn dat ik niet kon praten. Ik lag daar maar te kreunen, hevig vloekend, voor zover ik nog adem kon halen. Eindelijk hielpen Joeri en Guljajev me overeind. Het onderste gedeelte van mijn ruggengraat deed zó'n pijn dat ik m'n benen bijna niet kon bewegen. Nog nooit had ik zo'n folteren pijn gehad! Joeri bleef maar excuus aanbieden, tot ik eindelijk schreeuwde.' "Donder op! Ga uit m'n ogen!"

Twee van de vier gelovigen die we moesten arresteren, waren nog steeds bewusteloos. M'n mannen sleurden ze door de modder en gooiden ze achterin de truck; ze waren behoorlijk toegetakeld. Als een gebogen oude man strompelde ik voort tot een paar jongens me kwamen helpen. "Heb je de lectuur, Viocor", vroeg ik.

"Maak je daarover maar geen zorgen, Sergei, we hebben alles gevonden. Het ligt achterin", zei Victor, terwijl hij naar een kist achterin de auto wees, die propvol met papier zat.

We reden terug naar het politiebureau. Elke stoot op die hobbelige weg bezorgde me onbeschrijfelijke pijn. Toen we bi het bureau waren en de gevangenen hadden afgevoerd, liep ik even heen en weer om te zien hoe het met mijn rug ging, maar hij deed nog steeds ontzettend zeer. Had ik die boeken onder de tafel maar nooit gezien! Joeri kon ik niet de schuld geven van het gebeurde; ik kon me voorstellen dat hij me voor een vluchtende gelovige had aangezien.

Toen ik wat opknapte ging ik naar binnen. Mijn mannen waren al bezig het drukwerk naar binnen te dragen en op he bureau van Nikiforov op te stapelen. Hij zag die stapel maar steeds hoger worden. "Prachtig! Prachtig! Met deze hier zullen ze bij de Partij in Moskou geweldig blij zijn", riep hij op d twee gedrukte Bijbels wijzend. "Het zijn de twee waar jij achteraan zat, toen je je 'ongelukje' kreeg." Hij grinnikte.

De leider van de groep, de man die ik tweemaal in z'n gezicht had geslagen, zat met zijn hoofd in de handen op een bank. Zijn voorste tanden waren eruit geslagen en zijn over hemd zat aan de voorkant onder het bloed.

"Ik geloof dat hij wel een lekkere douche zou kunnen gebruiken", zei Nikiforov. De jongens begonnen te lachen en namen hem direct mee naar beneden. Zij smeten hem de douchecel in en draaiden de koudwaterkraan open, die werd gebruikt om dronkaards te ontzuichten.

Inmiddels stond ik boven, mijn rug te wrijven. En Nikiforov maar zeggen dat we het zo goed gedaan hadden! "Goed zo" zei hij, "kijk eens wat we hier allemaal hebben. Het is werkelijk een hele vracht. Ze waren net bezig grote hoeveelheden handgeschreven lectuur te vervaardigen. Dat hebben we nu allemaal hier." En hij spreidde het uit over de tafel. Er waren een paar Bijbels bij, een nieuwe op pocketformaat en nog een paar andere, die bijna helemaal kapot waren.

"Deze sturen we naar Moskou", zei Nikiforov. Toen keek hij naar de stapel andere lectuur. Er was een kinderschoolboek hij, waarin Bijbelversjes waren gekrabbeld, een notitieboekje met een paar gezangen erin geschreven en wat pagina's handgeschreven gezangen.

Nikiforov schreeuwde een bevel naar een paar mannen. "Neem deze rommel mee naar beneden en gooi het in de kist. Dan kan het tenminste nog dienen om de bewakers te verwarmen." Daarop wendde hij zich tot de anderen. "Zouden jullie niet eens uitgaan en iets te eten zien te krijgen?" zei hij.

Dat deden we. Mijn rug deed nog steeds pijn, maar in het lawaai van de bar was ik dat gauw vergeten. Toen ik zat te eten merkte ik dat er nog steeds bloed van die gelovige aan m'n hand zat. 'Dat was ik er straks wel af', dacht ik.

Er kwamen nu steeds meer overvallen, soms wel twee of drie per week. De gelovigen begonnen actiever te worden. We bemachtigden enorme stapels lectuur bij sommige van deze overvallen. Ik moest telkens iemand naar plaatsen sturen waar de gelovigen aan het werk waren, om inlichtingen over hen te krijgen van hun medewerkers. Men wilde van elke gelovige een dossier samenstellen dat alle gegevens omtrent zijn leven bevatte. Die gegevens werden dan naar het anti-godsdienst hoofdbureau in Moskou gezonden. Daar werden de dossiers in de computer gestopt voor onmiddellijke bewerking. De kopieën werden door Moskou dan weer naar ons plaatselijk

hoofdbureau teruggestuurd.

Zo kregen wij een doorlopend overzicht van de activiteiten van elke gelovige, in welk district dan ook. Ook werd er een kaart bij gedaan, waarop een foto stond van de gelovige, zijn geboortedatum en verdere gegevens. Deze kaarten werden in een speciaal dossier opgeborgen. Op elk vereist moment konden de gelovigen bij elkaar gedreven en snel uit onze samenleving verwijderd worden.

HOOFDSTUK 15

"JIJ BENT ONZE BESTE MAN"

Als ik vrij was ging ik soms bergen beklimmen en voettochten door de bergen van Kamsjatka maken met mijn vrienden, om er voor een poosje mijn studie en moeilijke plichten voor de Jeugdbond te vergeten. Onze militaire positie veroorloofde ons plaatsen te bezoeken die voor de gewone burgers van Kamsjatka verboden waren. Tijdens zulke uitstapjes kwamen mijn vrienden en ik enkele dingen te weten, die ons nogal verbaasden. We zagen namelijk niet minder dan dertig concentratiekampen en gevangenissen, die verborgen lagen in de bergen en valleien. We waren verbaasd omdat ze nog helemaal nieuw waren en bovendien leeg. Steeds als we een bocht doorkwamen of over een heuvel gingen, zagen we weer zo'n nieuw gevangeniscomplex met prikkeldraad eromheen. Ze waren helemaal klaar voor het gebruik, zelfs waren er woningen voor de bewakers bij. Er waren conciërges die de gebouwen schoonhielden en streng bewaakten. Van alles was er in deze kampen.' bewakers, uitrusting, honden; alles, behalve gevangenen.

Ik vroeg me af waarom en voor wie ze daar waren. Toen ik het aan Nikiforov vroeg zei hij.' "Je weet dat we in ons land staatsvijanden hebben en daar moeten we rekening mee houden. Als ze ons ook maar de minste last gaan bezorgen, zullen we voor deze plaatsen wel bewoners zien te vinden."

We lachten er samen om of het een grap was, maar dat was het toch niet! Enorme dossiers werden - evenals van de gelovigen - opgemaakt van mensen die bij de minste of geringste rustverstoring gevangen genomen moesten worden. Het enige waar het op wachtte, waren de bevelen van Moskou. De gevangenkampen lagen kant en klaar in de enorme uitgestrektheid van het gebergte. Wat was ik trots op de waakzaamheid van onze Partij!

Nikiforov haalde een vertrouwelijke politie-circulaire voor de dag, die hij van het anti-godsdienstbureau in Moskou had ontvangen, waarin nauwkeurige aanwijzingen stonden voor de behandeling van de gelovigen in de Sowjet-Unie. In het document werd ook gewag gemaakt van een grote anti-godsdienst- organisatie, die snel werd uitgebreid, zodat iedere stad, elk gehucht en dorp in de Sowjet-Unie, over zo'n 9600 km tussen Leningrad en de verst afgelegen streken van Oost-Rusland, bestreken kon worden. Speciaal opgeleide mannen werkten met films, kranten, rapporten, lezingen, bandrecorders, toneelstukken, tentoonstellingen en andere propaganda om op alle mogelijke manieren het atheïsme onder het volk te verbreiden en de godsdienst te bestrijden.

Toen ik deze documenten inzag en er met Nikiforov over praatte, drong het eens te meer tot me door hoe machtig de activiteiten van de Partij waren om een eind te maken aan de steeds groeiende bedreiging van de godsdienst in ons land. Ik was er werkelijk beduusd van.

"Dat moet wel enorme schatten geld kosten", riep ik uit tegen Nikiforov.

"Dat kun je zelf wel nagaan, als je alleen al eens bedenkt wat jouw groep kost",

antwoordde hij.

"Zoals ik je al heb verteld, Kourdakov, hebben we twee grote vijanden - de imperialistische Amerikanen en deze geheime vijanden hier in ons land. Wat het ook moge kosten, we moeten ze onder de duim houden! De gelovigen zijn dáárom zo gevaarlijk omdat hun aantal zo snel toeneemt. Alleen al in Kamsjatka hebben we er dertigduizend en dat op een bevolking van slechts tweehonderdvijftigduizend."

Na het vlug even uitgerekend te hebben, zei ik.' "Dat betekent dat er miljoenen gelovigen zijn die ons volk kunnen infecteren."

"Inderdaad, en het communisme zal nooit volledig de kans krijgen in ons land te zegevieren voordat deze mensen van gedachten veranderd of vernietigd zijn. Ik voor mij verkies, eerlijk gezegd, het laatste."

"En die gelovigen dan, die zeggen dat ze recht op godsdienstvrijheid hebben?" vroeg ik.

"Dat is inderdaad in de grondwet vastgelegd", zei hij. "Maar jij en ik zijn beiden mannen die geleefd hebben en de waarheid kennen."

Wat hij zei deed me denken aan die keer toen ik hem een gelovige hoorde ondervragen.

"Waarom zijn we gearresteerd?" vroeg de gelovige.

"Omdat u in het bezit bleek te zijn van anti-Sowjet lectuur."

"Wat bedoelt u met anti-Sowjet lectuur? Ik had alleen maar een paar Bijbels."

"Die bedoel ik juist, idioot", had Nikiforov teruggesnauwd. "Dat is anti-Sowjet lectuur."

Maar", protesteerde de gelovige, die een beetje boos werd, "hoe kan de Bijbel nu anti-Sowjet lectuur zijn? Onze regering heeft zelf gezegd dat zij Bijbels liet drukken in ons land en als de regering dat doet, hoe kan het dan anti-Sowjet lectuur zijn?" Ik was benieuwd wat Nikiforov hierop zou antwoorden! "Je liegt!" schreeuwde hij. "Onze regering zou nooit Bijbels willen drukken."

"O ja, dat zou ze wel en in feite doet ze dat ook al. Dat heeft men mij tenminste gezegd."

"Ach, hou je kop!" zei Nikiforov kwaad en ging door met de ondervraging.

Later hoorde ik dat onze regering wel degelijk had beweerd tienduizend Bijbels te hebben laten drukken, maar die bekendmaking was bestemd voor afnemers in het buitenland om te tonen dat er godsdienstvrijheid was in de Sowjet-Unie. Wat er dan met die Bijbels gebeurde? Nu, ongeveer vijfduizend exemplaren werden naar het buitenland gezonden om verkocht te worden aan Russisch sprekende mensen, naar mij werd verteld. Drieduizend exemplaren werden naar de communistische landen van Oost-Europa gezonden en ongeveer tweeduizend exemplaren waren bestemd voor studie en onderzoek door de anti-godsdienst-organisatie in Moskou, teneinde de anti-religieuze propaganda te verbeteren. Geen van deze tienduizend Bijbels kwam feitelijk ooit in handen van de Russische gelovigen. Dat was dan ook de reden waarom zij gebruik maakten van binnengesmokkelde of handgeschreven Bijbels.

Als leider van de Communistische Jeugdbond op de Marine Zeevaartschool had ik vaak gehoord van kameraad Orlov, de partijleider van de gehele provincie. Kameraad Orlov was gedurende het bewind van Stalin opgeklommen tot partijsecretaris van Kamsjatka. Hij versterkte zijn greep op de Partij en heel Kamsjatka kende hem als "De kleine Stalin", niet alleen omdat hij zich gedurende Stalins regime zo'n vooraanstaande positie had weten te verwerven, maar ook door zijn daden, zijn persoonlijkheid en zijn manier van leiding geven, die in vele opzichten aan die van Stalin deden denken.

Kameraad Orlov had tweehonderd leiders uit de gehele Sowjet-Unie om zich heen verzameld. Steeds meer hoorde ik over hem spreken en had groot respect en bewondering voor hem. Ik ontmoette hem voor 't eerst op 22 april 1970 tijdens een grote partijvergadering ter gelegenheid van het feit, dat honderd jaar geleden de stichter Lenin werd geboren. Partijleiders uit de gehele provincie Kamsjatka kwamen tezamen met jeugdleiders. Ook ik had een uitnodiging voor deze grote conferentie gekregen.

Het doel van de vergadering was de toekomstige communistische leiders aan de oudere leiders voor te stellen; het was dus eigenlijk ter ere van die toekomstige leiders. Ik was als gast uitgenodigd, omdat ik een speciale beloning zou ontvangen voor mijn werk voor de Jeugdbond en omdat ik een van de "veelbelovende nieuwe leiders" was van de Partij. Mijn Jeugdbond was uitgeroepen tot de best georganiseerde in de provincie Kamsjatka.

Aangezien ik de leiding had was ik bovendien gekozen tot *Nummer Een* van de jongeren van Kamsjatka. Ik kreeg een ereplaats op het podium, samen met kameraad Orlov en alle grote mannen over wie ik zo vaak had horen spreken, maar die ik nog nooit had gezien. Achter het platform was een enorm portret van Lenins profiel opgehangen. Ik voelde me een beetje zenuwachtig en opgewonden. Het was de grootste communistische manifestatie sinds jaren.

Als leider van de winnende jeugdbond-organisatie was ik uitgenodigd om op te treden voor de T.V.-camera's, die de gebeurtenis direct zouden uitzenden. Men had mij opgedragen een speech van een kwartier voor te bereiden, die gunstig ontvangen zou worden en de overwinning van het communisme goed in 't licht zou stellen.

Ik gaf om te beginnen een uitgebreid overzicht van mijn werk als jeugdleider en de plannen voor de toekomst. Verder legde ik er de nadruk op dat wij zouden doorgaan onze beste krachten te wijden aan de doelstellingen van de Partij.' in de toekomst nog meer dan in het verleden. Ik eindigde met de belofte.' "Ter nagedachtenis aan kameraad Lenin zal ik mijn organisatie het komende jaar tot nog grotere successen voor het communisme aanzetten. Ik geef u en Lenins nagedachtenis de stellige belofte, dat dit alleen nog maar het begin is geweest!"

Ik meende elk woord dat ik zei. Toen ik was uitgesproken, werd er luid geapplaudisseerd en kameraad Orlov sprong op en sloeg zijn arm om mijn schouders. Hij verzocht de speciale rode vlag te laten brengen, die boven Moskou had gewapperd. Men voldeed aan dit verzoek en plechtig presenteerde hij mij samen met de vlag. Ik kuste de vlag en sloeg deze trots om me heen terwijl de genodigden staande applaudisseerden. Het was een geweldig moment voor mij! Hier stond nu de hoogste leider van de provincie Kamsjatka, een man die in de hele U.S.S.R. bekend was, met zijn arm om mijn schouders voor de Russische televisie!

Toen het applaus wat bedaarde verklaarde kameraad Orlov.' "Zulke jongelui zijn een voorbeeld voor de communistische jeugd en de hoop voor de toekomst van de Partij in de U.S.S.R. Wij moeten hen daarbij steunen en hen helpen zich te ontwikkelen omdat, kameraden ... kijk eens naar deze man. In hem en duizenden anderen zoals hij ziet ge de toekomst van de Partij en van ons land."

Mijn hoofd duizelde en ik hoopte dat men op de televisie niets van mijn zenuwen zou merken. Wat voelde ik mij trots ... het was het mooiste moment van m'n leven.

Na de plechtigheid, de toespraken en de uitreiking van de onderscheidingen werd ons allen een groot banket aangeboden in een hal, waar tafels vol met spijzen en dranken klaarstonden. Velen van de aanwezigen kwamen om me heen staan om me te

feliciteren, behalve de allerhoogste leiders, waaronder kameraad Orlov. Zij gingen naar een privé eetzaal, die apart lag van die der gewone gasten. Toen ik klaar was met eten, stond ik op om wat door de gangen te dwalen. Ik had niet veel gedronken, want ik was bezig met de training voor het judo- kampioenschap.

Toen ik zo door de gang slenterde, ging er plotseling een deur open en wie stond daar? Kameraad Orlov! Ik was toevallig bij de deur aangeland van de privé-eetzaal voor de hoogste leiders van de Partij. Orlov zag me en herkende me direct, hoewel hij inmiddels stomdronken was geworden. Hij strekte zijn armen naar me uit en zei. "Hé, kameraad Kourdakov, kom binnen."

Ik aarzelde even; ik was daar tenslotte niet op m'n plaats bij al die topleiders van ons geweest. Maar Orlov pakte me bij de arm en trok me naar binnen. Aan een grote tafel, waarop een overvloed van eten en drinken stond, zaten ongeveer twintig oudere partij-functionarissen. Het leek me verstandig dat zij een aparte eetzaal hadden vanwege de zeer luxueuze dranken en spijzen. 'saucijzen, kaviaar en andere delicatessen, Griekse wijn, enz. De wodka stroomde er als water. Ik kon mijn ogen niet geloven ... dit was niet bepaald hetzelfde als wat we in de banketzaal hadden gegeten.

Orlov verontschuldigde zich even en waggelde de deur uit op zoek naar het toilet. Toen hij weg was, keek ik eens om me heen. Hier zaten nu de grote communistische leiders van de provincie Kamsjatka, zwaar beschonken. Velen waren buiten westen en lagen met hun hoofd voorover op tafel; drie anderen lagen met hun gezicht in hun bord eten. Er staken twee paar benen onder de lange eettafel uit. Weer anderen dronken zich zowat bewusteloos. Er lag ook nog een man in zijn volle lengte bovenop de tafel met zijn armen en benen in de volle serveerschalen.

Vol walging keek ik naar hem; ik had cadetten van de academie laten verwijderen voor kleinere vergrijpen dan deze. 'Dat zijn nu de mannen, die de levens van dit deel van Rusland in handen hebben', dacht ik, 'en ze zijn zo dronken dat ze hun eigen voornaam zelfs niet meer weten'. Ik keek nog eens naar de 'crème de la crème' van de communistische leiders, maar daar was niet veel meer van over. Eén man was onwel geworden en had overgegeven; zijn kleren zaten vol. De hele scène was ongelooflijk en uitermate walgelijk.

Toen kwam Orlov weer terug, en gaf me een stoel naast de zijne. Hij ging opnieuw aan het drinken en kwam steeds meer boven zijn theewater. Zijn hoofd begon heen en weer te zwaaien. Plotseling viel hij voorover met zijn gezicht in het eten op zijn bord. Hij lichtte zijn hoofd op en schreeuwde. "Geef me eens een servet!" Ik gaf hem er een en daarmee veegde hij de etensresten van zijn voorhoofd, kin en neus; er bleef nog wat aardappelpurée op zijn neus en kin zitten. Hij vloekte als een ketter. Ik wist niet wat ik zag.' het eten liep langs zijn gezicht op zijn jasje en zijn medailles.

Toen stroopte hij zijn uniform op, liet me een groot litteken zien, een oorlogsverwonding, en zei tegen me, terwijl zijn hoofd nog steeds heen en weer zwaaide. "Zie je dit, kameraad Kourdakov? Dat heeft Stalin me aangedaan! Stalin stuurde me de oorlog in. Stalin gebruikte onze lichamen in plaats van wapens. Stalin heeft me dit gegeven en iedere keer dat het pijn doet, vervloek ik hem."

Met lallende stem vloekte hij op Stalin en daarna ook op anderen. "En niet alleen Stalin vervloek ik, maar wie is deze Brezjnev? Een vleier, een hielenlikker, die de laarzen van Stalin likte. Dat is de manier waarop Brezjnev het gered heeft en communistisch leider is geworden! Ik heb hem eens op een partijcongres in Moskou horen spreken. Hij blaatte als een schaap, blah, blah, blah, het ene woord na het andere, net een schaap."

Ik wist niet wat ik hoorde! Orlov lalde maar door en gebruikte allerlei achterbuurttermen om zijn 'collega' Brezjnev te beschrijven.

Ik keek paniekerig de kamer rond om te zien of iemand anders al die ongelooflijke taal had gehoord. Als dat het geval was, was het met mij gedaan! Maar niemand scheen iets te horen; ze waren allemaal overgeleverd aan de drank. Ook kameraad Orlov scheen in een andere wereld te leven met zijn gewauwel.

Maar het waren niet alleen de anderen, waar ik bang voor moest zijn; als Orlov zich later zou herinneren wat hij allemaal tegen me had gezegd, zou mijn leven geen cent meer waard zijn. Hij kon het zich niet veroorloven me in leven te laten en kon me met één woord voor eeuwig het zwijgen opleggen; die macht had hij nu eenmaal. Ik keek nog eens naar hem. Zijn hoofd lag op de tafel en ik dacht dat hij in slaap was gevallen, maar ineens ging hij met een schok overeind zitten, breidde zijn armen uit en zei. 'Het communisme is de ergste vloek die ooit over de mensheid gekomen is!' Hij knikte nog eens en mompelde.' (wat hier had moeten volgen was te smerig om af te drukken).

Ik zat stijf van angst. Orlov bleef maar onsamenhangende klanken uitstoten en schreeuwde toen. 'De communisten zijn een stel bloedzuigers!'

Ik rende de kamer uit, de hal door en zo vlug mogelijk naar de academie, waar ik nog dagenlang in doodsangst zat.

Tot mijn ontmoeting met Orlov had ik een oprecht en sterk geloof in het communisme gehad. Ik had een rotsvast geloof in de doelstellingen. Jongere cadetten hadden me vaak gevraagd. 'Waarom is het leven zo moeilijk in Rusland?' En dan gaf ik hun altijd ten antwoord. 'Op het ogenblik is het moeilijk, maar we bouwen aan een betere toekomst.' En meestal geloofde ik dat zelf ook, hoewel ik veel tegenstrijdigheden had gezien tussen de leerstellingen van het communisme en de werkelijkheid. Maar ik wist zeker, dat dit gewoon vergissingen waren of persoonlijke tekortkomingen en dat we werkelijk op weg waren naar een betere toekomst.

Maar mijn ontmoeting met Orlov en die kamer vol met communistische topfiguren hadden me het onwaarachtige van dit alles laten zien. Dagenlang moest ik nog terugdenken aan die avond met Orlov. 'Zó zijn de leiders dus in werkelijkheid', dacht ik. 'Ongevoelig, hard, cynisch, zelfs niet in staat om in het communisme te geloven en alleen maar denkend aan een manier om zelf hogerop te komen.'

Ik had gezien, dat het de leiders aan niets ontbrak, terwijl het volk in armelijke en moeilijke levensomstandigheden verkeerde. Er was een brede kloof tussen de beloften van het communisme en de werkelijkheid in het dagelijks leven van de bevolking. Ik had dat altijd rechtgepraat en mezelf gerustgesteld met de woorden. 'Vandaag moeten we de offers brengen voor de overwinningen van morgen.'

Maar nu had ik die ongelooflijke scène meegemaakt. Het bracht mij tot het besluit, dat, als zulke mannen geen geloof hadden in het systeem, maar het alleen gebruikten om op te klimmen, ik dat ook wel kon doen. Wanneer een man als Orlov niet werkelijk in het communisme geloofde, waarom zou ik het dan wèl doen? Als Orlov zo geslepen en slim was om aan de top te komen, kon ik die ook bereiken. Sinds mijn zesde jaar was ik onder dit systeem steeds hogerop geklommen en ik kon nog wel verder gaan, net als de rest. Maar mijn idealisme, dat er, hoewel ontнуchterd, toch eens geweest was, stierf die avond van Lenins honderdste geboortedag, de tweeëntwintigste april 1970.

'Vooruit! Vooruit!' Dat devies dat ik als kind tot het mijne had gemaakt in het kindertehuis, werd opnieuw mijn motto. Voortaan had ik maar één doel.' De top

bereiken! Als het spel cynisch en meedogenloos gespeeld moest worden, zou ik het op die manier spelen, en dan nog een stuk beter dan Orlov of wie ook. Ik zou het communisme dienen omdat dat de weg was naar de top.

HOOFDSTUK 16

DE MOOIE 'RELIGIOZNIK'

De telefoon ging tweemaal over. Toen ik haar opnam hoorde ik de stem van Nikiforov. "Ik heb nou een goeie voor je, Kourdakov", zei hij. "Zorg dat je minstens tien man bij elkaar krijgt en kom dan precies om half negen hier!" Zonder op antwoord te wachten hing hij op.

Ik ging mijn mannen verzamelen. Gewoonlijk kreeg ik er met moeite tien bij elkaar, maar vandaag verschenen er veertien op het appèl. Toen ik op het politiebureau aankwam, een kwartier te vroeg, waren daar al een paar jongens aanwezig. De overigen kwamen een paar minuten later aanzetten. "Wat is er aan de hand?" vroegen ze. "Waar gaan we vanavond heen?" Ik liep naar het kantoor van Nikiforov om dat te weten te komen.

"Okeanskaja-straat no. 66", zei hij, terwijl hij met me naar de kaart liep en de plaats aanwees. "Je kunt het beste hier stoppen." Hij wees een kruispunt aan, dat een paar blokken van de Okeanskaja-straat aflag. "En dan verder gaan lopen."

Ik kende de buurt op m'n duimpje. "Dat is een dichtbevolkte buurt", zei ik. "We zijn er de laatste tijd vaak geweest. Het lijkt me moeilijk daar niet gezien te worden."

"Je bent toch militair of niet soms?" zei Nikiforov kortaf. Hij bedoelde. 'Gebruik dan ook militaire tactieken.

"Oké", zei ik, terwijl ik de kaart nog wat beter bekeek. "Ik zal twee mannen hier neerzetten en één daar op die hoek. Zo kan ik de straat blokkeren en de voetgangers op een afstand houden."

"Accoord."

"Hoeveel gelovigen verwacht u daar?" vroeg ik.

"Vijftien."

"Heeft u nog speciale aanwijzingen?"

"Niet meer dan anders", zei hij. Ik moest twee mannen meebrengen, wier namen op een stukje papier stonden dat hij me overhandigde. "Dit zijn de mannen die we hebben moeten."

"En de rest?"

"Wat rest", bulderde hij. "Moet ik je dan alles voorkauwen? Geef ze iets om 'aan terug te denken'. Breng ze aan 't verstand dat het geen zin heeft om met hun activiteiten door te gaan."

"Hoe laat komen ze bij elkaar?" vroeg ik.

"Om tien uur. Zorg dus dat je er om half elf bent."

Ik liep naar het achterzaaltje, waar mijn mannen zaten te drinken en gekheid te maken. De meesten van hen waren dik met elkaar bevriend geraakt; een paar anderen waren alleen maar 'wodka vriendjes'.

Eindelijk was het kwart voor tien - tijd om te gaan. Toen we naar de deur liepen schreeuwde ik tegen Joeri. "Kijk uit wat je doet, vanavond! Hou je ogen goed open voordat je je knuppel hanteert."

Joeri begon te lachen en zei. "Oké, Sergei."

Op weg naar de truck pakten we onze politieknuppels en handboeien, die bij de uitgang lagen. "Hou de knuppels ingeschoven", zei ik. "We zijn vanavond maar in een kleine ruimte."

Het waren speciale handboeien die we meenamen. Als iemand ze eenmaal om had,

trokken ze steeds strakker aan naarmate men zich verzette, terwijl de scherpe tanden die erin zaten steeds verder in de polsen van het slachtoffer drongen, wat een helse pijn veroorzaakte. Ik had zelf eens een paar aangedaan, zomaar voor de grap, maar al gauw schreeuwde ik of iemand me kwam bevrijden. Ze deden ontzettend veel pijn en we gebruikten ze vaak tegen de gelovigen.

We klommen in de politietruck en reden met een vaart weg, dwars door de straten van de stad, met flikkerend licht en loeiende sirene, de grootste verwarring stichtend in het verkeer. Toen we vlakbij de huizenblokken kwamen waar we moesten zijn, zetten we de sirene af, gingen over op stadslichten en verminderden vaart. Weldra bereikten we de Okeanskaja-straat. "Zet hem daar maar neer", zei ik tegen Victor.

Zodra de truck aan de kant van de straat geparkeerd stond, wees ik een paar mannen achterin de truck aan en zei. "Jullie tweeën stappen hier uit en zetten de straat af ... en jullie twee daar lopen om het blok huizen heen en zetten de straat aan de andere kant af. Zorg dat er niemand doorkomt. Begrepen?"

We hadden strikte bevelen van Nikiforov ontvangen om voorbijgangers op een afstand te houden. Een paar overvallen hadden nare gevolgen gehad, omdat groepen nieuwsgierige kijkers door het geschreeuw van de gelovigen waren gealarmeerd. Het lukte ons uiteindelijk ze uit elkaar te drijven, maar toen was het onheil al geschied. Het kwam natuurlijk Nikiforov ter ore. Hij was woedend en gaf me op niet mis te verstane wijze te kennen dat iets dergelijks nooit meer mocht voorkomen.

Vanavond zouden we geen last hebben van toeschouwers, had ik besloten. Beide zijden van de straat waren helemaal afgesloten. Terwijl de bewakers op wacht bleven staan, liepen de tien overigen naar huis nummer zesenzestig en zijn nietsvermoedende biddende bewoners.

We hadden het gauw gevonden. Het was een eenvoudig, onopvallend huis, in niets te onderscheiden van de andere huizen daar. Binnen brandde licht, dat door een dik gordijn naar buiten viel. Aan elke kant van het huis waren twee ramen en achterin een deur. Ik wees voor elk raam en voor de deur een man als wachtpost aan. Na het gebruikelijke gezanik over het 'missen van de actie' gingen zij erheen.

Ik zei hun dat ze hun post konden verlaten als een en ander al aan de gang was en dan naar binnen mochten om wat 'plezier' te maken.

Alles was nu geregeld en zachtjes slopen we naar de voordeur. Na nog een keer gecontroleerd te hebben of iedereen op zijn plaats stond en op zijn hoede was, knikte ik en zei. "Vooruit, we gaan!" Daarop liet ik me tegen de deur vallen en brak hem open.

Binnen lagen vijftien mensen op hun knieën te bidden en te zingen en keken totaal verrast en verbijsterd naar ons op. Ze wisten wat er aan de hand was en op hun gezichten stond een mengeling van verrassing en angst te lezen. Toch bleven sommigen bidden en drie of vier anderen gingen door met zingen zonder een noot te missen.

'Die mensen hebben toch wel iets ongelooflijke over zich', dacht ik. Ik had werkelijk bewondering voor hun moed, maar tegelijkertijd maakte het me woedend. Ik schreeuwde. "Wat zijn jullie hier aan 't doen?"

"Bidden", antwoordde iemand.

"Tot wie?"

"Tot God."

"God bestaat niet, idioten", schreeuwde ik. "Weten jullie dat dan niet? Jullie bidden zo maar wat in 't wilde weg. Waar is jullie God dan nu? Waarom komt hij jullie niet te

hulp?"

We begonnen te slaan en te stompen om alvast wat op temperatuur te komen voor de aanval. Plotseling zwaaide een van m'n mannen zijn knuppel en het gevecht was begonnen. Trappend en slaand stortten we ons midden in de menigte.

Wladimir greep een oude man, sloeg hem eerst in 't gezicht en toen de hele kamer door. Kermend viel hij op de grond in een grote plas bloed.

Anatoly, die niet voor Wladimir wilde onderdoen, greep iemand anders en stompte hem in zijn maag, borst en gezicht alsof hij een speelpop te pakken had. Snel sloeg hij hem daarna knock-out met een vreselijke slag op de mond.

De gelovigen die uit onze handen hadden weten te blijven, renden de kamer door om te proberen hun Bijbels en andere geschriften te verstoppen. Toen ik dat zag riep ik. ' "Pak de Bijbels!"

Sergei Kanonenko had zijn mes getrokken en zwaaide er wild mee in 't rond, zodat de gelovigen moesten bukken om het te ontwijken.

Joeri greep een oude vrouw, trok haar aan het lange grijze haar achterover en gaf haar een karateslag tegen de keel. Zonder een geluid zakte de oude vrouw op de vloer.

Ik kreeg een oude man in 't oog die probeerde te ontsnappen en pakte hem beet om hem een klap op het hoofd te geven. Maar hij had het zien aankomen en wist de klap te ontwijken. Dat maakte me kwaad en ik tilde mijn vuist omhoog om hem er alsnog een te geven, maar iemand achter me pakte mijn hand en gilte. ' "Sla hem alsjeblieft niet, hem niet ... het is een oude man!"

Woedend draaide ik me om en zag twee jongemannen, gelovigen, de een ongeveer achttien jaar oud en de ander ongeveer eenentwintig.

"Willen jullie mij vertellen wat ik moet doen? Nou, dat zullen we dan nog wel eens zien!"

Ik-keek de kamer rond, zag Boris en Joeri staan en riep hun toe. ' "Neem deze twee eens even mee naar buiten en leer hun dat ze ons geen bevelen hebben te geven."

De jongemannen werden naar buiten gestompt en geslagen en op hun gezicht getimmerd totdat het één bloederige massa was. De meeste beenderen van hun gezicht waren gebroken.

Intussen had Sergei Kanonenko zijn mes gebruikt bij een paar vrouwen die het uitgilden en naar hun zij grepen.

Een oude man kroop in het stof op de grond en probeerde op te staan, verslagen en onder het bloed. Joeri stormde op hem af en gaf hem met zijn laars een harde schop tegen zijn ribben; je kon het geluid van de brekende ribben horen. Ineenkrimpend van pijn rolde de man over de vloer.

We lieten niets in het huis heel, noch de mensen, noch het meubilair. Alles wat we zagen sloegen we kapot. Degenen die van dit huis een geheime kerk dachten te maken, moesten maar eens goed weten dat ze dat niet konden doen zonder alles te verliezen wat ze bezaten. In korte tijd was het huis een slagveld geworden - kapotte tafels en stoelen, vaatwerk, alles lag verbrijzeld door de kamer gesmeten. Half onder het puin lagen de gelovigen, sommigen bewusteloos - anderen krimpnd van de pijn.

Ik zag hoe Victor Matwejev een jong meisje probeerde te grijpen, dat naar een andere kamer trachtte te vluchten. Het was een heel mooi meisje. 'Zonde dat het een gelovige is', dacht ik. Victor kreeg haar te pakken, tilde haar tot boven zijn hoofd op en hield haar daar een poosje.

Ze smeekte. ' *"Niet doen, alstublieft. Lieve God, help ons!"*

Victor gooide haar zo hard van zich af dat zij tegen de muur aankwakte, op dezelfde hoogte als hij haar had opgetild, waarna zij op de grond viel, half bewusteloos en

kermend.

Victor draaide zich naar ons toe, lachte en zei. 'Ik wed dat de gedachten aan God nu wel uit haar hoofd zullen zijn.' Maar ik dacht. 'Het is werkelijk een buitengewoon mooi meisje' en wilde dat ik haar onder andere omstandigheden had leren kennen.

"Zie de boeken te pakken te krijgen", schreeuwde ik.

We doorzochten de kamer of we Bijbels of kapotte geschriften konden ontdekken, die ze moesten hebben. Ik pakte een met de hand geschreven kinderstudieboekje, waarin Bijbelspreuken waren gekrabbeld, uit de handen van een oude vrouw. Ze was bijna bewusteloos en bleef maar kreunen. ' "Waarom? Waarom toch?"

Het was niet zozeer een vraag als wel een angstkreet, die uit het diepste van haar ziel opsteeg. ' "Waarom?"

"Arresteer die twee mannen!" beval ik, terwijl ik naar de twee wees die volgens de beschrijving van Nikiforov de leiders moesten zijn. "Breng ze naar de truck." Terwijl een paar mannen mijn bevel opvolgden, gingen de anderen de kamer rond om de persoonsbewijzen van de gelovigen te verzamelen en notities te maken.

Ik kreeg de identiteitskaart in handen van het mooie meisje.' ze heette **Natasja Zhdanova**. Ze had mijn belangstelling gewekt; nu we alle namen hadden, konden we hen te allen tijde terugvinden.

Het karwei zat erop en het werd tijd dat we teruggingen. Ik gaf m'n mannen het bevel tot vertrek. Voordat we de kamer verlieten, wierp ik nog even een laatste blik op de toestand die we achterlieten. De kamer lag bezaaid met gebroken lichamen, kapotte stoelen, tafels, vaatwerk ... alles op een hoop. Alles lag ondersteboven en het bloed zat tegen de muur. We hadden goed werk geleverd.

Op de terugweg naar het politiebureau begon ik de twee mannen te ondervragen die we gevangen hadden genomen. Maar zij hadden eerst nog een vraag voor ons. ' "Hoe wist u dat wij dáár zaten?"

"Wat denken jullie, stomme idioten? Daar hebben we onze mensen voor, onze spionnen. Jullie zijn het makkelijkst te vinden van alle mensen waar we achteraan zitten." Ze waren er niet eens verbaasd over.

"Jullie nodigen toch mensen uit om naar je geheime kerkbijeenkomsten te komen?" ging ik verder. "Waarom doe je zoiets als je niet ontdekt wilt worden?"

"U begrijpt het, geloof ik, niet goed", zei de predikant.

"We weten dat er spionnen onder ons zitten, zo gek zijn we ook weer niet, maar we hebben op ons genomen mensen uit te nodigen om God te leren kennen. Hoe kunnen we dat doen en ons geloof verbreiden als we buitenstaanders weren? Als we de mensen over God spreken, weten we natuurlijk wel dat er spionnen onder hen zijn, maar dat risico nemen we."

Hij wachtte even en ik dacht al dat hij uitgesproken was, maar na een ogenblikje begon hij opnieuw. ' "Maar we vinden dat onze verantwoordelijkheid om anderen in ons geloof te laten delen belangrijker is dan onze eigen veiligheid."

'Wat een stommelingen', dacht ik. 'Hoe konden zulke mensen een gevaar voor ons land betekenen?'

Spoedig waren we weer terug op het bureau en terwijl de gevangenen beneden 'bewerkt' werden, rustten wij wat uit in de wachtkamer en namen een borrel. Anatoly en Wladimir hadden nog wat napret over de overval. "Die mensen zijn veel te gauw uitgeteld", merkte Wladimir op. "Eén schop en ze zijn van de kaart."

Ik had zo'n 'schop' van Wladimir gezien, en ik kon me wel indenken dat de gelovigen na zoiets uitgeteld waren.

"Het gaat veel te gemakkelijk", ging hij verder, "ik wou dat ze eens begonnen te vechten en óns een lesje gaven." Maar dat gebeurde nooit, de gelovigen deden niets terug. Zichzelf proberen te verdedigen, dat wel; maar iets terugdoen.' nee!

"Geweldig, kinderen! Geweldig!" riep Nikiforov uit en straalde van genoegen toen ik hem verslag deed van de overval.

Drie dagen later zaten acht leden van mijn actiegroep en ikzelf bij elkaar in de wachtkamer, voor het geval er een telefonische oproep mocht komen. Tweemaal per week moesten we deze reservedienst doen.

Om zeven uur ongeveer ging de telefoon over en enkele ogenblikken later kwam Nikiforov uit zijn kantoor rennen en schreeuwde.' "Kourdakov, Kourdakov, zorg dat je mannen klaar staan en ga direct weg!"

"Waar naar toe?" vroeg ik en rook weer een actie.

"Nagornaja-straat", zei hij en gaf me het huisnummer. Of iemand had iets verdachts opgemerkt op dat adres óf een van de spionnen had de samenkomst ontdekt toen deze al aan de gang was en daarna doorgegeven; in ieder geval, ze waren al begonnen!

Ik zei de mannen zo vlug mogelijk in de truck te stappen en gaf Victor opdracht met de hoogste snelheid te rijden. Victor is de slechtste rijder ter wereld door zoveel risico's te nemen, óf juist de beste, wat hij bewees door de griezelige manier waarop hij rakelings al het verkeer miste.

"Zet de sirene af", schreeuwde ik toen we de buurt bereikten waar we moesten zijn. We reden in volle vaart de Nagornaja-straat in en sprongen al uit de truck vóórdát deze stilstond, renden naar de voorkant van het huis en stormden door de deur naar binnen. Tot onze grote verbazing troffen we er allemaal jonge mensen aan; geen grijs haar te bekennen!

We hadden *een geheime jeugdbijeenkomst* ontdekt, terwijl deze al aan de gang was en overvielen die bij verrassing! We gingen gelijk tot actie over, grepen hen beet en sloegen en stompten hen door de hele kamer heen.

"Dat is 'm, grijp 'm", zei ik en wees naar een drieëntwintig-jarige jongeman, die hun leider was. Een paar van mijn mannen stortten zich op hem en begonnen hem af te tuigen. Anderen sloegen de gelovigen als boksballen door de kamer heen en weer.

Ik liet mijn blik snel door het vertrek dwalen en zag toen iets dat ik niet kon geloven! Daar was ze weer, datzelfde meisje! Dat was onmogelijk! Maar toch was ze het.

Pas drie avonden geleden had ik haar op die andere bijeenkomst gezien, waarbij ze ongenadig door de kamer heen gesmeten was. Ik kon haar nu voor 't eerst eens goed bekijken. Ze was nog mooier dan ik me van de eerste keer herinnerde - een erg mooi meisje met lang, golvend blond haar, grote blauwe ogen en een zachte huid; het was een van de mooiste meisjes die ik ooit had gezien en bovendien zonder enige opsmuk. Victor had haar ook opgemerkt en riep.' "Daar is ze weer! Kijk jongens, ze is weer terug!"

"Nou", schreeuwde ik, "het ziet er dus niet naar uit dat je je werk zo goed gedaan hebt, Victor. Je zou haar nog wel een lesje geven ... Nu is het mijn beurt!"

Ik pakte haar op en gooide haar met het gezicht naar beneden op een tafel, waarna twee van ons haar kleren uittrokken. Eén hield haar vast en ik begon haar te slaan met mijn vlakke hand, zo hard mogelijk, steeds opnieuw. Mijn handen gingen prikkelen door de slagen. Haar huid begon kapot te gaan, maar ik bleef haar slaan totdat er stukjes bloederig vlees op mijn handen zaten. Ze kreunde, maar vocht wanhopig met haar tranen. Om het niet uit te gillen, beet ze op haar onderlip totdat deze kapot was en het bloed langs haar kin stroomde.

Eindelijk kon zij het niet meer uithouden en begon te snikken. Toen ik zó uitgeput was dat ik zelfs mijn arm niet meer kon optillen voor de volgende tik en haar rug één bloederige massa was, duwde ik haar van de tafel af; ze bleef bewegingloos op de grond liggen.

Ik liet haar alleen en keek, half uitgeput, om me heen om te zien hoe de anderen het er afgebracht hadden. Overal in de verwoeste kamer lagen de gelovigen. Er was geen enkele reden om er nog mee door te gaan; de leider hadden we al te pakken, daarom riep ik. "We hebben onze man te pakken! Noteer de namen van al die mensen en laten we gaan."

Nikiforov stond ons al glimlachend op te wachten aan de deur van het politiebureau. "Zo kindertjes", zei hij, "dat was gauw gebeurd, zie ik."

"Hier is de gezochte", zei ik en duwde de drieëntwintigjarige jongen naar Nikiforov, die hem direct mee naar beneden nam voor de 'ondervraging'. Ik keek eens naar de namen van de andere jongelui die tijdens de bijeenkomst gevangen waren genomen. Ik kon best begrijpen dat belachelijke oude mensen geïnfecteerd werden door de godsdienst en die verkozen boven het communisme, maar jonge mensen, die in God geloofden! Dat ging me boven m'n pet. Stel je voor, mensen van mijn leeftijd, mijn generatie! Dat was me een raadsel!

Maar dat meisje had tenminste haar lesje geleerd. Ik nam Victor nog eens onderhanden door te zeggen. "Je snapt er nog steeds niet veel van, ouwe jongen. Laat haar vanavond maar aan mij over, dan zien we die mooie griet nooit meer terug."

Toen ik me de volgende dag meldde op het politiebureau kon ik juist getuige zijn van het verhoor door Nikiforov van de jongeman die we de avond tevoren gevangen hadden genomen. Ik bewonderde de bekwaamheid waarmee Nikiforov het verhoor afnam. Nu eens met bulderende stem, dan weer opeens uitermate vriendelijk, gebruikte hij beide tactieken om de jonge gelovige te vermurwen en in verwarring te brengen. Het was zijn stokpaardje om iemand steeds meer in het nauw te drijven en dat deed hij ook nu.

"Geloof je in God?"

"Ja."

"Zeg me dan maar eens of je stom, achterlijk of alleen maar gek bent?"

De jonge gelovige antwoordde. "Ach meneer, u zult nooit kunnen begrijpen waarom ik datgene geloof wat ik geloof, omdat het niet iets is wat ik volledig kan uitleggen. De reden is dat God leeft en daarom geloof ik in Hem en leeft Hij in mijn hart."

Nikiforov barstte in woede uit. "Waarom zeg je dat ik het niet kan begrijpen? Denk je soms dat ik gek ben? Ik heb dat boek ook gelezen", zei hij, terwijl hij op de in beslag genomen Bijbel wees. "Denk je soms dat ik niet lezen kan?"

Hoewel de jongeman de avond tevoren een flink pak slaag had gehad en ook in de cel ruw was behandeld, antwoordde hij toch op ferme toon. "Misschien kunt u wel lezen, maar men heeft ogen nodig om te zien en oren om te horen en een hart om te kunnen begrijpen wat de Geest van God in dit Boek zegt." Ik luisterde gefascineerd, maar ik begreep niet wat hij zei; het drong gewoon niet tot me door.

"Als u het alleen maar leest om er kritiek op te oefenen", zei de jonge gelovige, "zult u nooit de werkelijke betekenis begrijpen. Alleen God kan u de ogen openen, zodat u kunt zien en begrijpen wat wij geloven en waarom wij bereid zijn elke prijs te betalen om ons geloof te behouden."

Daar onderbrak Nikiforov hem echter. "Ik moet toegeven dat er dingen zijn die ik niet begrijp."

De jonge gelovige zei daarop. "Ziet u wel, meneer, nu geeft u antwoord op uw eigen

vraag. U begrijpt het niet omdat u uw ogen gesloten heeft voor de waarheid. Als u uw hart had opengesteld voor God en uw ogen geopend om Zijn Woord te verstaan, zou u er evenmin moeilijkheden mee hebben als ik en die andere jongelui. Waarom stelt u uw hart niet open voor Gods Woord? Hij zal uw hele leven veranderen en ..."

"Zwijg!" barstte Nikiforov uit. "Probeer niet tegen me te preken, jij halvegare, of ik zal jouw leven veranderen -- en dan voorgoed!" Dat was het eind van het gesprek en Nikiforov schreeuwde naar de bewakers dat ze de jonge gevangene mee moesten nemen naar zijn cel. Later werd hij voor vele jaren naar een werkkamp gestuurd. Ik was nu al vaak van dergelijke verhoren getuige geweest, maar ik snapte er nooit iets van. °Die gelovigen geven het nooit op', dacht ik, 'ze proberen zelfs de politie te bekeren'.

Nikiforov kwam terug en zei. "Die lui zijn gek." Ik was het volkomen met hem eens. Toch wilde ik wel wat meer te weten komen over Natasja Zhdanova. De Jeugdbond is verantwoordelijk voor de jonge mensen, dus moesten we op de hoogte blijven van alles wat de jongelui in onze streek uitvoerden. We wisten precies wie en wat ze waren en waar ze opgegroeid en op school geweest waren. We beschikten over alle gegevens. Ik zocht het dossier van Natasja op en haalde het tevoorschijn.

Ze was geboren in de streek Donets in de Oekraïne in een klein dorpje, Bachnaja geheten. Haar ouders werkten op een gemeenschappelijke boerderij in de Oekraïne en waren erg arm. Om meer kansen te hebben ging Natasja al als klein meisje weg uit de Oekraïne en nam haar intrek bij een oom in

17

Petropawlowsk. Ze was hier op school gegaan en had het eind. diploma behaald van de Maxim Gorky-school nummer Vier die in het eerste district van Petropawlowsk ligt. Op haar acht tiende jaar werd zij correctrice bij het dagblad 'Petropawlowsk Prawda'. Toen ik haar staat van dienst bekeek, zag ik tot mijn verbazing dat ze op school lid geweest was van de Komsomol onze Communistische Jeugdbond, en daar prima haar best had gedaan. Het rapport beschreef precies wat er daarna gebeurd was. Na haar schooltijd viel zij in de klauwen van de gelovigen en sloot zich al gauw bij hen aan; weer eens een goed voorbeeld hoe de gelovigen de mensen in hun giftige netten vingen.

Ik ging ook naar de kantoren van de 'Petropawlowsk Prawda' en informeerde daar naar haar en haar collega's. "Ze is een uitstekende kracht", zei een van haar superieuren. "We hebben nog nooit moeilijkheden met haar gehad. Ze is vriendelijk, betrouwbaar en doet haar werk prima." Dat soort verslagen kon ik nooit zo goed begrijpen. Bij andere werknemers hadden we te maken met dronkenschap, diefstal van goederen, luiheid of onbekwaamheid. Maar altijd wanneer ik een politieverlag over een gelovige moest maken, bevatte dit woorden als. ' "uitstekende kracht" of "zeer goede staat van dienst" of "zeer betrouwbaar" of "nimmer dronken." Eén ding stond wel vast bij de gelovigen. ' het waren serieuze en harde werkers. Daar verbaasde ik me steeds weer over. Ik werd echter niet betaald om me te verbazen, maar om te handelen.

"Wat wilt u van haar weten?" vroeg men mij toen ik zei inlichtingen over haar te willen hebben.

"We troffen haar tot tweemaal toe aan bij geheime kerkdiensten. Ze is een gelovige."

Er ging een schok door de overige werknemers en ze keken elkaar eens aan. Het was net alsof ik had gezegd dat ze melaats was of een massamoordenaar. "Nu u het zo zegt", merkte iemand op ... en toen kwam er een stroom van klachten los. Ze draaiden om als een blad aan de boom en wisten opeens geen goed woord meer over haar te zeggen.

Ik liet een boodschap op haar bureau achter om zich op een bepaald tijdstip bij mij op

het politiebureau te melden. Een bei zoek aan het bureau zou haar vast en zeker intimideren en dat was ook mijn opzet.

178

Aarzelend kwam ze binnen en ging op de stoel voor mijn bureau zitten. Ik zag dat ze bang was. 'Wat is het toch een schoonheid!' dacht ik. 'Daar zit ze nu, met haar hoofd omlaag naar de grond te staren.' En ik vroeg haar waarom ze tot de gelovigen behoorde.

"Wat denkt u dat ik ben?" antwoordde ze. "Een alcoholiste? Een prostituée?" Daarop vroeg ze. "Heeft u soms iets verkeerd aangetroffen in mijn staat van dienst?"

"Nee, dat heb ik niet", moest ik haar toegeven.

"Waarom heeft u dan bezwaar tegen mijn persoonlijke gevoelens? Doe ik andere mensen kwaad?"

"Nee", antwoordde ik. "Maar u bent op het verkeerde pad en bemoeit zich met mensen die een groot gevaar betekenen voor ons land." Ik las haar de les en waarschuwde haar dat zij in ernstige moeilijkheden zou geraken als ze op deze wijze doorging.

Tenslotte zag ik in, dat ik haar niet kon overtuigen. Ik waarschuwde haar nogmaals, dat dit in haar dossier vermeld zou worden en dat ze zich nooit of te nimmer meer met gelovigen mocht inlaten.

Ondanks de angst die op haar gezicht stond te lezen, begon ze me te vertellen waarom ze in God geloofde. Ik had gedacht dat de aframmelingen en het verhoor op het politiebureau hun werk gedaan hadden en dat Natasja Zhdanova ons nooit meer last zou bezorgen, maar Natasja was een heel bijzonder meisje.

Terwijl we zaten te praten zag ik de diepe indrukken op haar onderlip door het bijten gedurende het pak slaag dat ik haar had gegeven. 'Zonde', dacht ik. Het litteken ontsierde haar overigens volmaakte gezicht. 'Hadden we elkaar maar onder andere omstandigheden leren kennen', dacht ik, 'voor zo'n meisje zou ik neergevallen zijn!'

Toen ik alles over haar te weten was gekomen wat ik nodig had en klaar was met mijn gepreek, stuurde ik haar op korte en ruwe toon weg; dat hoorde bij de intimidatie. Ik feliciteerde mezelf met mijn prestatie.

Ongeveer een week daarna werden we weer naar het hoofdbureau van politie geroepen voor een actie tegen *een geheim kerkgenootschap*.

Ik volgde mijn gebruikelijke methode om de bewuste plaats die me op de kaart was gewezen te vinden.

Deze geheime bijeenkomst zou plaatsvinden in een huis in de Pograshnystraat. Met ronkende motor reden we weg in de politietruck. We waren dit keer maar met z'n zessen.' Alexander Guljajev, Wladimir Zelenov, Anatoly Litowsjenko, Victor Matwejev, Nicolas Olysko en ik.

Toen we bij de ontmoetingsplaats gearriveerd waren, zette ik weer posten uit om de straat te blokkeren. Daarna stormden we met zwaaiende knuppels het huis binnen.

De gelovigen begonnen zich verbijsterd en geschokt door de kamer te verspreiden om zich tegen de regen van slagen te beschermen. Maar de ruimte was klein en met acht gelovigen en zes van ons was het propvol. Er was veel lawaai - er werd geschreeuwd en gegild. 'Het zal hier niet lang duren', dacht ik. En toen zag ik in een flits een bekend gezicht. Ik kon mijn ogen niet geloven!

Daar was ze wéér.' **Natasja Zhdanova!** Ook een paar van de anderen hadden haar gezien.

Alex Guljajev ging naar haar toe met een blik van haat in zijn ogen, terwijl hij zijn knuppel hoog boven zijn hoofd hief.

Op dat moment gebeurde er iets wat ik nooit verwacht had. Zonder enige waarschuwing sprong Victor tussen Natasja en Alex in en keek hem recht in de ogen.

"Scheer je weg!" schreeuwde Alex kwaad,

Victor deed echter geen stap opzij; hij hief zijn knuppel op en zei dreigend.' "Alex, blijf van haar af! Niemand mag haar aanraken!"

Ik luisterde vol verbazing. Hier stond Victor, een van mijn wreedste medewerkers en beschermde een gelovige! "Ga weg!" schreeuwde hij tegen Alex. "Ga weg of je krijgt een pak op je donder."

Hij beschermde Natasja, die in elkaar gedoken op de grond zat.

"Je wilt haar voor jezelf hebben, is het niet?" schreeuwde Alex kwaad.

"Nee", schreeuwde Victor terug, "maar ze is anders dan anderen en niemand mag haar aanraken! Niemand!"

Ik moest hier snel tussenbeide komen. Alex' driftige natuur zou alleen maar tot vechtpartijen kunnen leiden. "Kijk daar eens, Alex", schreeuwde ik en wees naar een andere gelovige die probeerde te ontvluchten. "Grijp hem!" Alex liet zich afleiden en ging op de man af. Ik slaakte een zucht van verlichting.

Victor stond nog steeds met gespreide armen om Natasja te beschermen, Alex of wie dan ook tartend een stap in haar richting te doen.

Natasja stond nu achter Victor en begreep niet wat er aan de hand was. Dit was niet de soort behandeling die ze van deze groep verwacht had. Ik knikte naar haar en gaf haar een teken dat ze weg kon gaan. Ze draaide zich om en liep hard weg. De wachten beduidde ik haar met rust te laten.

Het was een van de weinige keren in mijn leven, dat ik werkelijk diep geroerd was, net als toen mijn vriendje Sasha stierf in Barysevo. Werkelijk, die Natasja h ad iets! We hadden haar geslagen, gewaarschuwd en gedreigd. Ze had ongelooflijk moeten lijden, maar toch was ze er weer. Het was zelfs Victor opgevallen en ook hij was er ontdaan van. Ze had iets dat wij niet kenden. Ik had z o wel achter haar aan willen rennen en vragen.' "Wat is het toch?" Ik wilde met haar praten maar ze was weg. Dit heldhaftige Christenmeisje, dat toch zoveel had geleden door ons toedoen, ontroerde me en verontrustte me tevens.

Kort daarop verliet Natasja Kamsjatka om terug te gaan naar haar huis in de Oekraïne. Belachelijk gemaakt en bespot door haar medewerkers bij de krant werd het leven haar ondraaglijk.

Ik zond haar dossier naar de Communistische Jeugdbond in haar woonplaats in de Oekraïne, met daarbij een uitvoerig verslag van haar leven als gelovige.

Vreemd genoeg was ik verdrietig omdat ze was weggegaan. Voor het eerst had ik het gevoel dat de gelovigen misschien toch niet de gekken en vijanden waren, waarvoor ik hen had aangezien. Natasja had mijn ideeën over gelovigen radicaal veranderd.

HOOFDSTUK 17

POLITIE-ACTIES

De eerste dag van de maand mei, 'Eén mei-dag', wordt in het Rusland gevierd met vele festiviteiten, picknicks en parades. Het is ook de dag waarop de mensen de kerkhoven bezoeken om kransen en bloemen te leggen op de graven van hun familieleden en vrienden.

Die dag in 1970 kreeg ik een telefoontje van Nikiforov met, een beetje eigenaardig verzoek. "Kourdakov", zei hij opgewonden, "roep de lui van de militaire kapel bij elkaar en ga dan naar de begraafplaats aan de zuidkant van de stad."

Met het muziekkorps naar het kerkhof? Was Nikiforov gek geworden?

"Wat is daar dan aan de hand?" vroeg ik, in de hoop dat hij niet aan mijn stem kon horen hoe ik over dat plan dacht.

"Het gaat om gelovigen. Er zijn daar een paar honderd samengekomen; ze hebben een orkestje en een muziekkorps die geestelijke liederen spelen."

"Wat wordt er dan van ons verwacht? Dat we eraan meedoen?"

"Het is nu geen tijd om grapjes te maken, Kourdakov", zei Nikiforov op ijskoude toon. "Ga nu maar zo snel mogelijk met je muziekkorps daar naar toe. Stel je op vlak naast de gelovigen en speel zo hard je kunt."

'Oh, is dat de bedoeling', dacht ik. We moesten hun gezang verstoren door het te overstemmen. Ik vond het een gek plan, maar het kon toch wel leuk worden. Ondanks alles had ik bewondering voor de gelovigen. Dit nieuwe bravourestukken was werkelijk goed gevonden.' een bijeenkomst op het kerkhof op zo'n drukke dag als één mei-dag zou groot opzien baren. Ze wisten dat ze op honderden omstanders konden rekenen en dat wij het wel uit ons hoofd zouden laten hen bij zo'n gelegenheid te arresteren. Wat een vermetele troep!

Ik riep zoveel leden van de militaire kapel bij elkaar als op zo'n korte termijn mogelijk was, laadde ze in de truck die Nikiforov naar ons had toegestuurd en reed weg naar het kerkhof.

Ik kon maar een paar muzikanten ontdekken toen we er aankwamen, want er had zich een enorme menigte omheen verzameld. Het waren meestal voorbijgangers die bij de oploop stil waren blijven staan om naar de meer dan tweehonderd gelovigen te kijken. Midden in de groep speelden een paar muzikanten Christelijke liederen op hun muziekinstrumenten.

Ons muziekkorps begon zich een weg te banen door de menigte. De mensen wilden muziek horen, dan zouden ze ook muziek krijgen! "Hierheen, hierheen!" schreeuwde ik. "Laat ons door! Achteruit", zei ik tegen de mensen terwijl we opdrongen naar de gelovigen. Toen we dicht genoeg bij waren, beval ik de band te gaan spelen. Er klonken harde soldatenliederen. Zowel onze instrumenten als de muzikale bekwaamheid van ons muziekkorps waren stukken beter dan die van de gelovigen. "Harder", schreeuwde ik. "Harder! Overstem ze!"

We speelden de 'Internationale' en andere communistische en Sowjet volksliederen en kwamen gemakkelijk boven de Christelijke liederen uit.

Toen de band eenmaal aan de gang was, namen enige leden van de politionele actiegroep die ik had meegenomen, foto's van de gelovigen om hun identiteit vast te stellen. Al die tijd liep ik kwaad rond omdat ik geen gelegenheid kreeg om iets tegen hen te ondernemen met al die mensen erbij.

"Trek je er maar niets van aan, Sergei", zei Victor die mijn teleurstelling en frustratie zag. "Later vereffenen we de rekening wel weer. We weten nu wie het zijn."

Maar voor het moment moesten we lijdelijk toezien hoe deze niet te stuiten gelovigen op het kerkhof doorgingen met hun activiteiten. We konden niets doen met al die vakantiegangers erbij. Toen we van alle gelovigen een foto genomen hadden, gaf ik tenslotte het muziekkorps opdracht de zaak in te pakken in de vaste overtuiging dat de betrokkenen hun lot niet zouden ontgaan.

We hoefden niet lang op een gelegenheid te wachten. De overvallen op geheime kerkbijeenkomsten volgden elkaar snel op met een gemiddelde van eens in de vier dagen. Sommige overvallen waren niet gericht op het verstoren van bijeenkomsten van de geheime kerk, maar om Christelijke lectuur te zoeken en buit te maken, die het land was binnengesmokkeld of illegaal door de gelovigen was gekopieerd.

Ik vroeg me vaak met verbazing af.' 'Hoe kan het onbetekenende gekrabbel in een kinder-schoolboekje nu zo'n grote bedreiging voor de Sowjet-Russische staat betekenen?' Ik kon het gevaar er niet van inzien, maar Nikiforov verzekerde me steeds dat het er wèl was.

'Nu, als hij dan zo graag die geschriften wil hebben, dan zullen wij wel zorgen dat hij het krijgt.' We hadden genoeg ge vonden. Wat we regelmatig tegenkwamen was iets dat eruit zag als een tijdschrift; het werd vervaardigd op een hectograaf, ergens in de Oekraïne, duizenden kilometers van ons verwijderd, en aan de gelovigen in ons deel van Siberië gestuurd. Toen ik voor het eerst zo'n exemplaar zag dacht ik.' 'Eindelijk gaan ze georganiseerd optreden'.

Via contacten en communicatie met andere Christenen in de Sowjet-Unie ontvingen de gelovigen in Kamsjatka vaak literatuur. Eens kreeg Nikiforov een exemplaar van zo'n hectograaf-tijdschrift in handen, dat ik mee teruggebracht had van de een of andere overval.

Hij zwaaide het heftig heen en weer en tierde.' "Zie je wel! Ze hebben relaties met gelovigen in Bakoe, de Oekraïne, Kiew, Leningrad, overal! Het is een door het hele land verbreide samenzwering om onze levenswijze te vernietigen!"

Hij bleef maar razen en tieren.

Geheime lectuur is een manier van leven in Rusland. He betreft niet alleen geheime, handgeschreven - 'samizdat' Christelijke lectuur, maar ook werken van beroemde schrijvers, die niet openlijk in Rusland gepubliceerd mogen worden, b.v. van *Alexander Solzjenitsyn*. Aangezien alle literatuur streng gecensureerd wordt door de regering, verspreidt een grootscheepse, bloeiende 'samizdat'-organisatie handgemaakte kopieën of getypte manuscripten van verboden boeken, novellen en verhalen door geheel Rusland. Hoewel ze streng verboden zijn, zijn ze bijzonder in trek bij sommige officieren en cadetten van de marinebasis. Dit was mij bekend en ik had zelf wel eens een paar van die werken gelezen. Solzjenitzyns boeken gingen bij de cadetten van hand tot hand.

De gelovigen hadden zo'n zelfde organisatie gevormd, ontdekte ik. Ze distribueerden getypte of met de hand gekopieerd Bijbelgedeelten. We ontdekten ook enige nieuwe Bijbels in pocetformaat, gedrukt door buitenlandse firma's, die op een o andere wijze ons land waren binnengesmokkeld. Ik wist dat een speciaal opgerichte afdeling van de organisatie in Moskou naar wegen zocht om het smokkelen van Bijbels naar Rusland tegen te gaan. Wat ze precies deden weet ik niet, maar het lukte hun blijkbaar niet erg goed.

Ik vond al die lectuur maar waardeloos; ik probeerde wel eens wat te lezen maar het sprak me totaal niet aan. Bij een van de overvallen trachtte ik eens een boekje uit de handen van een gelovige te graaien, een grote zwaargebouwde man, die - als hij dat

had gewild - het me best moeilijk had kunnen maken. Ik kon hem natuurlijk wel een pak ransel geven, maar gemakkelijk zou dat niet gaan.

Hij stond daar met die papieren in zijn hand of het het kostbaarste in de wereld was. Herhaalde malen sloeg ik hem in het gezicht, maar hij bleef ze vasthouden. Eindelijk raakte ik hem hard in de onderbuik, waarop hij dubbelsloeg, naar zijn maag greep en de papieren liet vallen. Ik raapte de bladzijden op en wierp er een blik in. Waarom hechtte de gelovige daar zo'n waarde aan? Voor ons betekende het minder dan niets.

Eens op een dag in 1970 werd ik op het politiebureau ontboden omdat Nikiforov me wilde spreken. "Kijk eens wat we hebben, Kourdakov", zei hij, en hij wees op een geheim tijdschrift, dat door de gelovigen erg primitief was gedrukt op een geheime stencilmachine.

"Waar komt dat vandaan?" vroeg ik.

"Dat hebben we van een van onze spionnen gekregen, en hij vertelde ons erbij waar we nog meer konden vinden", zei hij, buiten zichzelf van opwinding.

Nikiforov, de mensenjager, voelde zich altijd het prettigst als hij gelovigen op het spoor was. Ik kon zijn enthousiasme voor het werk niet altijd delen. Ik was bezig mijn carrière op te bouwen bij de Partij, veel geld te verdienen en al doende was ik het leven van een politie-officier prettig gaan vinden. Het leven van een politie-officier leek me aantrekkelijker dan dat van een legerofficier.

"Kom eens hier, Kourdakov", zei Nikiforov. "Ik wil je iets laten zien."

We liepen naar de kaart en hij zei: "Hier is het", en hij wees naar Partisanstraat nummer 64.

"Van wie is dat huis?" vroeg ik.

"Er woont een gelovige, een weduwe, Annensjenko genaamd. Ze woont daar samen met haar dochtertje. Dan heeft ze nog een andere dochter, Maria, een meisje van een jaar of tweeëntwintig, maar die woont ergens anders. Nu denken we dat de weduwe het hier allemaal heeft opgeslagen", - hij tikte op de kaart - "of in het huis waar haar dochter woont."

"Wanneer wilt u dat we erheen gaan?" vroeg ik.

"Morgenavond."

"Met hoeveel man?"

"Vier is wel genoeg. We moeten een beetje aan ons budget denken, weet je", zei hij met een lach.

De procedure voor de overvallen om lectuur te krijgen verschilde een beetje van die, waarbij we geheime kerkbijeenkomsten verstoorden. Om de schijn van legaliteit te bewaren lieten we één politie-officier in uniform naar het huis gaan dat doorzocht diende te worden. In de buurt van het bewuste huis hield hij drie of vier 'kameraden' aan en deze 'ongeïnteresseerde voorbijgangers' gingen dan met hem mee om hem bij het onderzoek gade te slaan. Ze waren dus aanwezig als 'niet-geïnteresseerde burgers' die toekeken bij het werk van de officier die met het onderzoek was belast, zodat niemand later kon zeggen dat de officier iets had gestolen. Wij vonden dit een giller. Maar we moesten nu eenmaal de voorschriften in acht nemen. We hadden nu al vele overvallen gepleegd op zoek naar lectuur en daarbij altijd dezelfde procedure gevolgd. Ik trof de politie-officier aan, die in uniform was en het 'onderzoek' zou leiden. Die politiemans was in feite alleen maar camouflage, want alleen ik was verantwoording schuldig aan Nikiforov.

De officier, drie van mijn mannen en ikzelf stapten in de politietruck en reden naar

een punt, niet ver gelegen van het kruispunt Pogranichnaja-Partisanstraat, bovenop een heuvel, vanwaar men een uitzicht had over de baai. In deze buurt staan vele kleine huisjes met witte muren. Op de hoek sprongen we allemaal uit de truck; wij, de onschuldige 'voorbijgangers', bleven buiten op straat staan, terwijl de officier naar de voorkant van het huis liep en op de deur klopte. Er deed een vrouw van ongeveer vijfenveertig jaar open.

"Ik kom huiszoeking doen", zei de officier. "We hebben gehoord dat u hier illegale lectuur hebt."

Hierop draaide hij zich om en wees naar ons. "Dat zijn een paar burgers die toevallig voorbijkwamen en ik heb hun gevraagd om getuige te zijn bij de huiszoeking, overeenkomstig de wet."

We liepen het huis binnen en ik keek er eens rond. Het was weer zo'n typisch klein huisje, dat kenmerkend is voor de gelovigen, met schamel meubilair. Het was best te begrijpen waarom gelovigen zo eenvoudig leefden. 'als iemand gedoodverfd was als gelovige, werd hij behandeld als een melaatse en kwam alleen maar in aanmerking voor de minste baantjes, die haast niet betaald werden.

"Zoek hier maar eens, mannen", zei hij, want we hoefden nu niet langer voor te wenden dat we onschuldige voorbijgangers waren; we hielpen hem dus bij het onderzoek.

"Bent u een gelovige?" vroeg ik de bewoonster.

"Inderdaad, dat ben ik", zei ze. "Ik geloof in God. Maar ik heb géén lectuur, als u daar soms naar zoekt."

"Dat zullen we zelf wel uitmaken!" zei ik scherp.

"da", ging zij verder, "ik ben een gelovige. Neem me maar gevangen als u dat wilt." Ze zei het bijna uitdagend.

Ik keek eens naar de vrouw. 'Wat een moed', dacht ik.

We begonnen te zoeken. We rukten de kast open waarbij de kleren overal heen vlogen. We maakten koffers open, scheurden kussens kapot, sneden matrassen open en haalden het huis, kamer voor kamer, overhoop. Daarna sloegen we ook nog de resterende meubelen kapot. Toen riep ik. "Nou ... hier is niets."

'Misschien heeft ze het onder de vloer verborgen', dacht ik, 'zoals ik eens een buks had verstopt in Barysevo'. De officier had een koevoet en een bijl bij zich en daarmee begonnen we één voor één de planken van de vloer los te wrikken. Weldra lag de halve vloer van de arme vrouw open. Een van ons groepje sprong in het enorme gat naar beneden en zocht zorgvuldig met zijn zaklantaarn of hij iets kon ontdekken.

"Hier beneden is ook niets", riep hij eindelijk.

"Ga mee", riep ik, "er is niets hier. Laten we maar weer weggaan!"

Woedend en mopperend liepen we met grote passen naar buiten, terwijl het huis totaal vernield was. Dat moest zij maar weer in orde zien te krijgen.

Zo'n behandeling was heel normaal en pasten we vaak toe hij de overvallen op zoek naar lectuur. Het kon ons niets schelen; die mensen betekenden niets voor ons. Wat konden ze ook doen; klagen bij de politie? Wij waren immers de politie! Achter ons om naar een hogere instantie gaan? Natuurlijk of niet, want wij deden dit op bevel van de hogere instanties! Ze konden helemaal niets ertegen doen, dat wisten wij en we handelden dienovereenkomstig.

Weldra waren we terug op het politiebureau en meldden ons bij Nikiforov. Tijdens ons verhaal bleef hij maar naar buiten te kijken, terwijl hij met zijn vingers op de tafel zat te trommelen "Ik vraag me iets af", zei hij peinzend. "Ik weet dat zij iets te maken heeft met het verstrekken van lectuur aan de gelovigen. Ik vraag me alleen af of het

misschien bij haar dochter kan zijn, die niet meer thuis woont."

"Die zal dan inmiddels wel door haar moeder gewaarschuwd zijn", zei ik.

"Ja natuurlijk", stemde Nikiforov toe, "en ze is dus op haar hoede ... Ik heb het!" zei hij na een poosje. "Jullie tweeën", zei hij, op Victor Matwejev en mij wijzend, "leggen een hinderlaag. Vang haar op bij haar huis; doe net alsof jullie vissers of zeelui zijn, die een poosje aan de wal verkeren. Begin dan een praatje met haar en laat af en toe doorschemeren dat j eens iets wilt weten over God. Die stomme gelovigen wille wel met iedereen over God praten, als ze denken dat ze iemand kunnen bekeren."

"Dat zal misschien wel lukken!" riep ik uit, opgewonden bij het idee van een beetje komedie bij ons politiewerk.

Nikiforov sloeg zijn dossier na en zei even later.' "Ze heet *Maria Annensjenko*." Hij gaf ons haar adres en nog wat mee gegevens. "Ze werkt in een kruidenierswinkel en gaat iedere dag om zes uur naar huis. Loop dus maar die route ..."

Victor en ik gingen om ongeveer vier uur die middag van.' het politiebureau weg. We hadden nog twee uur om uit te vinden hoe we Maria Annensjenko het best in een hinderlaag konden lokken. Om half zes ongeveer gingen we naar de bushalte waar ze een half uur later uit de bus zou stappen, op weg van de winkel naar huis.

"Luister goed", zei ik tegen Victor, "we worden verondersteld zeelui aan wal te zijn. We zijn bijna verdronken en die ervaring bracht ons ertoe over God te gaan nadenken en nu willen we haar vragen ons God te helpen vinden door middel v wat lectuur. Dat doet ze vast wel! En als ze dan de lectuur t voorschijn haalt, nemen we haar gevangen. Geen probleem!"

"Geweldig", zei Matwejev, die wel voelde voor deze acteursrol. "Maar ga niet te gauw op je doel af, anders wordt ze achterdochtig."

We hingen wat rond bij de kiosk waar Maria weldra uit de bus zou stappen. Inderdaad stopte de bus daar even later en een meisje, dat we gemakkelijk herkenden van de foto die Nikiforov ons had laten zien, stapte eruit en begon in de richting van haar huis te lopen. "Ga mee", zei ik tegen Victor.

We liepen stap voor stap achter haar aan en met haar mee. Om het meer aannemelijk te maken dat we matrozen waren, hadden we een paar slokjes wodka genomen en toen we, elk aan een kant, naast haar waren gaan lopen, zei ik vrolijk.' "Hee, schoonheid! Mogen we een eindje met je meelopen?"

"Nee, dank u wel", zei Maria koeltjes.

Ik bekeek haar eens goed. Ze was niet onaantrekkelijk, maar wel alleedaags en ze leek nogal ernstig. Victor zei plagend, terwijl hij zijn arm om haar schouders sloeg.' "Kom baby, laten we naar je huis gaan om iets te drinken en daarna ergens gaan dansen. Lijkt je dat geen leuk idee?"

Toen we naast haar bleven lopen werd ze wat verlegener en zei.' "Nee dank u, ik drink niet en ik wil ook nergens heen." Ze probeerde ons op allerlei manieren te ontmoedigen, maar we weken niet van haar zijde.

"We willen alleen maar een beetje met je praten, iets drinken en wat plezier maken. We zijn zeven maanden op zee geweest om te vissen en nu willen we wat praten en een beetje bijkomen."

Ze was niet op haar gemak nu en zei.' "Het ziet ernaar uit dat jullie al een beetje teveel op hebben."

Denkend dat ze wat toeschietelijker werd, zei ik.' "We weten best dat we teveel gedronken hebben, maar we kunnen er niet mee ophouden. Trouwens, waarom zouden we ook; is er iets beters in het leven?" Hiermee gaven we haar de kans om over God te praten, maar ze trapte er niet in. "Zolang we volwassen zijn, zijn we al vissers",

gingen we door, "onze ouders en grootouders waren allemaal gelovig. Nou ja, wij hebben ook wel eens over God nagedacht, maar de beste vriend van een zeeman is toch de wodka."

Ze draaide zich om en keek naar ons alsof ze zich wilde overtuigen dat we inderdaad vissers waren. Inmiddels ware we bij de voordeur gekomen van een bouwvallig klein huisje "Hier woon ik", zei ze. "Ik moet nu naar binnen." Ze bleef even bij de deur staan wachten om te zien of we weg zoude gaan.

"Mogen we niet even binnenkomen, alleen maar om vlug even iets te drinken en wat te praten?" zeiden we, terwijl we dicht bij haar gingen staan. "Hoe heet je eigenlijk?"

"Maria", zei ze. Ze opende de deur en we gingen mee naar binnen, zonder uitnodiging. Eenmaal binnen gingen we zitten, in het kleine tweekamer-huisje.

"Wie kan me nu eens iets wijzer maken over levensvraag., stukken?" zei ik, me meer dronken voordoend dan ik in werkelijkheid was. "Vraagstukken over God, andere belangrijke dingen en zo? Die gaan een simpele zeeman boven z'n pet."

Ze was zich inmiddels met iets gaan bezighouden. Ik wierp een snelle blik naar Victor en schudde mijn hoofd alsof ik wou zeggen. "Het zal niet zo makkelijk gaan!"

We hadden een fles wodka meegebracht, die Victor nu op" tafel voor ons neerzette.

"Breng ons eens een paar glazen, Maria", zei ik. Ze haalde ze, zette ze neer en we schonken een borrel in. Toen ze even de kamer uit was, boog ik me naar Victor over en fluisterde. "Dat is een pienter - een erg bijdehand, meisje. We zullen iets beters moeten verzinnen willen we haar zover krijgen. Denk je dat ze in de gaten heeft dat we van de politie zijn?"

Voordat hij kon antwoorden, kwam ze de kamer weer binnen en ik zei. "Ach Maria, zoals je ziet hebben we geen wodka meer. Wees eens een lief meisje en ga voor ons naar de winkel om een nieuwe fles te halen. Alsjeblieft, Maria", smeekte ik met een vriendelijk gezicht. Ik geloof dat ze op dat moment ons verhaaltje dat we matrozen waren, slikte. Ze wilde tenminste weg gaan en ik gaf haar wat geld.

Ze was de deur nog niet uit of we sprongen overeind en begonnen naar lectuur te zoeken. We keken in de kasten, onder de bedden, overal waar we maar dachten iets te kunnen vinden. Als ze al iets had was het goed opgeborgen. We legden alles zorgvuldig op de plaats terug zodat ze geen argwaan zou krijgen. Ik had het liever net zo als bij haar moeder gedaan, hier mochten we ons werkelijke doel niet verraden. Victor bleef bij het raam op de uitkijk staan, terwijl ik alles doortocht. Maar nergens vond ik lectuur.

"Ga zitten, Sergei", zei Victor, "daar komt ze weer."

Vlak daarop kwam ze binnen, liep de kamer door en zette de fles wodka op tafel. Ik kon aan haar zien dat ze zich iets meer op haar gemak voelde en was er nu zeker van dat ze ons verhaaltje geloofde. Ik gaf Victor een knipoog.

We zetten de fles nu regelrecht aan onze mond en ik begon mijn verhaal. Hoe we naar Japan gevaren waren, naar Vietnam, langs de kust van Californië, naar Canada en Hawaii. Het was een prachtig relaas met levendige en kleurige bijzonderheden. Victor zat stil naar mijn wilde avonturen te luisteren en kon zijn lachen nauwelijks bedwingen. Daarna kwam hij met een verhaal over zijn zeven maanden op zee. Hij deed het niet slecht, maar mijn verhaal was beter, vond ik zelf.

Nikiforov, vooruitziend als altijd, had ons een flink pak bankbiljetten gegeven, waarmee we de indruk moesten wekken dat we zojuist van de boot kwamen met enige maanden soldij in onze zak.

"Kom", zei ik, "het geld brandt een gat in onze zakken en alles wat we willen is

plezier maken. Ga mee wat drinken en eten."

Toen begon ik een ander verhaal te vertellen over hoe ik eens van boord was gevallen en bijna verdronken. In het aangezicht van de dood, zo vertelde ik haar, besepte ik dat er meer in het leven moest zijn en begon ik over God na te denken. Maar hoe kon ik Hem vinden - dat was de grote vraag, waar ik maar steeds over piekerde. Ik ging zelf het verhaal hoe langer hoe meer geloven, al was het dan een grove leugen, terwijl Victor niet wist waar hij kijken moest.

"Toen ons schip in de haven kwam", zei ik, "was ik er vast van overtuigd dat ik een waarschuwing had gekregen en dat ik God moest zien te vinden."

Ik draaide me om, keek haar zo ernstig mogelijk aan en vervolgde.' "We hebben overal gezocht, maar niemand kon ons iets over God vertellen. Weet jij iets over Hem? Misschien heb je wel een paar boeken of tijdschriften of iets anders dat ons kan helpen de weg naar God te vinden?"

Het hoge woord was eruit; hoe zou zij reageren? Ze was beslist niet gek.

"Als je het dan zo ernstig meent met je plannen over God, waarom drink je dan? Waarom leef je met alcohol?"

Nou had ze me te pakken! Een pienter meisje! Maar geen enkele vrouw zou me klein kunnen krijgen, dus antwoordde ik.

"Als je eenzaam bent, is wodka goed gezelschap. Maar als ik wist hoe ik God kon vinden zou ik dat spul niet meer nodig hebben, wel? Maar hoe vind ik God?" Ik haalde m'n schouders op. "Niemand lijkt er iets van te weten."

Ik bleef maar doorgaan om haar de gelegenheid te geven m te onderbreken en te zeggen dat zij een gelovige was of om m wat lectuur te geven.

Eindelijk maakte ik een eind aan mij tragisch verhaal door te zeggen.' "Als ik maar iemand kon vinden die me de weg naar God wees of me wat lectuur wilde geven; ik zou mijn rechterarm ervoor over hebben."

Ik wachtte op haar antwoord. Victor en ik keken naar haar Ze bewoog zich even; zou ze in het aas bijten? 'We zijn er' dacht ik, 'het lukt'.

Zo gauw ze de lectuur tevoorschijn haalde zouden we haar arresteren, naar Nikiforov brengen en hem vergasten op het verhaal waarmee we haar gestrikt hadden.

"Lectuur heb ik niet", zei ze, "maar ik weet zeker dat als; jullie blijven zoeken, je God ergens zult vinden."

Victor en ik keken elkaar aan; we wisten dat we de strijd verloren hadden en daarom konden we net zo goed weggaan.

Lallend zeiden we.' "Goeienavond", dankten Maria voor de ontvangst en liepen naar buiten.

Toen we op straat waren zei Victor.' "Sergei, dat was een geweldig verhaal. Je had me bijna overtuigd dat je een gelovige was. Wees maar blij dat ik je niet gevangen genomen heb!",

Ik begon eerst te lachen, toen te vloeken en zei.' "Wat moeten we nu tegen Nikiforov zeggen?" Hij had gezegd.' "Er staan; hier twee gevangencellen op moeder en dochter te wachten Breng me alleen maar een beetje lectuur, dan pakken we ze allebei op en zorgen dat we ze kwijtraken!" Nikiforov's cellen zouden nu leeg blijven. Hij zou woedend zijn, daarvan waren we overtuigd.

Terug op het politiebureau vertelden we hem aarzelend ons verhaal. Eerst wist hij zijn woede nog te beteugelen maar opeens barstte hij los. "Daar is me zo'n stom wijf jullie te slim af geweest!" schreeuwde hij. Hij kon gewoon niet geloven dat zoiets mogelijk was.

Die avond waren mevrouw Annensjenko en haar dochte Maria aan Nikiforov ontsnapt, maar ze zouden niet vrij blijven. Uiteindelijk zouden ze toch wel om de een of andere reden gegrepen worden en naar de vrouwengevangenis in Magadan gezonden.

"Kourdakov", zei Nikiforov op een dag, "jouw actiegroep is een van de beste. Ik heb van het hoofdkwartier inlichtingen gekregen dat je het beter doet dan de meeste andere groepen, waar ook in het land. Jouw groep staat bovenaan."

Ik was blij met deze woorden omdat die lof, gevoegd bij mijn succesvolle functie als leider van de grootste Jeugdbond in de provincie, belangrijk was voor mijn loopbaan. Iedereen die in de Sowjet-Unie wilde opklimmen, moest een constant goede staat van dienst hebben, en dat was waarnaar ik streefde. Nikiforov's prijzende woorden versterkten mijn verlangen om uit te blinken en ik deed dubbel hard mijn best daartoe. En mijn mannen reageerden daarop met nog meer wreedheid.

Eens op een avond kwamen we in een huis in de zuidelijke buitenwijken van Petropawlowsk, waar we een groep gelovigen overvielen die op de een of andere manier vlak van tevoren de reuk hadden gekregen van onze komst.

Toen we er aankwamen en de deur binnenstormden met zwaaiende knuppels, hadden drie van hen al kans gezien te verdwijnen en de anderen wilden hun voorbeeld volgen. We trokken verschrikkelijk van leer, sloegen hen tegen de grond en begonnen hen af te ranselen. Er was een oude man bij met grijs haar die niet zo vlug meer kon weggelopen. Alexander Guljajev kreeg hem te pakken, liet hem als een tol ronddraaien en zei: "Goed zo, opa."

De oude man bewoog zijn lippen en mompelde een paar woorden van een gebed, althans zo kwam het mij voor.

"Dus jij wilt tegen God praten!" zei Alexander. "Dan zal ik je wel eens laten zien hoe je dat moet doen. Misschien wil je wel regelrecht naar God toe!"

Hij rammelde hem ruw door elkaar, stootte zijn knie in de maag van de man en gaf hem een karateslag achter in de nek. ***Drie dagen later overleed de oude man aan zijn verwondingen.***

Onze groep ontwikkelde ook allerlei verfijningen bij de wrede behandelingen. We gebruikten de zogenaamde 'vlugge techniek' als we een overval snel wilden beëindigen en de gevangenen haastig naar het politiebureau brengen. Wanneer we wat met de gelovigen wilden rondsollen en plezier maken, gebruikten we onze 'langzame techniek', waarbij we ervaring opdeden op het gebied van boksen of judo.

Als we op weg gingen naar overvallen vroeg Victor me wel eens: "Wat wordt het, Sergei, vlug of langzaam?"

Ik liet er dan even m'n gedachten over gaan en zei wat het zou worden, Soms waren de jongens het met me eens, maar soms ook niet. "Nee, laten we het wat vlugger afhandelen", stelden ze vaak voor, "dan kunnen we daarna nog wat pret maken met de meisjes."

De vlugge techniek bestond meestal uit karateslagen en judoworpen, waarbij Wladimir en Victor, onze bokkers, hun, harde slagen toepasten. Ze wisten precies waar en hoe ze moesten slaan, zodat elke gelovige met één klap buiten gevecht gesteld was.

Na iedereen verslagen te hebben sleepten we dan de leiders in de truck en reden naar het politiebureau om onze vracht te lossen. Daarna gingen we zo vlug mogelijk naar de een of andere bar of club.

Het was deze snelle techniek die resulteerde in de ernstigste blessures bij de gelovigen.

Er stierven twee vrouwen aan hun verwondingen na een van de overvallen. Ik hoorde van hun dood toen ik een oproeping had gekregen om voor het gerecht te verschijnen voor een proces, waarbij een vrouw geweigerd had haar dochter een speciaal Jeugdbond-insigne te laten dragen. De moeder werd beschuldigd van 'contra-revolutie', ze was een staatsvijand. De rechter verzocht haar een verklaring; voor haar gedrag te geven. Ze vertelde hem hoe haar tante was overleden aan verwondingen opgelopen tijdens een geheime kerkdienst, die overvallen was door een soort politionele straatschendersgroep, zoals zij ons beschreef. Ze vervolgde.' "Daarom ben ik besloten dat - als mijn tante stierf voor haar geloof - het minste dat ik doen kan om haar te eren, is pal te staan voor mijn eigen geloof en ik zal daarom dan ook niet toestaan dat mijn dochttertje het embleem draagt van degenen die mijn tante vermoordden."

Het moest mijn groep geweest zijn die haar tante gedood had; wij waren tenminste de enigen die zulke acties uitvoerden.

Het gerechtshof stopte de zaak in de doofpot en het rapport werd nooit uitgebracht. ***Maar het was weer een bewijs dat verschillende mensen stierven door de slagen die hun door ons werden toegebracht.*** Soms verwondden we hen erger dan de bedoeling was, wat dan een gewelddadige dood tengevolge had of blijvende invaliditeit. Soms ook was zoiets het gevolg van het mes dat Sergei Kanonenko gebruikte voor het werk.

We hadden echter geen wroeging. Hoe bloediger de overvallen, hoe meer gelukwensen van Nikiforov. Van iedere overval maakten we een nauwkeurig verslag voor hem en dikwijls ging hij ook met ons mee wanneer we een onderzoek instelden naar de personen die op de bijeenkomst aanwezig waren.

Een overzicht van de opgelopen verwondingen en gevallen met dodelijke afloop werd naar Moskou gezonden, maar we kregen nooit één blijk van afkeuring. We waren nu niet direct een troep straatschenders en anarchisten die misbruik maakten van hun gezag; zowel Nikiforov, onze hoogste chef, als de Gorkom en Moskou waren op de hoogte van elke stap die we deden. We hadden de bewijzen dat Moskou ook kennis nam van de rapporten, want vaak lichtten functionarissen in Moskou er iets uit voor nader commentaar.

Van lieverlede werden de overvallen talrijker en ook gewelddadiger. Dit trof voornamelijk de oudere mensen, die vreselijk geslagen werden of heen en weer geslingerd als stukken meubilair. We maakten daarbij geen onderscheid tussen vrouwen en mannen. Vaak zei Nikiforov.' "Is een vrouwelijke moordenaar minder gevaarlijk dan een mannelijke?" Daarom behandelden we ze allemaal gelijk. Stap voor stap vervielen we tot amoraliteit.

Het begon tot me door te dringen dat dit wreedheidsproces niet beperkt bleef tot een bepaald gedeelte van mijn leven. Het drukte zijn stempel op elk woord en elke daad. Ik begon het te merken aan de manier waarop ik de Jeugdbond leidde en in mijn relatie tot de officieren en cadetten die onder mij stonden. Zelfs een paar van m'n mannen bemerkten de verandering. Een van hen zei me op een dag.' "Sergei, je begint hardvochtig te worden; wat is er met je gebeurd?"

Zijn vraag bracht me tot bezinning en ik vroeg mezelf af.' "Ja Sergei, wat is er eigenlijk met je gebeurd?" De wrede, onverschillige gevoelens die ik had bij de

overvallen, waren langzamerhand ook tot mijn persoonlijke leven doorgedrongen. Ik bemerkte dat ik - wanneer ik mijn dienst had gedaan met de actiegroep - me er niet van kon distantiëren of een andere houding aannemen.

Deze veranderde levenswijze was misschien nog het beste te merken in mijn werk als leider van de Jeugdbond. Probeerde ik voorheen de jonge cadetten nog wel eens te helpen door mijn invloed uit te oefenen wanneer zij fouten begaan hadden, zodat zij hun studie konden voortzetten, tegenwoordig kon het me weinig meer schelen of iemand van de school verwijderd werd of niet of dat zijn carrière voorgoed gebroken was. In het begin was ik me de verandering nog niet zo bewust, maar later bekwam ik een vaag gevoel van algemeen onbehagen met mijn leven, echter zó weinig merkbaar, dat ik niet eens wist wat het precies was. Ik had ook weinig tijd om eraan te denken; de overvallen moesten doorgaan.

Bij het aanbreken van de zomermaanden van 1970 probeerden de gelovigen zich te beveiligen door zich in kleinere groepen te splitsen van acht of tien man, zelden meer. Deze tactiek noopte ons meer overvallen te beramen om hetzelfde aantal gelovigen te bereiken. Ook op andere punten werden de gelovigen waakzamer. Ze gingen buiten wachtposten uitzetten, meestal kinderen, om te waarschuwen wanneer ze iets verdachts zagen. De gelovigen konden dan snel hun Bijbels en andere lectuur verstoppert, alsmede de tape-recorders, waarmee men godsdienst-programma's van buitenlandse radiostations had opgenomen. Soms waren de gelovigen al zó lang van tevoren door de wachtposten gewaarschuwd, dat ze - wanneer wij er arriveerden - allemaal verdwenen waren.

Inmiddels werd er in de stad en de provincie al over onze acties gesproken. Er waren tenslotte slechts 250.000 inwoners in heel Kamsjatka en de afschuwelijke en wrede resultaten van de overvallen die we hielden, begonnen zelfs algemene bekendheid te krijgen.

Dit bracht Nikiforov tot razernij, aangezien hij ons uittrenturen had gewaarschuwd het publiek buiten de activiteiten te houden en te voorkomen dat het praatje rond zou gaan dat er in de Sowjet-Unie geen vrijheid van godsdienst bestond. Er kwamen ook bevelen van Moskou dat er geen enkele ruchtbaarheid aan de acties gegeven mocht worden.

Een ander vervelend aspect van ons werk was, dat hoe hardhandiger we de gelovigen aanpakten, hoe vlugger hun aantal scheen toe te nemen. Nikiforov schatte dat er 30.000 gelovigen in de provincie waren en dat op een bevolking van 250.000 mensen. Wat we er zoal van gezien hadden, zou hij daar best eens gelijk in kunnen hebben. Bij de meer dan honderdvijftig overvallen die ik geleid had, hadden we zelden tweemaal hetzelfde gezicht gezien. Bij vele overvallen zagen we nieuwe bekeerden, het levend bewijs van het vermogen van deze gelovigen om anderen met hun godsdienstige vergif te infecteren.

Om hen te vernietigen moesten er meer overvallen gepleegd worden en daarom was er een nauwkeurig schema voor ons opgesteld. Nikiforov moest er een speciaal bord voor aan de muur hangen, waarop we de overvallen die we gingen doen, konden aanduiden. Ik had vele gesprekken met hem, terwijl we voor dat bord stonden om de betreffende overval te beramen. Dikwijls zei ik: "Deze twee kunnen we vanavond nemen, maar die moeten we voor de volgende week bewaren."

Voor ons was de toename van de bijeenkomsten natuurlijk geweldig. We kregen nog steeds onze vijftientig roebel per overval, of er nu acht mensen aanwezig waren of

twintig.

Een ander feit dat we in 1970 constateerden was dat er meer en meer jonge gelovigen kwamen; bij sommige bijeenkomsten troffen we zelfs kinderen aan. Moskou was zeer verontrust over deze gang van zaken. Men beschouwde het als een gevaarlijk fenomeen, dat een halt toegeroepen moest worden.

Deze grote opwelling van jeugdige belangstelling voor de godsdienst verbaasde me. Ik, als specialist voor de jeugd, dacht dat ik de jongeren in de Sowjet-Unie kende, maar steeds grotere aantallen doken - onverklaarbaar en onophoudelijk -- op in de geheime kerkbijeenkomsten, terwijl zij toch heel goed beseften wat het voor hun carrière en hun toekomst zou betekenen als zij ontdekt werden. Zij waren toch ook voortbrengselen van onze communistische staat en hier waren zij dan en gingen in groten getale tot de godsdienst over!

Ik vroeg me werkelijk af wat de aantrekkingskracht daarvan was. Steeds weer dacht ik aan Natasja; zij was ook 'een van ons', een Sowjet-jongere. Wat zag zij in de godsdienst? Wat vond zij bij God, dat zij die kastijdingen wilde ondergaan?

Ook in Moskou had de belangstelling van de jeugd voor God een snaar geraakt. Er kwamen leiders van de anti-godsdienstorganisatie in Moskou naar Kamsjatka, die speciale studiegroepen oprichtten om ons te leren hoe we ons tegen deze 'zeer gevaarlijke trend' teweer moesten stellen. Uit hun gesprekken maakten we op dat deze zelfde 'gevaarlijke trend' zich ook in alle andere delen van de Sowjet-Unie voordeed.

Onwillekeurig vergeleek ik deze jonge gelovigen met de jongeren waarmee ik in de Communistische Jeugdbond te maken had. Net zoals ik, waren de jonge mensen over wie ik de leiding had, grootgebracht op de communistische manier vanaf de eerste klas van de lagere school, en geloofden ze erin, bereid om de doelstellingen te dienen met alles wat ze hadden. Maar nu begonnen ze het leven te zien zoals het werkelijk was; ze zagen de tegenstelling tussen beloften en werkelijkheid en ze waren cynisch en hard geworden. Dikwijls zochten ze hun heil in de alcohol.

Ik vergeleek dit lege, onvruchtbare leven van bitter cynisme met het leven van de jonge mensen die tot het geloof in God waren overgegaan en ik moest bekennen dat er een opvallend verschil was, dat vele twijfels en vragen in mijn ziel opriep.

HOOFDSTUK 18

HET LIET ME NIET MEER LOS

Op een julidag in 1970 zat ik met Anatoly Litowsjenko, Wladimir, Victor en nog twee of drie anderen in de wachtkamer van het politiebureau. We hadden de gewone dienst op het bureau en zaten op berichten te wachten over activiteiten van de gelovigen, zodat we direct konden uitrukken. Onze taak bestond uit het beantwoorden van spoedtelefoontjes en de routinedienst op het bureau. Zo zaten we dikwijls uren te wachten, waarvoor we normaal betaald werden.

Die dag kwam Nikiforov de wachtkamer binnen en zei: "Zeg Kourdakov, ik zou graag willen dat jij en je mannen wat van die rommel beneden verbrandden; het stapelt zich steeds hoger op."

Er waren zoveel overvallen geweest dat we in korte tijd hele bergen in beslag genomen lectuur van de gelovigen hadden verzameld. Het was waardeloze rommel en gewoon aandoenlijk als je het zag. Het was geschreven op goedkoop papier, maar met zó'n keurig handschrift als ik nooit eerder had gezien. Ik riep eens uit, toen ik zo'n stapel rommel zag: "Hoe kunnen zij nog tijd vinden voor iets anders dan het kopiëren van dat afval?"

"Ze zullen wel schrijfkramp krijgen", riep Victor uit en we begonnen allemaal te lachen.

Allerlei rare dingen kon men vinden in die kist beneden. Er waren verhalen, handgeschreven, die in eenvoudige termen waren gesteld, zodat ze begrijpelijk waren voor kinderen. Ze waren ook bedoeld voor kinderbijeenkomsten.

Ik vroeg Wladimir met me mee te gaan. We liepen het trappenhuis door naar de ontnuchteringskamer beneden, waar die dag geen dronken kerels waren. Aan de andere kant, vlakbij de grote ijzeren kachel, stonden drie diepe houten kisten. Twee ervan waren tot de rand gevuld met in beslag genomen lectuur.

"Steek de kachel maar aan", zei ik tegen Wladimir; hij gooide wat papier erin, stak een lucifer aan en weldra laaide het vuur op.

Terwijl we de deur van de ijzeren kachel open lieten staan, begonnen we de handgeschreven kopieën in het vuur te gooien. Zelfs bij de brandende kachel was het nog koud in het vertrek en ik kreeg wel zin in een warm drankje. Ik vroeg Wladimir iets voor ons te drinken te halen en ging zelf door met iedere keer een handvol lectuur in het vuur te gooien. Ik zag alles in vlammen opgaan en bedacht dat vuur het enige was waar die troep goed voor was.

'Wat zagen jonge mensen toch in dat afval', vroeg ik me af. En weer moest ik aan Natasja denken. Plotseling kreeg ik een vlag van nieuwsgierigheid. Ik had dikwijls een vluchtige blik in de lectuur geslagen, alleen uit nieuwsgierigheid, terwijl ik in de truck terugreed naar het politiebureau. Ik had het proberen te lezen maar het had me nooit iets gedaan. Er stonden alleen maar verhalen over de een of ander in. Net een geschiedenisboek, maar dan minder interessant. Maar nu, alleen achtergebleven terwijl Wladimir wodka was gaan halen, beving me weer dat gevoel van nieuwsgierigheid wat Natasja en de andere jongeren erin zagen. Ik pakte een boekje en begon te lezen.

Het was een met de hand geschreven gedeelte van het *Lucas Evangelie*, hoofdstuk elf of zoiets; er misten een paar verzen. Ik veronderstelde dat iemand het uit 't hoofd had neergeschreven en zich niet alle verzen meer herinnerde.

Al lezend werd ik door sommige woorden getroffen; het was een soort gebed. Toen

hoorde ik Wladimir met de wodka terugkomen. Ik scheurde vlug een paar pagina's uit het kinderboekje, waarin het geschreven stond en stopte ze in mijn zak.

"Zo, daar is het dan", kondigde Wladimir aan, terwijl hij met de wodka de trap afkwam. We namen een paar slokjes, gooiden de rest van de 'samizdat' Christelijke lectuur in het vuur, sloten de deur van de kachel en gingen weer naar boven.

Zo gauw ik die avond daartoe de gelegenheid had, haalde ik - liggend op mijn slaapbank - de stukjes papier tevoorschijn en begon ze nog eens te lezen. Jezus was in gesprek met iemand die hij leerde bidden. Mijn aandacht werd meer en meer getrokken en ik bleef lezen. Dit was beslist geen materiaal dat tegen de staat was gericht. Het leerde je een beter mens te worden en hoe je degenen moest vergeven die je kwaad hadden gedaan. Plotseling sloegen de woorden van de pagina's over naar mijn hart. Ik las door, totaal in beslag genomen door de vriendelijke taal van Jezus. Het was precies het tegenovergestelde van wat ik had verwacht. Mijn gebrek aan begrip dat als een blinddoek voor mijn ogen had gezeten, viel weg en de woorden drongen zich diep in mijn geest. Het was net of er iemand bij me in de kamer was die me de woorden uitlegde. Ze maakten een diepe indruk op me. Steeds opnieuw las ik hetzelfde en bleef daarna in gedachten zitten, totaal verbijsterd door al het wonderlijke dat ik had gelezen. 'Dat geloofde Natasja dus', zei ik bij mezelf.

De woorden hadden mijn hart gegrepen. Ik voelde me een beetje angstig en onzeker als een man die op onbekend terrein loopt. Ik las en herlas de woorden, onderdrukte ze, maar steeds weer kwamen ze in mijn gedachten. Het waren die woorden, die van Natasja een beter mens hadden gemaakt en haar hadden geleerd anderen te helpen. Ze achtervolgden me.' het was een totaal onbekend gevoel.

De dagen en weken die daarop volgden bleven die woorden van Jezus me bij. Hoe ik het ook probeerde, ik kon er niet meer van loskomen. Ik wou dat ik ze nooit gelezen had. Mijn leven was tot nog toe in alle opzichten georganiseerd geweest, maar nu hadden die woorden daar verandering in gebracht. Ik had gevoelens die ik nooit eerder had gehad, zonder ze te kunnen verklaren of begrijpen. De bladzijden hield ik bij me, las en herlas ze in de weken die volgden.

Tot zover kon ik het gelezene bevatten, maar verder stond mijn verstand stil. Het was net of ik op het strand stond, midden in een ronddwarrelende wolk en probeerde eruit te komen. Je weet dat er iets achter moet zijn, dat er ergens iets is dat je kunt aanraken, dat je kunt bereiken, dat je kunt leren kennen. Maar het ontglipt je; alles wat je ziet is die draaiende wolk.

Diep in mezelf was er nog een klein vonkje menselijkheid brandende gebleven. Het leven dat ik nu leed was niet het leven dat ik had willen leiden. Oude vrouwen slaan was niet het soort leven waarvan ik lang geleden toen ik nog een kind was, had gedroomd. In mijn eerste godsdienst, het communisme, geloofde ik met heel mijn hart en gaf daarom alles wat ik had, zonder enige reserve.

Het was het eerste waar ik in kon geloven toen ik het in Barysevo ontdekte. Maar dat geloof was nu verdwenen, in scherven gevallen bij het zien van de realiteit.

En er was niets bevredigends in de plaats gekomen van het geloof dat ik eens had.

In die verwarde geestestoestand brak de tijd aan voor mijn volgende militaire verlof, eind juli. Ik vloog van Kamsjatka in oostelijke richting, naar Novosibirsk, en gedurende die vlucht kwam ik tot de overtuiging dat ik met deze wijze van leven niet kon doorgaan. Ik had er nog geen idee van waar ik naar toe wilde, alleen waar ik vandáán wilde. Ik besloot uit Rusland te vluchten, wèg van dit leven. Er was iets,

waardoor ik voortgedreven en gedwongen werd.

Ik ging me melden op het hoofdbureau van politie in Novosibirsk en gaf daar een adres op waar ik binnen vierentwintig uur bereikbaar was voor het geval er een dringende militaire order zou zijn.

Toen stapte ik, zonder machtiging, aan boord van een vliegtuig naar Moskou. Eenmaal daar aangekomen ging ik de heilige plaats bezoeken waar ik al eerder geweest was, namelijk de graf tombe van Lenin. Terwijl ik in de rij stond op het grote, drukke Rode Plein, dacht ik aan de laatste keer dat ik hier geweest was, op mijn zeventiende jaar, toen ik op weg was naar Leningrad om een veelbelovende carrière op te bouwen als marineofficier.

Vol optimisme was ik stil blijven staan en *had mijn knieën gebogen bij de baar van Lenin. Gebeden had ik en Lenin gevraagd leiding en richting aan mijn leven te geven; wijsheid om mijn leven tot een succes te maken en de hindernissen van mijn pad weg te nemen. Verfrist en vol vertrouwen was ik weg gegaan, het oog op de toekomst gericht.*

Nu, in juli 1970, stond ik daar weer in de rij, nog steeds met hetzelfde respect voor Lenin. Hij was een briljante man met goede leerstellingen. Hij had ook vele uitstekende doelstellingen. 'gelijkheid voor alle mensen'; 'broederschap'; 'helpen en verheffen van zwakke mensen'. Dat waren de doelstellingen die me hadden aangetrokken en die ervoor gezorgd hadden dat ik zo'n toegewijd communist was geworden. Al mijmerend merkte ik dat de rij was geslonken en voordat ik het wist, was ik nog maar een paar passen van de baar verwijderd. Waar waren al die droombeelden van 'gelijkheid voor iedereen' gebleven, die Lenin had geleerd? Was het gelijkheid als ik een oude vrouw zódanig afranselde, dat zij een paar dagen erna stierf? Was het gelijkheid als een mooi jong meisje tot twee- maal toe verschrikkelijk werd geslagen? Op welk punt hadden die vroegere dromen en visioenen van een beter leven een keer genomen? Zwijgend stond ik daar enige minuten, terwijl er binnen in me een storm woedde. 'Kameraad Lenin', dacht ik, 'waar hebben de mensen uw pad verlaten? Wat is er verkeerd gegaan?'

Met pijn in m'n hart vroeg ik me telkens weer af wat er gebeurd was met al die beloften. Wat er verkeerd was gegaan met de toekomst waarvoor wij leven. Ik hoopte dat ik, zo dicht bij Lenin, een antwoord op die vragen zou krijgen en de storm in mijn hart gestild zou worden. Maar er gebeurde niets.

"Doorlopen", hoorde ik iemand fluisteren; ik draaide me om en verliet de graf tombe van Lenin voor de laatste maal.

Gedesillusioneerd, eenzaam en inwendig verscheurd, slenterde ik door de straten van Moskou. Ik verkeerde in een staat van volkomen verbijstering, maar één ding wist ik zeker.' ik wilde Rusland verlaten en zo ver mogelijk weggaan. Ik kan niet zeggen waarom ik uit Rusland weg wilde; het enige dat ik wist was dat ik diep teleurgesteld was en wanhopig ongelukkig, omdat ik het gevoel had dat de zaken helemaal verkeerd gingen.

Ik vertrok naar Lvov en logeerde er bij een van mijn vrienden uit de Oekraïne die ik in Petropawlowsk had leren kennen. Op de zwarte markt kocht ik een zuurstof-apparaat en maakte plannen om naar de grens van Rusland en Hongarije te gaan, naar de Tizarrivier, en dan onder water naar Hongarije te zwemmen. Dan zou ik via Hongarije naar een rivier gaan die van Hongarije naar Oostenrijk loopt, mijn zuurstof-apparaat weer omdoen, het water ingaan en aan de andere kant, in Oostenrijk, weer opduiken. Ik had Hongaars geld en was klaar voor vertrek. Het was een krankzinnig plan, maar ik meest

zien weg te komen.

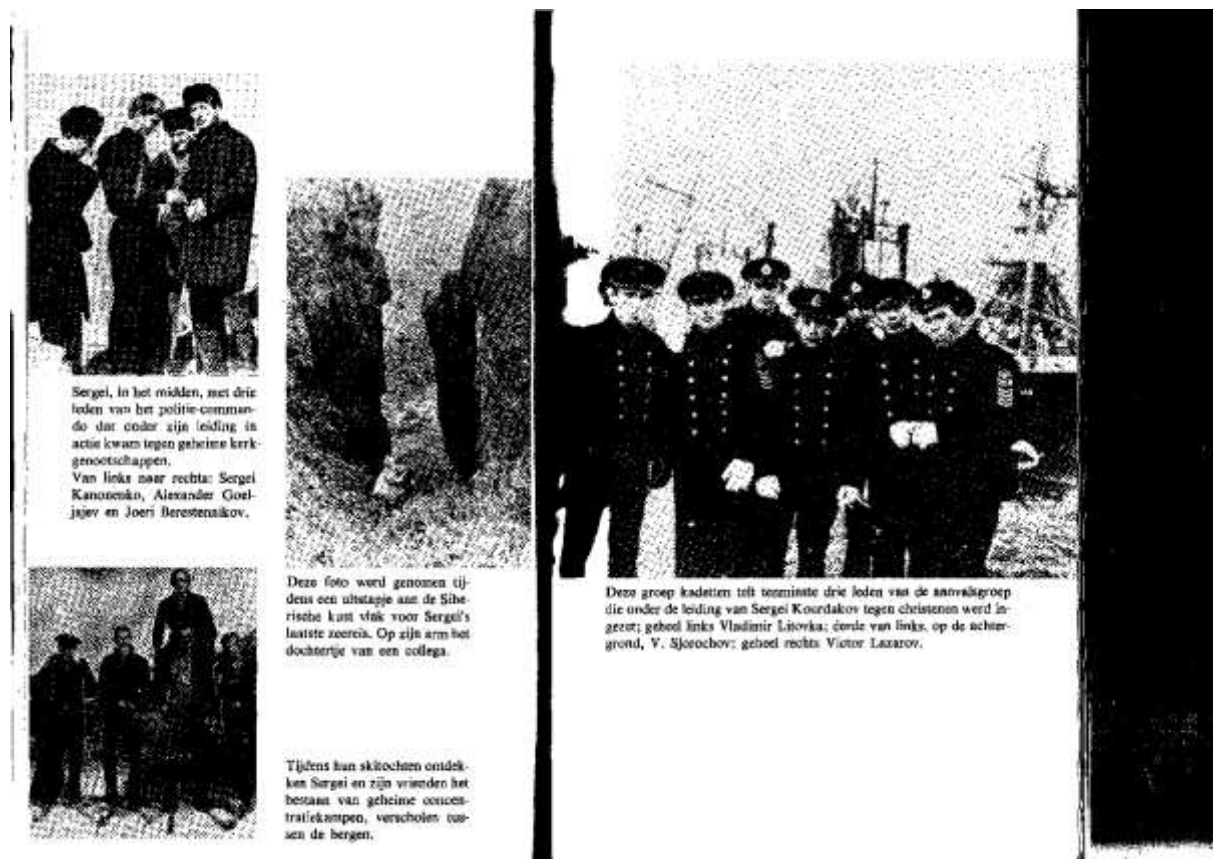
Ik nam afscheid van mijn vriend in Lvov en ging naar een van die kleine dorpjes aan de Hongaarse grens. Ik hield een chauffeur aan en legde hem uit dat ik na het uiterste oosten van Rusland, Siberië, nu ook eens het uiterste westen van Rusland wilde zien. Daar kon hij wel inkomen en ik mocht met hem meerijden naar de grens, waar we uit elkaar gingen. Ik zei hem dat ik de weg terug wel wist te vinden. Ik kon de Hongaarse kant van de grens zien, maar zelfs al was het een communistisch land, er was een scherpe grensbewaking. 'Die grens zal er wel niet zijn om de Hongaren uit Rusland weg te houden', dacht ik bij mezelf.

Met één oogopslag had ik al gezien, dat de permanente controle en de wachtposten mijn plan om over de rivier te vluchten onmogelijk zouden maken. Van veraf had alles zo mooi geschenen, maar eenmaal hier aangekomen, zag ik dat het onmogelijk was. Een stem in mijn binnenste waarschuwde me. "Doe het niet." Ik gaf mijn poging dus op, deed het zuurstofapparaat van de hand en zat spoedig weer op de trein die me terug zou brengen naar Lvov.

Daarna beraamde ik een ander plan. Ik vloog eerst naar Bakoe, dan naar Jerevan, de hoofdstad van Armeens Rusland en eenmaal in Jerevan nam ik de bus naar de grens en zette koers naar de kleine dorpjes aan de grens met Turkije. Weldra bereikte ik een dorpje aan het einde van de busroute en begon naar de Turkse grens te lopen. Overdag hield ik me verborgen en 's nachts liep ik, totdat ik vlakbij de Turkse grens was. Ik kon de soldaten aan de andere kant zien, in een klein Turks stadje, maar ... overal aan de Russische kant waren soldaten. Ik wachtte en lette de hele nacht op, maar de grens bleef doorlopend onder strenge bewaking. Ook hier zou ik er niet over komen. Beide pogingen om een nieuw leven te beginnen hadden gefaald.

Daar mijn militaire verlof ten einde liep, ging ik aan boord van een vliegtuig naar Novosibirsk en vandaar vloog ik verder naar Petropawlowsk om me weer bij de Marine Hogeschool te melden. Maar ik vond geen rust meer.

Sergei met vrienden van het kindertehuis van Barysevo. Op de bovenste foto links Michael Kirilin en rechts Povalejev.

Sergei, in het midden, met drie leden van het politie-commando dat onder zijn leiding in actie kwam tegen geheime kerkgenootschappen. Van links naar rechts: Sergei Kanonenko, Alexander Goeljajev en Joeri Berestennikov.

Deze foto werd genomen tijdens een uitstapje aan de Siberische kust vlak voor Sergei's laatste zeereis. Op zijn arm het dochtertje van een collega.

Tijdens hun skitochten ontdekken Sergei en zijn vrienden het bestaan van geheime concentratiekampen, verscholen tussen de bergen.

Deze groep kadetten telt tenminste drie leden van de aanvalsgroep die onder de leiding van Sergei Kouridakov tegen christenen werd ingezet; geheel links Vladimir Litovka; derde van links, op de achtergrond, V. Sjorochov; geheel rechts Victor Lazarov.

HOOFDSTUK 19

DE LAATSTE OVERVAL

"Welkom thuis, Kourdakov", riep Nikiforov uit toen ik voor de eerste keer na mijn militaire verlof het politiebureau binnenstapte.

'Hij moest eens weten wat ik gedaan had', dacht ik, 'dan zou hij me zeker niet zo verwelkomd hebben'.

"Ik ben blij je weer te zien", zei hij. "Er ligt een heleboel werk op je te wachten. Laten we maar vlug weer starten. Ik wed dat je best wat geld kunt gebruiken, is 't niet?"

Weldra zat ik weer midden in de overvallen. De kleine groepjes gelovigen bestonden voornamelijk uit jonge mensen, die gedurende de ondervragingen lieten weten, dat zij zeer onlangs gelovigen waren geworden. Nikiforov maakte zich ernstige zorgen en Moskou bleef alarm slaan door een stroom van aanwijzingen.

Bij deze overvallen bleek dat ik er niet gemakkelijker op was geworden, noch enige sympathie kon opbrengen. Feitelijk was ik, doordat ik me teleurgesteld en niet op m'n gemak voelde, prikkelbaarder dan ooit. Ik was nors en kortaf tegen mijn mannen en tegen de gelovigen. De laatste overvallen waren onbarmhartig als nooit tevoren. Er was iets dat me voortdreef en opjoeg. Ik wist niet wat het was, maar ik reageerde mijn frustratie en vijandelijke gevoelens af op ieder die mijn pad kruiste.

Op een vrijdagmiddag in oktober 1970 kreeg ik een telefoontje van Nikiforov. "Kourdakov", begon hij, "ik zou graag willen dat je om half één a.s. zondag hier was met zoveel mogelijk mannen."

Ik riep ze bij elkaar en vroeg ze zondagmiddag in elk geval in hun kamer aanwezig te zijn, waar ik ze met de politietruck zou komen ophalen.

Zondagmorgen om tien uur ging ik naar het politiebureau om nog even een gesprekje te hebben met Nikiforov en het adres van de bijeenkomst te vragen. "Hoeveel denkt u dat er zijn daar?" vroeg ik.

"Vijftien of zestien", antwoordde hij.

Dat verbaasde me; zoveel hadden we er in tijden niet bij elkaar gezien bij een geheime ontmoeting. Maar ik kon op tien man rekenen, behalve mezelf, dus er was geen enkel probleem.

"Ik wil dat je het ditmaal een beetje anders doet, Kourdakov. Volgens onze bronnen gaan de gelovigen eerst van twaalf tot twee bidden en gaan ze daarna over tot hun normale programma. Daarom moet je iemand met een bandrecorder meenemen die er al vroeg is, zodat we hun gebeden kunnen opnemen en nagaan wat ze eigenlijk bidden." De politie maakte zich volgens hem zorgen over de mogelijkheid dat de gelovigen hun gebeden gebruikten als camouflage voor plannen om de regering omver te werpen.

'Als Nikiforov een bandje van hun gebeden wil hebben, kan hij het krijgen', dacht ik.

Ik zei Joeri daar om half één aanwezig te zijn, een half uur nadat de gebedsbijeenkomst zou zijn begonnen. Voorzien van een kleine, op batterijen werkende bandrecorder moest hij zo dicht mogelijk bij de ontmoetingsplaats zien te komen en ongemerkt alles opnemen wat zich binnen afspeelde. De gelovigen zouden samenkomen in een groot badhuis, dat gebouwd was in de achtertuin van een klein huis, dat tegen een heuvel gelegen was. Er waren geen huizen achter en er waren geen ramen in de achterwand van het badhuis. Van binnenuit kon men dus niet zien of er iemand achter de heuvel vandaan kwam.

Na Joeri instructies te hebben gegeven ging ik langs de kamers van mijn andere mannen om ze op te pikken. Ik had er geen flauw vermoeden van dat dit mijn laatste overval zou worden.

Om twee uur naderden we langzaam de buurt waar de gebedsbijeenkomst plaatsvond en parkeerden de politieauto, waarop zich geen kenteken bevond, op enige afstand uit het gezicht. We stapten uit en begonnen de heuvel over te klimmen om het huis aan de achterzijde te naderen. Twee man liet ik in de straat vóór het huis achter om de mensen op een afstand te houden, die eventueel door het geschreeuw gealarmeerd zouden worden.

Toen we over de heuvel waren en het huis aan de achterkant naderden konden we het badhuis zien, dat voor deze gelegenheid potdicht was. Toen we dichterbij kwamen zagen we Joeri al bezig; zijn bandrecorder liep en hij had gedurende de laatste negentig minuten de met gedempte stemmen uitgesproken gebeden van de gelovigen opgenomen.

In Moskou zou men deze gebeden nu op ieder gewenst moment kunnen horen; zij zouden de staat behulpzaam zijn bij het bestuderen van de levensopvatting en de gedachten van de gelovigen, zodat zij hen met meer resultaat zouden kunnen bestrijden.

Ik zag die arme Joeri daar op z'n knieën zitten om de opname te maken. Ik wed dat het de eerste gebedsbijeenkomst was die hij ooit had meegemaakt en dan nog wel bijna twee uur lang op zijn knieën. Zachtjes liepen we achter elkaar naar het gebouwtje.

Bij de deur bleven we even staan, de mannen achter me, wachtend op het startsignaal. Plotseling riep ik. "Ja nu!"

De overval was begonnen. De deur was niet op slot; men had ons blijkbaar niet verwacht en we stormden naar binnen. Zoals de zegsman had meegedeeld, waren er vijftien à zestien gelovigen aanwezig, dicht op elkaar gepakt. We overvielen ze midden in hun gebed.

Wladimir Zelenov kreeg een Bijbel te pakken van een gelovige en scheurde hem kapot. Een der vrouwen riep uit. "Waarom ... waarom doet u dat?"

Het was een kreet als van een gewonde, diep uit haar ziel opwellend, maar het irriteerde Wladimir en hij sloeg haar regelrecht in het gezicht. Het was een vakkundige, goedgeplaatste klap, die iedere man gevloerd zou hebben, laat staan een frêle kleine vrouw. Ze wankelde tegen de andere gelovigen aan en viel daarna met bloedend gezicht op de grond.

Kreten vulden de lucht toen mijn mannen aan het werk togen. Ik drukte op het knopje van mijn knuppel om deze in zijn kortste stand te brengen, opdat hij beter gebruikt kon worden in deze beperkte ruimte. Knuppels en vuisten zwaaiden in 't rond en de kreten van de gelovigen deden pijn aan de trommelvliezen; sommigen schreeuwden van angst, anderen omdat zij geslagen werden.

Vlak bij de muur zag ik een oude vrouw staan, haar gezicht vertrokken van angst; haar lippen prevelden een gebed. Door het lawaai kon ik niet horen wat ze zei, maar haar gebed maakte me woedend en ik hief mijn knuppel op om haar te slaan. Ze zag me plotseling balanceren, klaar om te slaan en begon hardop te bidden. Ik luisterde even naar haar gebed, meer uit nieuwsgierigheid dan iets anders. Met opgeheven arm, op het punt mijn knuppel op haar weerloze hoofd te laten neerkomen, hoorde ik de woorden. "God, vergeef deze jongeman. Wijs hem de ware weg. Open zijn ogen en help hem. Vergeef hem, lieve God."

Ik was stomverbaasd. Waarom vroeg ze geen hulp voor zichzelf in plaats van voor mij? Zij was degene, die eraan ging. Ik was kwaad omdat deze vrouw, een volslagen

nul, voor mij, Sergei Kourdakov, de leider van de Communistische Jeugdbond stond te bidden.

In een vlaag van woede greep ik de knuppel beter vast en maakte aanstalten hem op haar hoofd te doen neerkomen. Ik wilde haar met al mijn kracht treffen, hard genoeg om haar te doden. Ik begon de knuppel te zwaaien en toen gebeurde het vreemdste dat me ooit was overkomen. Ik kan het niet beschrijven.

Iemand pakte mijn pols en trok hem terug. Ik was ontsteld. Het deed pijn ook, ik had het me niet verbeeld. Ik voelde duidelijk een druk op mijn pols tot hij pijn ging doen. Eerst dacht ik dat een gelovige het deed, zodat ik me omdraaide teneinde hem een klap te geven. Maar er was niemand!!

Ik keek achter me. Er was niemand die mijn arm gegrepen kon hebben. En toch had iemand dat gedaan! Ik kon de pijn nog voelen. Geschokt stond ik daar. Het bloed steeg naar mijn hoofd; ik voelde me gloeiend heet worden door de vrees die me beving. Ik kon het niet bevatten.' het was verwarrend, onwerkelijk.

Toen vergat ik alles, gooide mijn knuppel neer en rende weg, terwijl het bloed naar mijn hoofd steeg. Ik voelde een hete gloed in mijn gezicht en de tranen begonnen over mijn wangen te stromen.

Sinds mijn vierde jaar had ik, voor zover ik me kon herinneren, maar één keer gehuild. Zelfs tijdens de onbarmhartige slagen van Oom Nicky in het kindertehuis had ik nooit gehuild. Ik dacht dat ik te flink was om te huilen. Ik had gezworen dat niemand me ooit zou zien huilen; dat was een teken van zwakte. Maar nu, terwijl ik vluchtte voor die nachtmerrie, huilde ik. Echte tranen liepen langs m'n wangen. Ik voelde me verbijsterd, verloren. Er gebeurden dingen met me die ik niet kon bevatten. Ik liep nu eens hard, dan weer langzaam, om dan ineens weer te gaan rennen, zonder mijn gedachten te kunnen ordenen.

De uren gingen voorbij en ik kan me niet herinneren iets anders gedaan te hebben dan rennen en huilen. Ik weet ook niet meer hoe lang ik gelopen heb, noch waar ik heb gelopen, maar toen ik tot bezinning kwam, was het al donker.

Toen liep ik langzaam terug naar het politiebureau; het was ongeveer negen uur 's avonds. Ik was nog niet binnen of Nikiforov barstte uit.' "Kourdakov, waar heb jij gezeten?" Het klonk meer als een berisping dan als een vraag.

"Ik moest eens over diverse zaken nadenken", antwoordde ik, "en ik heb besloten niet met dit werk door te gaan."

De boze trek op het gezicht van Nikiforov maakte plaats voor een bezorgde. Hij nam me een poosje op en zei toen op minder harde toon.' "Sergei, je bent alleen maar wat overwerkt. Ga maar eens een poosje uitrusten."

"Dat ben ik helemaal niet, het is alleen ..." Maar hij viel me in de rede en zei.' "Je bent vermoeid. Neem wat rust, dan praten we later wel verder."

Een paar dagen later belde hij me op de Marine Hogeschool om weer een overval te leiden op een geheime kerkbijeenkomst. Ik begon te stotteren, terwijl ik naar een manier zocht om er vanaf te komen en zei, naar waarheid overigens.' "Ik heb het erg druk met mijn studie. We zitten voor een paar examens. Ik kan het niet doen vanavond." Nikiforov aarzelde even. Het was de eerste keer dat ik niet naar een overval wilde. Hij zei echter niets meer en hing op, maar een paar dagen later belde hij wéér en zei dat ik me met een paar mannen die avond moest melden.

"Ik kan niet; ik moet een vergadering van de Communistische Jeugdbond voorbereiden", antwoordde ik.

Enige dagen later was hij weer aan de telefoon en deze keer zei ik hem.' "Ik heb het te

druk met mijn studie voor de marine. Binnenkort doe ik examen en daarnaast heb ik nog mijn verplichtingen als leider van de Jeugdbond. Ik denk niet dat ik nog tijd over heb om met het politiewerk door te gaan."

"Ik spreek je later nog wel", zei hij en hing op. Ik voelde me opgelucht. Misschien hoefde ik niet meer; ik hoopte het zó. Ik had de afgelopen twee jaar de leiding gehad bij meer dan honderdvijftig overvallen op geheime bijeenkomsten, een gemiddelde van één per vijf of zes dagen.

Ik besepte dat ik een zware geestelijke last meedroeg, die ik niet kon verklaren. Het was net of er op de plaats van mijn hart een zware steen zat, die me neerdrukte. Er was iets helemaal mis met het leven en met mij. Maar ik sprak er met niemand over.

Twee weken later ongeveer, op 1 november, zou de geregelde bijeenkomst worden gehouden van de Communistische Partij in Petropawlowsk, waar ik de oudere communistische partij-functionarissen een rapport moest uitbrengen over mijn werkzaamheden als leider van de Jeugdbond. Het was een goed rapport dat ik kon tonen. Ik had me met ijver op mijn jeugdwerk geworpen en mijn organisatie was werkelijk de beste van de provincie. Ik memoreerde feiten, cijfers en plannen voor de komende maanden en meende dat dit goede redenen waren om complimenten te ontvangen. Maar in plaats daarvan wachtte me een verrassing.

Op het moment dat ik mijn speech beëindigde, stond er een kameraad op en vroeg: "Kameraad Sergei, waarom werk je niet meer voor de politie?"

Iemand riep op luide toon: "Hij werkt helemaal niet voor de politie! Waar heb je dat vandaan?"

"Dat heeft een klein vogeltje me verteld", antwoordde de eerste man. Toen ze allemaal begonnen te lachen, drong het tot me door, dat Nikiforov dit op touw had gezet om me te dwingen terug te keren tot het politiewerk.

Quasi-verbaasd leunde de voorzitter voorover en zei: "Ik " kan dit niet geloven. Zo'n goede baan met korte werkuren en zo goed betaald. Is het werkelijk waar, kameraad Sergei?"

"Ja, het is waar", antwoordde ik.

"Dat kleine vogeltje heeft ons ook nog verteld dat je geweigerd zou hebben de 'religiozniki' te slaan", zei de eerste man. "Is ook dat waar?" vroeg de voorzitter.

"Ja meneer, inderdaad", antwoordde ik.

"Nou ja", zei hij, "ik heb het, idee dat iemand die zo'n goede baan afwijst, een beetje getikt is. Wat is de reden?" vroeg hij.

Deze onverwachte hinderlaag, volgende op mijn uitstekend rapport van de Jeugdbond, bracht me van de wijs. Daardoor liet ik mijn voorzichtigheid varen en kwam ronduit voor mijn gevoelens uit, iets wat ik altijd had trachten te voorkomen. "Kameraden", zei ik, "ik ben een voorvechter en leider geweest vanaf mijn achtste jaar, toen ik nog een Octobrianik was. Ik heb de Partij altijd goed gediend en wil dat blijven doen. Maar ik heb de partijgids bestudeerd en de staatsregeling van de U.S.S.R. Daarin wordt gezegd, dat wij allen broeders zijn. Dat is de reden dat ik hen niet kan slaan. Inderdaad heb ik de 'religiozniki' niet geslagen de laatste keer. Volgens datgene wat ons is geleerd zijn het mijn broeders. Hoe kan ik mijn broeders slaan? Hoe kan ik hiermee doorgaan? Vanzelfsprekend is er een probleem wat betreft deze gelovigen, maar dat betekent nog niet dat we ze moeten slaan en verminken."

Hier viel de voorzitter me kortaf in de rede. "Kameraad Sergei", zei hij, "we hebben in jaren niet zo'n goede jeugdleider op de marinezeevaartschool gehad. Je bent erg jong

en moet nog veel leren. Deze religiozniki zijn niet onze broeders! Ze kunnen beschouwd worden als moordenaars. Ze doden de levensgeest van onze kinderen. Ze verlammen de mensen met hun giftig geloof. Wij moeten ons land van deze mensen bevrijden. Medelijden met deze mensen betekent niets anders dan een infectie! Deze gelovigen zijn degenen die ons volk op een dwaalspoor brengen en ons moeilijkheden bezorgen. Ze dwingen de regering enorme bedragen uit te geven om hen te bestrijden, geld dat beter gebruikt zou kunnen worden om ons land op te bouwen en ons volk te helpen. De ondergrondse activiteiten van deze mensen kunnen het vertrouwen van de mensen in het communisme ondermijnen en daarvoor in de plaats een geloof brengen in de een of andere denkbeeldige Jezus Christus!"

Met steeds snerpender stem ging hij door, om dan snel daarop zachtjes te vervolgen.' "Je bent communistisch jeugdleider. Als we die mensen kwijt zijn, zal dit soort werk niet meer nodig zijn."

Ik dacht.' "Gezien de manier waarop de gelovigen hun geloof verbreiden, ben ik dan al lang dood en begraven'.

"Ons Centraal Comité en het Politbureau hebben ons dit werk opgedragen en daarom móeten we het doen", zei de voorzitter.

"Als het dan gedaan moet worden, neem er dan maar iemand anders voor, maar niet mij", antwoordde ik.

In de spannende stilte die hierop volgde riep iemand.' "Ach, laat hem toch gaan. Hij is nog jong en onervaren. Hij heeft een uitstekende staat van dienst. Geef hem wat tijd. Het zal best wel weer in orde komen." Zo kwamen ze overeen me vrij te stellen van politie-werkzaamheden en me door te laten gaan met m'n werk als jeugdbondleider op de marine-academie.

Ik ging er inderhaast vandoor. Achter me hoorde ik nog hun commentaar.' "Hij is nog jong. Hij heeft een goede toekomst. Gun hem wat tijd. Hij zal wel gaan inzien dat wij gelijk hebben ..."

Onder normale omstandigheden zouden mijn daden achterdocht gewekt hebben en zou ik in de gaten gehouden worden, maar zover ik weet gebeurde dat niet. De reden was waarschijnlijk, dat ze veronderstelden dat ik het erg druk had. Mijn verhaal werd zodoende geaccepteerd.

Ik hervatte mijn studie, die nu haar einde naderde. Binnenkort zou ik aangesteld worden als tweede luitenant bij de Sowjet Marine. Ook ging ik door met mijn werk als jeugdbondleider, maar met een gevoel van steeds grotere onvoldaanheid en onvrede.

Een van de eerste dagen van december kreeg ik opdracht Nikiforov te bezoeken op zijn kantoor. Toen ik daar aankwam, was ook Azarov, de K.G.B.-majoor die me had aangesteld, aanwezig. 'Nou zal je 't hebben', zei ik bij mezelf.

"Ga zitten, Sergei", zei Nikiforov, pogend een ontspannen sfeer te scheppen. "Je bent werkelijk gek, Sergei!" vervolgde hij. "Hier zit je nou, met een grote carrière bij de politie vóór je en dat gooi je zo maar weg om naar zee te gaan. Weet je dan niet dat je je halve leven op zee bij de vissen gaat doorbrengen? Wat voor toekomst is dat?"

Toen vervolgde hij op warme, vriendelijke toon.' "Als je maar naar rede wilde luisteren, zou jou een goede toekomst bij de politie wachten. Je hebt heel goed werk voor ons gedaan. Je hebt alle kwaliteiten die we nodig hebben."

Ik keek eens naar Azarov bij deze woorden; ik was er zeker van dat hij dit gesprek gearrangeerd had.

"Jij bent de man die we moeten hebben. De politie heeft meer behoefte aan je dan de marine. Ik zal je zeggen wat we van plan zijn", zei hij met een knikje naar Azarov.

"We promoveren je van tweede tot eerste luitenant en sturen je naar de Politie Academie van de Partij, in Tomsk."

Dit was een beroemde elite K.G.B.-universiteit. De meeste Russische toppers hadden daar hun opleiding gehad. Afgestudeerden van Tomsk kregen de hoogste functies bij het Sowjet politiekorps.

Terwijl hij mijn "speciale ervaring" met gelovigen aanhaalde, zei Nikiforov, dat ik in Tomsk opgeleid zou worden tot specialist in het behandelen van gelovigen. Wat dát betekende hoefde men mij niet meer te vertellen.

Het duizelde me. De Universiteit van Tomsk! Alleen een Rus weet wat dat betekent voor zijn toekomst. Moest je maar eens naar Azarov kijken. Pas een jaar of dertig en nu al majoor bij de K.G.B.! En ik zou het nog best verder kunnen brengen dan Azarov; daar twijfelde ik niet aan.

Na een jaar in Tomsk geweest te zijn, zou ik al bevorderd worden van luitenant tot kapitein en daarna van kapitein tot majoor. Ik wist dat ik over vier jaar, als ik vijftwintig was, gemakkelijk kon zijn opgeklommen tot majoor bij de geheime politie, belast met de 'behandeling van gelovigen'. Eenmaal in die rang, was er geen grens aan de mogelijkheden hogerop te komen. Het leven kan heel mooi zijn voor degenen die blindelings het systeem dienen. Ik zou er een auto op na kunnen houden, een villa en voldoende geld.

Dat flitste door mijn hoofd toen Nikiforov bleef doorpraten. De staat had mensen als ik nodig, zei Nikiforov weer, en wist hen goed te belonen.

T

oen begon voor 't eerst Azarov te spreken. "We kennen je staat van dienst, kameraad Kourdakov. Voor dit soort werk kan het niet beter. Het is feilloos. Je hebt uitstekende ervaring opgedaan met de gelovigen. Voor dat werk hebben we specialisten nodig. Jij bent voorbestemd om het ver te brengen."

'Als ze mijn staat van dienst bekijken, zien ze geen enkele fout', dacht ik, 'maar als ze in m'n hart konden zien, zouden ze er een grote onvoldaanheid vinden'.

Ik liet ze uitspreken, dankte hen voor het prachtige aanbod en vroeg er een paar dagen over na te mogen denken, aangezien op dat moment mijn carrière zou worden bepaald.

"Daar kunnen we wel inkomen", zei Nikiforov. "Ik spreek je gauw wéér."

"Kameraad Kourdakov", zei Azarov onheilspellend en langzaam, "de staat heeft heel wat geld in jou geïnvesteerd - heel wat - en we verwachten veel van je. Vergeet dat niet!" Ik begreep wat Azarov bedoelde. Ik zat aan de haak en kwam er nooit meer af. Ik dankte hen beiden en ging weg. Diep in gedachten ging ik terug naar de Marine Zeevaartschool.

De meeste beroepsofficieren zouden hun rechterarm gegeven hebben voor het aanbod dat ik zojuist had gekregen. Bijna mijn gehele leven was mijn devies geweest. "Hogerop! Hogerop!" Ik was nu aan het belangrijkste keerpunt in mijn leven gekomen, maar het deed me niets. In mijn hart wist ik dat ik nooit een systeem zou kunnen dienen dat mijn vader had vermoord en van mij een onbarmhartig beest had gemaakt, dat vrouwen sloeg en weerloze gelovigen.

Als ik 'ja' zei zou ik een werktuig van de staat zijn om de gelovigen te vervolgen. Nikiforov had al laten doorschemeren dat ik voor dat soort werk zou worden bestemd. Maar er was geen sprake van; ik kón het niet.

Enige dagen daarna deelde ik Nikiforov mijn besluit mee. Hij sputterde tegen en zei. "Ga dan maar een paar maanden naar zee met de vissen; als je terugkomt praten we wel verder."

Toen besepte ik dat de K.G.B. me niet met rust zou laten tot ik had toegestemd. "Als je terugkomt ..." Die woorden bleven in m'n oren hangen. In m'n hart wist ik dat ik niet zou terugkomen, niet naar dit werk.

Mijn besluit stond nu vast en ik stortte me weer op mijn studie en plichten als jeugdbondleider; ik kon de tijd dat ik naar zee zou gaan nauwelijks afwachten.

Een maand daarna, in **januari 1971**, behaalde ik het diploma voor radio-officier van de Marine Hogeschool en werd vanaf dat moment aangesteld als 'Cadet Tweede Luitenant Sergei Kourdakov van de Sowjet Marine. Ik werd direct tewerkgesteld aan boord van een Sowjet torpedojager.

Na anderhalve maand op zee geweest te zijn aan boord van de torpedojager, gingen we voor veertien dagen terug naar de marinebasis. Ik ging een vriend van me opzoeken die op het bureau werkte waar de marine-officieren hun orders kregen en vroeg of ik kon worden tewerkgesteld op een schip dat opereerde langs de kust van de Verenigde Staten. "Ik heb een opleiding voor radio-officier gehad, maar ik heb nog veel meer ervaring nodig. Ik zou graag dienst doen bij de vloot langs de Amerikaanse kust, waar doorlopend radio-informaties uit Amerika komen en ik zou op die manier snel over voldoende ervaring kunnen beschikken." Volgens mij klonk dit redelijk.

"Wel Sergei", zei hij, "het is niet gebruikelijk, maar voor jou kunnen we wel een uitzondering maken."

Na twee weken in de haven gelegen te hebben, werd ik als radio-officier aangewezen aan boord van een Russische onderzeeboot, die een dienstreis zou maken langs de kust van de Verenigde Staten. Toen ik op die kille morgen van de vierde maart 1971 aan boord ging van de onderzeeër, zag ik voor het laatst mijn geliefde vaderland. Het zou mijn dood betekenen of de vrijheid, maar in geen geval wilde ik terugkeren om het systeem te dienen of om een tweede Nikiforov te worden. Voor een normaal mens was er nog keus. Hij kan in Rusland leven, het systeem zoveel mogelijk negeren en zo fatsoenlijk leven als hij zelf wil. Maar bij mij lag dat anders; ik was een deel van het systeem; het had me in zijn macht.

Als ik de zee de rug toekeerde, zou ik me geheel aan de politie moeten gaan wijden; dat hadden Azarov en Nikiforov me wel duidelijk gemaakt. Maar na gezien te hebben wat het systeem mijn volk en mijn land had aangedaan, zou ik het nooit meer kunnen dienen. Ik ben Rus. Ik hou van mijn land. Ik hou van mijn volk, dat groots, vriendelijk en edelmoedig is. Toen ik wegging drukten deze tegenstrijdige gedachten zwaar op mijn gemoed.

Onze onderzeeër kruiste langs de kust van Korea en Japan om daarna de geweldige uitgestrektheid van de Pacific over te steken, op weg naar Amerika. Het was een grote eer voor mij - in zeker opzicht althans - om uitgekozen te zijn als officier op een onderzeeër, want dat is een elitekorps, zorgvuldig geselecteerd uit alle Russische marine-officieren. Alleen zij die over een vlekkeloze staat van dienst beschikken worden uitverkoren. Ze hebben toegang tot de militaire geheimen en mogen nucleaire wapens bedienen die eventueel een oorlog zouden kunnen veroorzaken. Ondanks dat was het toch niet deze job op een onderzeeër die ik op het oog had, want mijn plan om te vluchten kon ik niet uitvoeren vanaf een onderzeeër.

Weken en maanden gingen voorbij, waarin ik hoopte en wachtte en trouw mijn plichten vervulde. Toen, half juni 1971, hoorde ik dat de Sowjet treiler 'Iwan Sereda' in de buurt was en een radio-officier nodig had. De kapitein deelde me mede dat ik midden in de Pacific overgedragen zou worden als radio-officier aan de 'Iwan Sereda'.

Ik kon mijn vreugde nauwelijks bedwingen. De zaken liepen naar wens. Bij Hawaii doken we op en ik ging over op de 'Twan Sereda'. Het was 25 juni.

Ik bevond me nu bóven water. We voeren langs Hawaii en zetten regelrecht koers naar San Diego, waar we dicht langs de kust kwamen. Daarna vervolgden we de reis in noordelijke richting langs de kust van Californië naar een punt ter hoogte van Los Angeles.

Alles leek nu gereed voor mijn vlucht naar de vrijheid. We bevonden ons net buiten de territoriale wateren. 's Avonds laat zocht ik wat stukken hout bij elkaar en bond deze tezamen tot een soort vlot. Als de nacht gevallen was zou ik wat eten en drinken meenemen en van boord gaan. Dan zou ik naar de kustwateren zwemmen van Amerika en een passerend jacht of ander vaartuig aanroepen. Het vlot was gereed en lag ergens verborgen.

In de verte kon ik de lichten van Los Angeles aan de horizon zien. Wat was ik dicht bij de vrijheid! Maar ik moest nog één ronde dienst doen als telegrafist. Automatisch deed ik die avond wat ik doen moest, terwijl mijn gedachten voornamelijk bij de vrijheid waren, op slechts een paar kilometer afstand.

Weldra bereikte me via de radio een waarschuwing van Moskou, welke in korte bewoordingen moest worden doorgeseind. Ik pakte een potlood en begon de boodschap op te nemen. Er ging een schok door me heen. Ik kon het nauwelijks precies opschrijven, gezien de invloed van deze boodschap op mijn plannen. Een Sowjet-Russische visser, zo luidde de boodschap, een jonge Litouwer, Simas Kudirka genaamd, was op 23 november 1970 van een Russische vissersboot gesprongen en aan boord gegaan van een Amerikaans schip voor de kust van Nieuw-Engeland. De boodschap hield in dat Kudirka verraad had gepleegd aan de Sowjet-Unie door te trachten naar de vrijheid te vluchten en tot tien jaar gevangenisstraf was veroordeeld.

'Natuurlijk', dacht ik. 'Wat stom van me om Kudirka te vergeten!' Ik had van zijn ontsnappingspoging gehoord, maar was het in de opwindning vergeten. Met een schok bracht de reportage over zijn veroordeling me op deze avond van mijn ontsnapping alles weer voor de geest. Ik herinnerde me ook wat men ons destijds had gezegd. "De Amerikaanse regering werkt volledig samen met de Russische Marine en heeft Kudirka dan ook onmiddellijk weer aan ons ter beschikking gesteld. Hij staat nu onder onze bewaking."

Deze overdracht aan de Sowjet-autoriteiten, zo had men alle Sowjet-zeelieden meegedeeld, behoorde tot een nieuwe overeenkomst tussen de Verenigde Staten en Rusland, waarbij de Verenigde Staten iedere Russische zeeman zouden uitleveren die poogde te ontsnappen, zoals ze ook met Kudirka hadden gedaan. Ik vroeg me af wat voor soort vrij land Amerika is, als het een overeenkomst sluit tot uitlevering van mensen die de vrijheid proberen te vinden?

Plotseling was ik kwaad op mezelf omdat ik Kudirka was vergeten en bijna dezelfde fout had gemaakt als hij. Bij de gedachte aan het vlotje, dat me zou kunnen verraden als het werd gevonden, verrichtte ik mijn laatste diensturen in een paniekstemming. Zo gauw ik klaar was rende ik regelrecht naar de plaats waar ik het had verborgen. Tot mijn opluchting zag ik dat het niet ontdekt was. Ik haalde het uit elkaar en borg de stukken hier en daar op. Die nacht stond ik aan de reling en keek naar de glans van de lichten van Los Angeles en vroeg me af waarom de Amerikanen een man terugstuurden die naar de vrijheid vluchtte. (Later kwam ik erachter dat een Amerikaans admiraal Kudirka had uitgeleverd zonder toestemming van de regering en dat dit niet de gedragslijn van de Amerikaanse regering was.)

Ik keek naar beneden in het water, dat er warm en uitnodigend uitzag. Het moest nu

Canada worden; Amerika was onmogelijk gebleken.

HOOFDSTUK 20

OP ZOEK NAAR EEN NIEUW LEVEN

We voerden in noordelijke richting naar een punt ter hoogte van de Vandenberg Luchtmachtbasis aan de Californische kust. Kort daarna kreeg ik bericht dat ik overgeplaatst zou worden als radio-officier naar de 'Kolivan', een andere Russische treiler van de grote Sowjet vloot die langs de kust van de Verenigde Staten patrouilleerde.

De dagen gingen voorbij en juli ging over in augustus. Vaak dacht ik aan Simas Kudirka en wat hem te wachten stond.' in 't gunstigste geval tien jaar gevangenisstraf. Na zijn berechting zou de wereld Kudirka vergeten hebben, zoals de Sowjets wel wisten, en men zou hem voor altijd gevangen houden - of zorgen dat hij een 'ongelukje' kreeg in de gevangenis.

Als dat het lot was van een gewone visser, wat zou er dan met mij gebeuren, een marine-officier, communistisch jeugdleider? Ik wist wel wat er zou gebeuren.' als ik gevangen genomen werd of overgeleverd zou ik al dood zijn voordat ik Rusland bereikt had.

Hoe dichterbij we de kust van Canada naderden, hoe dichterbij ik bij de vraag van leven of dood kwam. Er was geen terug voor mij. We doorkruisten de wateren voor de kust van Canada en bleven een poosje ter hoogte van de stad Vancouver.

Toen kreeg ons schip het bevel een ontmoeting te arrangeren met de Sowjet-treiler 'Shturman Elagin', en kreeg ik te horen dat ik wéér zou worden overgeplaatst, ditmaal op de 'Elagin', als de nieuwe radio-officier. De overdracht vond plaats voor de kust ter hoogte van Vancouver en de 'Elagin' zette direct daarop koers naar het eiland Amsjitka voor de kust van Alaska, waar de ondergrondse lanceerbasis zou komen van de Amerikaanse nucleaire bommen.

Wanneer ik 'treiler' zeg, gebruik ik de term die de Sowjet Marine bezigt. Als de schepen waarop ik voer werkelijk vis wilden vangen, zouden die vissen heel hard moeten zwemmen en zelf aan dek springen. We voeren hard en dachten niet aan vissen.

Het grootste plezier deze dagen op zee vond ik in het snel overschakelen naar de 'Stem van Amerika' om te horen wat er in de wereld gaande was. Ik had dikwijls naar die uitzendingen geluisterd toen ik nog in Rusland was en wist dat het grootste deel van het Russische volk en vele marine-cadetten hetzelfde deden. Het was natuurlijk gevaarlijk en als je gesnapt werd, kon je zware straffen krijgen. Maar soms is de dorst naar nieuws en waarheid groter dan de angst voor ontdekking. Die uitzendingen van de 'Stem van Amerika' en de godsdienstuitzendingen, van missiezenders in de Russische taal sterkten me voor de komende vuurproef.

Tegen eind augustus 1971 moest de 'Elagin' koers zetten naar de Canadese kust. De afgelopen weken had ik vele uren doorgebracht met gewichtheffen en andere oefeningen om mezelf te trainen. Ik zou een geweldig uithoudingsvermogen en kracht nodig hebben als de tijd daar was. Sommigen van mijn collega's maakten grapjes over mijn lichaamstraining en zeiden.' "Zeg, probeer je uitgeroepen te worden tot Mister World?" Maar ik bleef ermee doorgaan; alleen ik wist waarom.

De 'Elagin' had honderdtien man aan boord en voor iedere tien man een officier. De kapitein was een nette, eerlijke zeeman gebleken en ik had grote bewondering voor

hem. We zaten samen vele uren te praten en te schaken.

Toen ik op een dag gegevens doorseinde naar Rusland, kreeg ik melding van een inkomende boodschap en begon deze neer te schrijven. De boodschap betrof mezelf. Over vijf dagen zou het Sowjet bevoorradingschip, de 'Maria Uljanova' - zo genoemd naar Lenins zuster - een ontmoeting hebben met de 'Elagin' en deze van al het nodige voorzien. Daarbij zou ik aan de 'Uljanova' worden overgedragen, die daarop rechtstreeks zou moeten terugvaren naar Rusland. Na de ontvangst van dit bericht bevestigd te hebben, beving me een gevoel van paniek. Ik was nu bijna zes maanden op zee geweest.

Nog vijf dagen op de 'Elagin' en dan terug naar Rusland; ik zou waarschijnlijk nooit meer de kans krijgen in de buurt van vrije kusten te komen. Mijn grote kans op de vrijheid had ik al gehad voor de kust bij Los Angeles, maar ik kon toen niet het risico lopen uitgeleverd te worden.

De radio gaf ook nog gegevens door over mijn promotiebescheiden, die in bewerking waren en op mijn terugkomst in Petropawlowsk wachtten. Maar dat was het laatste waar ik op het ogenblik belangstelling voor had. Een wanhopig gevoel maakte zich van me meester.

Terwijl allerlei gedachten door mijn hoofd speelden, had ons schip te kampen met zware storm en hoge golven; spoedig zouden we midden in een cycloon zitten. Met elke man, en de machines op de hoogste toeren vochten we ons voorwaarts. Enkele van onze schepen waren al in moeilijkheden geraakt door de storm en ik maakte vele overuren in de radiocabine met het heen- en weerzenden van boodschappen. Boven me hing een wandkalender waar ik vaak een blik op wierp. De tijd ging ongemerkt voorbij; de paar dagen die me nog restten lieten mijn leven voor m'n ogen voorbijgaan als zandkorrels tussen de vingers.

"Roep de Canadese autoriteiten op, Sergeï", beval de kapitein, "en vraag toestemming om voor deze storm te mogen schuilen in hun territoriale wateren."

"Ja meneer", antwoordde ik automatisch. Toen drong de betekenis van deze opdracht pas goed tot me door! De Canadese wateren! Dat was het! Als we zó dicht bij de kust kwamen, een kans uit duizenden, zou het me misschien lukken.

Ik had het plan te water te gaan wanneer ons schip buiten de territoriale wateren was, ruim 22 km van de kust, en wat houtblokken te gebruiken als vlot. Maar ik kende de temperatuur van het water en wist bovendien dat ik van uitputting zou sterven vóór ik die afstand van 22 km had kunnen afleggen. Maar nu zouden we ons in de Canadese wateren bevinden! Dat idee vervulde me met nieuwe hoop en energie. Maar wat er ook gebeurde, mijn besluit stond vast.' ik zou over vijf dagen niet met de 'Uljanova' teruggaan!

Toen ik besloten had onder alle omstandigheden en toestanden mijn plan door te zetten, richtten mijn gedachten zich slechts op één ding.' het moment van ontsnapping. Het zou moeten gebeuren als de storm op z'n hevigst was.

Op 3 september 1971, 's avonds om tien uur, sprong ik in het zwarte deinende water. Na vijf uur in het ijskoude water gelegen te hebben, was ik op de tweehonderd voet hoge klip geklommen en gewond en met gescheurde huid langs de helling in het ravijn gestort. Ik was blootgesteld geweest aan kou, wind en regen. Ik was in niet te stuiten vaart heen en weer geslingerd en bloedde uit mijn benen, voeten en handen. Ik zwom halverwege de baai, die me nog van het dorpje scheidde en toen begon ik duizelig te worden. Ik was té koud, té uitgeput, en ik had ook teveel bloed verloren. Voordat ik het bewustzijn begon te verliezen, keek ik nog even voor me uit en het laatste wat ik

me kan herinneren gezien te hebben, waren de lichten van een klein dorpje aan de kust. 'Ik moet het halen, ik moet het halen'. En toen verdwenen de lichten van het dorp ...

Ik kan me niet herinneren wat er daarna gebeurde; alles is nog vaag. Maar later vertelden de inwoners van het dorp Tasu, die mij gevonden hadden, het hele verhaal.

Die morgen van de vierde september 1971 brak grauw en winderig aan in het dorpje, een kleine nederzetting aan de zee, gelegen aan de Pacific kant van het eiland Queen Charlotte. De meeste inwoners daar zijn werkzaam in de mijnen.

Een vrouw, wier huis op zee uitkeek en er ongeveer 18 meter vandaan lag, wilde om half negen 's morgens gaan opbellen en keek daarbij uit het raam. Het was hoogst ongewoon dat zij die dag thuis was. Ik hoorde later dat zij bijna iedere dag aan het werk was, maar net die dag was ze thuis gebleven. Ze keek naar de zee beneden haar en zag iets merkwaardigs. Ze zag mij waggelend uit de richting van het strand komen, half- ontkleed, totaal uitgeput en bloedend uit mijn wonden. Ze belde om hulp en ik werd naar het ziekenhuis gebracht. De dokter zei dat ik een onregelmatige hartslag had van de inspanning. Gedurende vele uren viel ik met tussenpozen in een zeer diepe slaap.

Na enige uren hoorde ik heel in de verte stemmen fluisteren in een taal die ik niet verstond. Ik vroeg me af waar ik was. 'Weer op het schip', dacht ik met een opnieuw opkomend gevoel van paniek. 'Maar nee, nee, het waren vreemde stemmen! Canada! Ik moest het gehaald hebben!'

Mijn ogen begonnen sommige dingen te onderscheiden en ik keek in het gezicht van een verpleegster die over me heengebogen stond. Het was de mooiste vrouw die ik ooit had gezien. Ik leefde! Ik was in Canada! Ik had het gered! Ik was de gelukkigste man ter wereld!

Na enige uren kwam er een man binnen, die zei dat hij als tolk voor me zou optreden. "Wie bent u? Waarom bent u hierheen gekomen?" vroeg hij.

Ik kon bijna niet praten van de pijn, maar ik antwoordde. "Ik wil niet meer terug naar het Russische schip."

Daarop zei hij. "Prachtig, dan zullen we contact opnemen met de Canadese autoriteiten in Prince Rupert en die zullen ons wel zeggen wat er met u moet gebeuren." Nog diezelfde avond kwam er een vliegtuig dat me naar de hoofdstad van Queen Charlotte vloog en vandaar naar Prince Rupert in Brits-Columbia. Alvorens het ziekenhuis te verlaten, dankte ik de verpleegster en de dokter in Tasu, die zo goed voor me hadden gezorgd. Ik had niets om aan te bieden behalve mijn dank en ik kon ook hun taal niet verstaan.

In Prince Rupert werd ik naar de gevangenisafdeling van het ziekenhuis gebracht, waar ik een paar dagen moest blijven en waar ik het allerbeste, het allerheerlijkste te eten kreeg, en bovendien rust en de meest toegewijde medische zorg. Iedereen was evén aardig voor me. Ik stond in het middelpunt van de belangstelling en hoewel ik hun vreemde taal niet kon verstaan, begreep ik toch wel dat het niet vaak voorkwam dat er Russische zeelui in Prince Rupert kwamen.

Ze keken me aan of ik een schepsel uit de ruimte was. Niemand kon Russisch spreken, dus sprak ik maar wat-Duits en daarvoor konden ze wel iemand als tolk vinden. Deze vreemde mensen zorgden zó goed voor me dat ik al spoedig weer op krachten begon te komen. En daardoor kreeg ik weldra meer belangstelling voor mijn omgeving. Op

een dag namen een immigratie-ambtenaar en een tolk me mee uit de gevangeniszaal en lieten me een rondrit maken door Prince Rupert. Mijn ogen kwamen bijna m'n hoofd uit toen ik al die auto's en die mooie huizen zag. Ik denk dat ik er naar zat te staren, want de ambtenaar zei. "Hier wonen nu de mensen."

"Welke mensen, kapitalisten en zakenlui?" vroeg ik.

Hij begon te lachen en zei. "Welnee, de gewone arbeiders." Dát kon ik niet geloven! 'Het is gewoon een propaganda-ritje, Sergei', dacht ik. 'Laat je niet beetnemen!'

Later bracht men mij een tijdschrift met foto's om te bekijken. Het heette zoiets als 'Hoe kan men gemakkelijk zijn interieur verfraaien', had men mij verteld. Het was werkelijk een mooi tijdschrift, vol met foto's van spiegels, fauteuils, bedden, vloerkleden en prachtige huizen met kostbaar meubilair.

'Aha', dacht ik, 'dat is een speciaal door de regering gedrukt tijdschrift om me te misleiden'.

Bij mijn opvoeding had ik geleerd alles te wantrouwen als zijnde propaganda en bovendien had ik ondervonden dat men nooit moest geloven wat de regering zei. Ik had het communisme nu wel losgelaten, maar het communisme met zijn achterdocht en wantrouwen mij nog niet.

Later, toen ik bemerkte dat gewone arbeiders in Canada inderdaad in zulke huizen woonden, begreep ik dat mijn gedachten belachelijk waren geweest en dat het tijdschrift helemaal niet gemaakt was speciaal om mij te misleiden.

De Russische propaganda leert dat de zeer rijken rijk geworden zijn door de zeer armen te exploiteren. Maar de huizen van de arbeiders hier zagen eruit als paleizen in Rusland, en ik moest erkennen dat bijna iedereen hetzelfde gekleed ging, in goede kleren. Ik zag een of twee dronkelui, maar in Rusland kun je 's avonds door de steden lopen en ze overal verspreid op de hoeken van de straten zien liggen. Onze propaganda zei ook, dat miljoenen werkloos waren en demonstraties moesten houden om aan brood te komen en dat de politie genadeloos er op insloeg. Hoewel ik dat altijd in twijfel had getrokken, toonde mijn eerste confrontatie met een vrij land me tijdens die korte rondrit wat een geweldig tragische leugen de communistische propaganda is.

Iedere dag voelde ik me sterker worden en ik begon aan de toekomst te denken. En toen plotseling, bijna zonder waarschuwing, toen ik niet meer twijfelde aan een goede afloop, hoorde ik iets dat me in een staat van verwarring, vrees en verbijstering bracht. 'ik zou waarschijnlijk uitgeleverd worden aan de Russen.

De volgende dag werd ik met een speciaal vliegtuig overgevlogen naar de gevangenis van Vancouver. Mijn droom van vrijheid, een nieuw leven en een toekomst waarin ik werkelijk kon geloven, stond op het punt in miljoenen scherven te vallen. Hoe? Waarom?

Wat er in me omging in die gevangenis in Vancouver kan ik niet beschrijven. Ik was alleen in een vreemd land, waarin ik mijn hoop en vertrouwen had gesteld, maar dat zich nu tegen me scheen te keren. Ik had de stormachtige, ijzige Noord-Pacific verkozen boven de warme wateren van Californië, omdat ik in dit land geloofde. Mijn leven had ik in hun handen gelegd. Ik had een fantastische verzorging, belangstelling en hulp ontvangen van ieder die ik had ontmoet. Maar nu zou dit land me waarschijnlijk uitleveren. Aan een zekere dood! Ik had dit nooit verwacht. Ik kreeg het al op m'n zenuwen als ik alleen maar aan de mogelijkheid dacht.

Ik zat daar alleen in mijn vreemde cel zonder met iemand te kunnen praten. Ik voelde me gruwelijk verraden en gewond. Ik probeerde mijn zorgen te vergeten. De bewaker

werd een goede vriend van mij. Soms kwam hij mij uit m'n cel halen en nam hij me mee naar het oefenpark. Daar speelden we dan wat met een bal om te relaxen. Ik voelde me lichamenlijk nog niet helemaal goed, want ik was nog steeds niet hersteld, maar dat betekende niets vergeleken bij de geestelijke pijn die me plaagde. Ik móest met iemand praten. In mijn wanhoop wilde ik tot God bidden. Ik liet me op mijn knieën zakken zoals ik de gelovigen had zien doen, in de hoop dat dit zou helpen, maar ik kende geen enkel gebed. Ik voelde me bezwaard, onhandig en beschaamd. Maar ik had zoveel problemen van binnen dat ik toch tegen God begon te praten; het was alles wat ik doen kon. Ik weet niet of Hij het heeft gehoord, ik weet alleen dát ik me, althans voor een poosje, wat beter voelde.

De advocaat die me door het gerechtshof was toegewezen, was een aardige man en een kundig advocaat die al z'n best deed om me te helpen. Hij had mijn zaak met veel belangstelling op zich genomen en werkte hard voor me, iets wat ik altijd zal blijven appreciëren. Ik vroeg hem wanneer ik teruggestuurd zou worden en hij vertelde me dat Canada betrokken was bij een zeer omvangrijke handelsovereenkomst met Rusland en voor miljoenen dollars graan aan Rusland verkocht, zodat het vriendschappelijke banden wilde onderhouden met Rusland.

De Russische autoriteiten hadden te verstaan gegeven dat zij me dolgraag terug wilden hebben. Hij legde me uit waarom mijn verblijf in Canada de Russisch-Canadese betrekkingen kon schaden. Bovendien zou Kosygin de volgende maand naar Canada komen en de Canadese regering wilde hem niet krenken.

Alleen gebleven in mijn cel, dacht ik. 'Het is gedaan met me, ik word uitgeleverd'.

Ten koste van grote ontberingen had ik geprobeerd een nieuw tehuis te vinden, alleen om te ontsnappen aan het gevaar te worden teruggezonden, en daarin was ik ook geslaagd. In mijn wanhoop probeerde ik die avond nog eens met God te spreken. Tenslotte voelde ik me wegzinken in een onrustige slaap.

De volgende dagen brachten angst en onzekerheid. Elke voetstap in de gang van de gevangenis kon van een der bewakers zijn die me zouden overleveren. Er lagen Russische schepen in de haven van Vancouver; het zou dus een kwestie van enige minuten zijn om dit te doen. Ik voelde me gemarteld en angstig. Als ik eenmaal in Russische handen zou zijn, zou het lot van Kudirka, die geschopt en geslagen werd toen hij werd overgeleverd, nog heilig zijn bij wat mij zou overkomen. In die eenzame, bange dagen en nachten heb ik vaak op mijn knieën tot God gesproken.

Een van die nachten kon ik weer niet slapen van de zorgen. Om twee uur 's nachts deed ik het licht uit en lag wakker in mijn donkere cel. Het zal bijna half drie geweest zijn toen ik plotseling mannenstemmen in de gang hoorde, gevolgd door naderende voetstappen. Ze bleven staan voor mijn cel. 'Nu gaat het gebeuren', dacht ik.

De sleutels rammelden en de celdeur ging open. Het licht flitste aan en daar zag ik een paar mannen in burger staan. "Ga met ons mee", zei een van hen. "Neem je spullen op; we komen je halen voor een rondrit door de stad."

Een rondrit om half drie in de morgen? Nee, daar was iets niet in orde, realiseerde ik me. Ze voerden me snel de achterkant van de gevangenis uit in een klaarstaande auto zonder kenteken. Er zaten drie officieren in burger in de auto. De chauffeur reed weg de duisternis in. Zelfs om half drie 's nachts was de straatverlichting nog aan en ik kon zien hoe groot en mooi Vancouver in werkelijkheid was. Het was de eerste grote stad in de vrije wereld die ik gezien had.

We reden door de straten van Vancouver en daarna met hoge snelheid door donkere lanen en kleine zijstraatjes. De chauffeur placht de auto plotseling te draaien en van

richting te veranderen naar onverlichte achteraf gelegen lanen, langs slingerende wegen, scherp remmend op straathoeken, waarbij je de banden hoorde gieren. Die 'rondrit' door de stad duurde bijna twee uur. Eindelijk, om halfvijf ongeveer, stopte de chauffeur en ging een koffiebar binnen, die de hele nacht open was, telefoneerde en kwam weer naar buiten. "Oké", zei hij, "het is allemaal voor elkaar. Laten we gaan." We reden weer weg, in de richting van de luchthaven van Vancouver, waar we de startbaan opgingen naar een groot vliegtuig dat daar al stond te wachten. We gingen aan boord. Er waren maar een paar mensen in het hele vliegtuig, inclusief de officieren die me vergezelden.

We vlogen dwars over Canada, de nieuwe dag tegemoet en landden in Montreal, waar ik snel een politiewagen zonder kenteken ingewerkt werd en tussen twee politie-officieren geplaatst. Daarna werd ik naar Quebec gebracht, naar een gevangenis op een eiland midden in de Sint Lawrence rivier en daar gevangen gezet in een afgesloten cel. Op dat moment wist ik niet dat over een paar dagen de Sowjet-lijnboot 'Alexander Pusjkin' de Sint Lawrence rivier zou opvaren en slechts een paar honderd meter van mijn verblijfplaats zou meren.

Ik dacht, dat het feit dat ik in het geheim van Vancouver hierheen gevlogen was, zorgvuldig was voorbereid om me over een paar dagen te kunnen overdragen aan de Russische lijnboot. Mijn zaak had veel publiciteit gekregen in Brits-Columbië en vele mensen hadden me bijgestaan en belangstelling getoond. Ik dacht dat ik om die reden overgedragen zou worden, ver van de plaats waar ik bekend was, de andere kant van Canada. Voor mij konden er maar twee redenen zijn voor deze strikte geheimhouding, de nachtelijke rit door Vancouver en de speciale vlucht met een jet-vliegtuig dwars over Canada.' om me te beschermen tegen onbekende vijanden of, wat veel waarschijnlijker was, om me rustig en ongemerkt aan de Russen uit te leveren. Er bestond bij mij weinig twijfel of het laatste zou wel het geval zijn.

Maar daar, in het westen van Canada, waren sommigen van mijn nieuwe vrienden al werkzaam om me te helpen. Iemand die nooit zijn ware identiteit heeft bekend gemaakt stelde zich in verbinding met Pat Burns, een populaire radio-interviewer in Canada, en vertelde hem dat ik de avond tevoren in het geheim uit Vancouver was weggevoerd. De heer Burns had mijn geschiedenis via de radio verteld en belangstelling opgevat voor mijn zaak, en uit vrees dat ik ieder ogenblik uitgeleverd zou kunnen worden, ging hij onmiddellijk tot daden over. Tijdens een live-uitzending stelde hij zich telefonisch in verbinding met een parlementslid in Ottawa, die Vancouver vertegenwoordigde. De heer Burns vertelde hem wat er gebeurd was.

Het parlementslid bracht het in het parlement ter sprake en vroeg aan de eerste minister, de heer Pierre Trudeau, of het waar was dat de Canadese regering me wilde uitleveren aan de Russen. Hij vroeg om een openlijk antwoord van de eerste minister. Er waren leden van de pers bij aanwezig, die het voorval op schrift stelden. Nu mijn situatie publiekelijk bekend was, konden de autoriteiten me niet meer uitleveren en het gevaar was geweken.

Ik heb nooit geweten hoe groot het gevaar is geweest waarin ik verkeerde en of ik al dan niet zou worden uitgeleverd, maar het gevaar had, althans voor mij, erg groot geschenen.

Inmiddels ijsbeerde ik heen en weer in mijn cel, biddend en wachtend. Ik wist niet dat mijn stuntelige gebeden tot God, van wiens bestaan ik niet eens zeker was, verhoord waren.

Toen men mij eindelijk zei.' "Je mag in Canada blijven", besepte ik dat ik de meest

vrije mens ter wereld was, al zat ik dan nog in de gevangenis. En ik vergat niet te bidden en God te danken omdat Hij mijn gebeden had verhoord, ondanks het feit dat ik me voorheen zo slecht tegenover Hem en Zijn kinderen had gedragen.

Ik bleef nog enige maanden in Canadese gevangenissen tot mijn papieren in orde waren en mijn verhaal was nageplozen, maar nu ik wist dat ik niet uitgeleverd zou worden, vond ik het er geweldig. Ik speelde gitaar, ik zong, ik maakte liedjes. Ik ontving brieven van mensen uit heel Canada die mijn verhaal hadden gelezen. Vrienden kwamen me opzoeken. De Canadese regering was ik erg dankbaar voor het resultaat en ik zal hun vriendelijkheid altijd blijven waarderen.

O

ok anderen kwamen me bezoeken, maar die waren minder welkom. Op een dag kwam de tweede secretaris van de Russische ambassade bij me. We hadden een gesprek in tegenwoordigheid van de Canadese autoriteiten, waarbij hij tegen me zei. "We weten dat je jong bent en een fout begaan hebt, Je hoeft alleen maar terug te komen en alles is vergeven en vergeten. Je krijgt je baan terug en alles wordt weer net als vroeger."

Ik zei hem dat ik dat nooit meer zou kunnen, waarop hij me een brief overhandigde van een vroeger vriendinnetje van me in Rusland, Olga, die me smeekte naar haar terug te komen, dan zou alles me vergeven worden - bijna woord voor woord hetzelfde als de functionaris van de ambassade gezegd had.

Toen ik nogmaals weigerde, zei de Russische functionaris. "Kourdakov, er komt een dag dat je ons zult komen smeken te mogen terugkeren."

Niet lang daarna waren mijn immigratiepapieren in orde en werd me gezegd dat ik vrij man was, vrij om de gevangenis te verlaten en in Canada een nieuw leven te beginnen. Tijdens de weken dat ik in de gevangenis zat, was er iemand van de een of andere regeringsinstantie bij me geweest, die ongeveer het volgende zei. "Kourdakov, we hebben je verhaal zorgvuldig laten nagaan, van begin tot einde. We hebben alle gegevens in een computer gestopt, speciaal geprogrammeerd om een analyse te maken; zoals de temperatuur van het water, de richting en de kracht van de wind, de hevigheid van de storm, de afstand van het schip tot het strand, de hoogte van de golven en zelfs je lichamelijke uithoudingsvermogen.

Onze wetenschapsmensen hebben dit alles via de computer nagegaan en de uitslag was dat zowel je zwemprestatie als het feit dat je het hebt overleefd tot de onmogelijkheden behoren. Dat is de conclusie van onze computer tenminste. Is er niets, helemaal niets, dat je ons vergeten hebt te vertellen over die nacht?" Ik dacht een ogenblik na en zei. "Het enige dat ik niet vermeld heb, is dat ik erg veel tot God gebeden heb."

Hij ging weg, maar kwam een paar dagen later weer terug en zei. "Sergei, het zal je interesseren te vernemen dat, toen alle feiten aan de computer waren doorgegeven, inclusief je gebeden tot God, de computer aangaf, dat je zwemprestaties en je overleving wèl mogelijk waren. Wij geloven nu je verhaal." Dit verbaasde mij. 'Hoe kon een(computer nu iets over God weten?'

Naderhand legde men mij uit dat mijn gebed tot God beschouwd werd als een 'geestelijke kracht' en sterke geestelijke kracht en wilskracht tezamen vormden de factoren die mijn overleving mogelijk hadden gemaakt.

Als een vrij man verliet ik de gevangenis van Quebec en ging naar een hotelletje om een kamer te reserveren. Toen ik daar logeerde en zelfs al daarvóór kwamen er vele fantastische mensen hun hulp aanbieden, een baan of een huis. Daarbij was één baan

die ik niet had verwacht. Een promotor van zwemwedstrijden, iemand uit Ontario, schreef me dat hij bezig was een groot zomerzwemfeest voor het volgende jaar te organiseren en aangezien ik in heel Canada beroemd was geworden door mijn zwemprestatie in de oceaan, wilde hij me honderdvijftig dollar betalen als ik tijdens deze zwemshow zou willen optreden en een 45 km wilde zwemmen. "Iedereen kent u als een groot zwemmer", zei hij. "Men zal overal vandaan komen om u te zien zwemmen. We kunnen samen goede zaken doen."

Nu ja, ik ben inderdaad een goed zwemmer, maar ik deelde hem mee, dat het God was geweest die het me mogelijk had gemaakt zolang in de oceaan te zwemmen en dat ik zijn aanbod niet kon aanvaarden.

Op dit ogenblik bestonden er in mijn leven maar twee belangrijke dingen.

Het eerste was om mijn belofte aan God te houden, dat ik Hem zou dienen.

Het tweede was een baan te vinden en me in Canada te vestigen, teneinde de man te worden die ik wilde zijn.

Het tweede zou veel gemakkelijker zijn dan het eerste, daar was ik van overtuigd. Mijn eerste daad was het vinden van God. Maar hoe? Waar? Feitelijk wist ik niets van God af en ik kende geen predikanten waarmee ik over Hem kon praten. Wel had ik echter een grote kerk gezien in het centrum van Quebec, de katholieke kerk van Sint Anna, en daar besloot ik heen te gaan. 'Als dit een kerk is, moet ik daar God kunnen vinden', dacht ik.

Ik ging er naar binnen zonder te weten wat ik moest doen. Er kwamen wat mensen binnen en ik besloot hetzelfde te doen als zij. Ze liepen naar voren en knielden neer. Ik deed hetzelfde. Ik sloeg ze nauwlettend gade om te zien wat ik het volgende ogenblik moest doen. Ze begonnen te bidden en ik deed hetzelfde zonder te weten wat ik moest zeggen. Ik voelde me stuntelig en niet waard om in dit huis van God te zijn. Ik had gelovigen geslagen en gedood.

Meer dan honderdvijftig geheime bijeenkomsten had ik in Rusland uit elkaar geslagen. Ik had Bijbels kapot gescheurd. Ik had oude vrouwen en vele gelovigen verwond. Ja, ik was niet waard in Gods huis te zijn. Maar ik voelde toch dat er rust in me neerdaalde en ik sprak tegen God zoals ik dat in de oceaan en in de gevangenissen had gedaan. Ik voelde een pijn in mijn hart zoals een man heeft die naar brood zoekt en het niet kan vinden. Ik wist dat ik in deze prachtige kerk dicht bij God was, maar ik wilde nog nader tot Hem komen. Ik voelde een schoonheid, een vrede, alsof er een last van me was afgevallen.

Ik verlangde naar meer. Als dat het was wat God geeft, dan was mijn verlangen daarnaar zeer groot. Na drie uur gebeden te hebben, had ik een gevoel alsof mij de helpende hand was gereikt, maar mijn hart zocht naar nog iets meer, iets wat ook de gelovigen in geheime kerken voelden. Ik wilde hebben wat Natasja had.

Ik liep de kerk uit en ging weer naar mijn kamertje. Daar vond ik een boodschap dat iemand me wilde spreken over een baan. Ik moest naar een zeker adres komen voor een vraaggesprek. Twee jonge Bulgaren, die een paar maanden vóór mij naar Canada waren gevlucht, zouden als tolk optreden en me de weg wijzen. Ik liet een boodschap voor hen achter, waarin stond waar ik heen was en begaf me toen naar het adres dat was opgegeven. Er zaten daar een paar mannen op me te wachten, maar die wilden helemaal niet over een baan praten. Het waren leden van de F.L.Q., de Franse afgescheiden terreurorganisatie in Quebec, die bommen hadden gegooid en zelfs diplomaten hadden gedood bij hun strijd om zich af te scheiden van Canada. Ze hadden

sterke bindingen met de communisten en kregen ook steun van hen. Ik keek eens om me heen en zag direct dat het niet om een baan ging. Het was een hinderlaag!

"Kourdakov", zeiden ze waarschuwend, "als je ook maar één keer je stem laat horen en dingen zegt die je niet mag zeggen, ben je er geweest."

Ik probeerde een gesprek met hen te beginnen om de tijd te rekken en een manier te vinden om weg te komen. Toen kwamen mijn twee Bulgaarse vrienden binnen. Ze hadden de notitie gevonden en waren direct op pad gegaan. Onmiddellijk verliet ik samen met hen het vertrek, met de waarschuwingen nog in m'n oren. Ik besepte dat ik zelfs hier als vrij man, niet met rust zou worden gelaten. Moskou zat nog steeds achter mij aan. In Quebec werd ik gevolgd door iemand van de Russische ambassade die overal mijn gangen naging. De bereden politie waarschuwde me dat er een Russisch schip de haven van Montreal was binnengevaren en dat ik voorzichtig moest zijn. "Bel ons op als je wordt bedreigd", zeiden ze tegen me.

Gezien het grote gevaar dat de F.L.Q. en de communisten voor mij vormden in Quebec, maakte ik plannen om weg te gaan naar Toronto. Er was een Russische consul in Montreal, in Ottawa bevond zich de Russische ambassade, en van beiden wilde ik ver vandaan zijn. Na mijn aankomst in Toronto logeerde ik bij een Russische familie, die mijn verhaal had gelezen en mij huisvesting aanbood.

De Canadese regering betaalde mijn studie om aan de universiteit Engels te leren en zelf deed ik wat ik kon om me deze nieuwe taal eigen te maken.

Maar steeds bleef ik behoefte voelen aan God. Ik had een geestelijke honger, die moeilijk te verklaren viel. Ik had het gevoel dat ik niet volledig mens was zonder dat aan mijn geestelijke behoeften tegemoet was gekomen. Het was niet alleen een gevoel van wroeging omdat ik gelovigen had geslagen en gedood. Ik wist dat God me dat had vergeven omdat ik het in onwetendheid had gedaan. Wat ik voelde was een oprechte, diepgeestelijke levensbehoefte. Ik wist dat ik nooit werkelijk vrij kon zijn vóór mijn geest net zo vrij was als mijn lichaam.

Ik herinnerde me dat ik een van de gelovigen eens had horen zeggen toen hij ondervraagd werd, dat zij vaak vastten als zij aan het bidden waren voor iets dat zij erg hard nodig hadden. 'Dat moet ik misschien ook doen', dacht ik.

Ik ging naar een kerk in Toronto waar ik met een bevriende familie wel eens geweest was. De kerk was altijd open voor mensen die wilden bidden. Er was niemand; ik ging naar voren en begon te bidden. Ik bleef er twee dagen, waarin ik alleen maar wat water dronk. Ik wist niet wat ik moest zeggen, maar mijn hart bad voor mij. Mijn hart kon datgene wat ik voelde, uitdrukken. Na die twee dagen, waarin ik 's nachts maar drie uur sliep, van drie tot zes 's morgens, verliet ik de kerk en ging weer naar school. Geestelijk voelde ik me wel wat sterker, maar ik voelde nog steeds een gemis.

Ik had een kaart gekregen van Valentine Bubowitsj, een Russisch meisje dat, bibliothecaresse was op een universiteit bij Toronto. Ze had me geschreven dat zij Christin was; ik had haar adres en schreef haar. Daarop nodigde ze me uit om mee naar de kerk te gaan, wat ik graag deed.

Toen ik de kerk binnenging, voelde ik iets vertrouwds over me komen en ik riep uit. "Dit is net als in Rusland!" waarbij ik aan de gezangen dacht, de stemming en de kameraadschap die er in de Russische geheime kerken heersten. Valentine's vader gaf me een psalmboekje, waar ik veel steun aan had.

Ik begon de Oekraïense kerken te bezoeken, waar ik een prachtige geest aantrof, vooral onder de jongeren. Ik ontmoette er ook een geestelijke, die over me gehoord had en

we hadden vele gesprekken samen. Ik vertelde hem dat mijn hart nog steeds leeg was en dat ik me - al was ik dan nu lichamenlijk vrij - nog steeds niet compleet voelde. Ik probeerde hem duidelijk te maken wat ik van binnen voelde, dat ik in God wilde geloven en Hem wilde dienen. "Ik begrijp het", zei hij.

Hij beantwoordde vele vragen voor me, leerde me Bijbelse waarheden en wees me de weg naar God. Ik zal hem er altijd dankbaar voor blijven. Tijdens een kerkdienst zei hij op een dag tegen me. "Sergei, ben je nu bereid je leven geheel en volledig aan God te geven?"

"Ja", antwoordde ik.

"Laat ons bidden", zei hij.

Tijdens ons gebed gebeurde er iets in mijn leven - iets definitiefs, concreets en positiefs. Ik kon de verandering duidelijk voelen. Ik voelde ook de vrede van God binnen in mij. Ik voelde dat er aan mijn lange, lange speurtocht en smartelijk verlangen een einde was gekomen. Ik gaf mijn leven in handen van Jezus Christus en Hij deed Zijn intrede in mijn leven. Ik werd opnieuw geboren die dag en eindelijk werden de rusteloosheid, de leegte, de hardvochtigheid en de nuttelosheid in mijn leven gevuld door Jezus Christus. Wat voelde ik me geweldig!

Te weten dat nu ook ik een gelovige was, zij aan zij met Natasja, dominee Litowsjenko en de andere gelovigen die ik vervolgd had! Nu was ik een der hunnen!

De geestelijke gaf me vaak raad hoe ik Christen kon zijn. Op een dag zei hij tegen me. "Sergei, je bent een Christen en je hebt een Bijbel in je eigen taal nodig", en hij gaf me een kleine, zwarte Russische Bijbel. Het was alsof ik door de bliksem werd getroffen! Ik kon mijn ogen niet geloven. De geestelijke zag mijn schrik en vroeg. "Wat is er voor verkeers aan?"

"Wat is er voor verkeers aan?"

"Het is die Bijbel", riep ik uit. "Zo een heb ik al eens eerder gezien."

"Waar dan?"

"Het is dezelfde soort Bijbel als ik bij sommige geheime kerkbijeenkomsten in Rusland heb gezien."

Ik opende hem en keek hem door. Het was waar, het was dezelfde Bijbel.

"Dat is heel goed mogelijk", zei de geestelijke. "Het is een van de Bijbels die door een organisatie, *"Underground Evangelism"* genaamd, worden gedrukt en naar Rusland gezonden. "Wat is hun adres", vroeg ik, "ik wil hen bedanken en zeggen dat hun Bijbels te bestemder plaatse worden ontvangen."

Ik kreeg het adres van "Underground Evangelism" en een vriend van me vroeg het telefonisch aan, waarop ik met de president sprak, de heer L. Joe Bass. Hij zei dat hij me graag wilde spreken en weldra in Toronto zou zijn op doorreis naar Europa. Na zijn, aankomst maakte ik kennis met hem en hadden we urenlange gesprekken. Ik nam kennis van het werk dat deze organisatie verricht om de vervolgte Russische gelovigen en ook die in andere landen te helpen en bedankte hem uit naam van het Russische volk.

Mijn cursus Engels zat er bijna op en ik zou spoedig zover zijn dat ik een baan kon gaan zoeken. Ik had een mooi aanbod gekregen om bij een firma in elektronica te gaan werken als radio-ingenieur en ik zag mijn toekomst met vertrouwen tegemoet. Ik zou een goed salaris krijgen bij die maatschappij, een auto kopen, later trouwen en een gezin stichten en mijn eigen huis hebben. Alles was even aantrekkelijk.

Maar bij al die gelukkige gedachten kon ik toch mijn ervaringen in Rusland niet vergeten. Ik kon de duizenden gelovigen niet vergeten, die nog steeds om hun geloof werden geslagen. Ik kon ook de jongeren niet vergeten die mijn plaats hadden

ingenomen bij de overvalgroep. Ik kon niet vergeten dat er nog steeds Bijbels werden verbrand en dat de kerken nog steeds in 't geheim moesten samenkomen. Ik kon de miljoenen Russische jongeren niet vergeten, die - net als ik - waren misleid, gedesillusioneerend, voortgedreven en zoekend naar de waarheid. Ik moest al het mogelijke doen om hen te helpen.

Ik begon lezingen te houden in kerken en voor de televisie om de mensen te vertellen wat mijn bekering tot Christus voor me betekende en hun te vragen om te bidden voor mijn volk. Vaak trad ik ook in het openbaar op om iedereen te vertellen over de godsdienstvervolgingen in Rusland.

Tot ik op een dag uit de ondergrondse kwam van Dundas West in Toronto en naar het huis wandelde waar ik een kamer had gehuurd. Ik voelde dat ik gevolgd werd, stond stil en draaide me met een ruk om. Voor me stonden drie krachtig gebouwde mannen. Een van hen sprak vloeiend Russisch en zei: "Als je weet wat goed voor je is, Kourdakov, hou je je koest en doe je je mond niet meer open. Doe je dat wèl, dan kun je rekenen op een 'dodelijk ongeval'. Denk eraan, je bent gewaarschuwd."

Ze draaiden zich om en waren weldra verdwenen.

Ik liep naar mijn kamer en dacht nog eens na over wat ze gezegd hadden. Ik kende de Sowjet-politie, want ik was een van hen geweest en had gezien hoe zij werkten. Dit was geen loze bedreiging. Ik wist dat ik aan mijn verantwoordelijkheid tegenover mijn volk moest denken, vooral diegenen die omwille van hun geloof werden vervolgd. Maar als ik mijn stem niet voor hen liet horen, wie zou dat dan wèl doen? Wie wist van hun lijden af? Aangezien ik hun vaak het leven had benomen, wist ik dat ik hun iets verschuldigd was. Ik besloot de autoriteiten niets over deze bedreiging mede te delen; tenslotte was ik degene die besloten had te spreken en had ik alleen de verantwoording daarvoor.

Natuurlijk verlangde ik naar een huis, een gezin en een normaal huiselijk leven, iets dat ik m'n hele leven niet had gekend, maar vóór ik me aan mijn eigen leven kon gaan wijden, moest ik denken aan degenen die ik had achtergelaten. Ik moest hun geschiedenis vertellen en hen helpen. Ik moest de mensen en speciaal de jonge mensen tonen - door mezelf als voorbeeld te stellen - dat er een God is en dat Hij in staat is het leven van zelfs de aller-slechtste mens te veranderen, zoals Hij dat met het mijne had gedaan.

De ziel van het grote Russische volk is niet dood. Zij is niet verstikt door een vreemde, goddeloze, steriele ideologie. En dat zal ook nooit gebeuren zolang er mannen zijn als **Alexander Solsjenitsyn**, vrouwen als **Natasja Zhdanova** en miljoenen anderen zoals zij, in wie nog een sprankje geloof en normbesef is overgebleven.

Inderdaad, in duizenden geheime kerkdiensten en in miljoenen levens door heel Rusland wordt dat vonkje geloof heden ten dage aangewakkerd, wordt de binding met de godsdienstige beginselen sterker, des te meer door de vuurproef van het lijden. En eens zullen deze miljoenen flikkerende kaarsen van geloof en normbesef tevoorschijn komen en samensmelten tot één gigantische vlam van vertrouwen!

In mijn hart draag ik een boodschap mee, die ik zou willen overbrengen aan al die Russische gelovigen die zoveel hebben bijgedragen om mijn leven te veranderen. Die boodschap leg ik neer in dit boek, in de hoop dat die hen eens, op een of andere manier, zal kunnen bereiken en dat zij haar zullen begrijpen.

Mevrouw Litowsjenko, de verlamde vrouw van de predikant die we hebben gedood op die zondagmiddag bij de Elizovorivier.' tot u wil ik zeggen dat ik bedroefd ben, meer dan u ooit zult kunnen beseffen.

Nina Rudenko, het mooie kleine tienermeisje, wier leven werd verwoest door mijn actiegroep, vraag ik.' "Vergeef ons, alsjeblieft."

En tenslotte **Natasja**, die ik zo vreselijk heb mishandeld en die zelfs een derde keer wilde geslagen worden voor haar geloof, tot jou zou ik willen zeggen.' "Natasja, ik heb het grotendeels aan jou te danken, dat mijn leven een keer heeft genomen en dat ik nu, mèt jou, een gelovige ben in Christus. Ik heb een nieuw leven vóór me. God heeft me vergeven; ik hoop dat jij dat ook zult kunnen."

Dank je, Natasja, waar je ook mag zijn.

Ik zal je nooit, nooit vergeten.